

Lojzki Bratuž v slovo

Slovensko senatorko v Rimu Tatjano Rojc, ki je prof. Lojzko Bratuž dobro poznala, smo zaprosili za spominski zapis, ki ga objavljamo.

“Monotono pojo mi kraguljčki...”

Bilo je februarja 1937. leta, ko so fantje naskrivaj zapeli pod oknom goriške bolnišnice svojemu zborovodji, ki je umiral v strašnih bolečinah. Ob njem mlada soproga, v zavesti, da bosta njena dva mala otroka rasla brez očeta.

V maju je organistka spremljala napeve Marijinih pesmi. Bilo je sredi majnic in vrtnic. Sredi pesmi narave. V maju je zdaj združena s svojimi dragimi.

Novica, ki smo jo sicer na žalost pričakovali, da je prenehalo biti žlahtno srce profesorice Lojzke Bratuž, neločljivo povezane z Gorico, zaskeli. Srce, ki je ostalo neločljivo povezano s tragično zgodbo, ki je skorajda od njenega rojstva zaznamovala njeno družino.

Lojzko in Andreja sem pobliže spoznala, ko sem pred mnogimi leti obiskala njuno mamo, pesnico Ljubko Šorli. Spominjam se njihove miline, njihove medsebojne predanosti in spokojne misli, kljub strahotni bolečini, ki so jo doživeli kot nedolžni krivci edinega zločina: slovenske pesmi. Zaradi te krivde je kot mučenik umrl Lojze Bratuž. In bila je strahotno mučena v tržaški Vili Trieste gospa Ljubka Šorli.

Čemu? Zakaj?

Skozi desetletja sva se z Lojzko približali in se vzljubili. Razveseljeval me je njen glas, njen pozdrav. Preko svojih študij je razkrila marsikaj o goriški preteklosti, o goriški literaturi in tradiciji. Naučila pa me je predvsem sprejemanja vsake še tako neprizanesljive življenjske preizkušnje v veri, da nas trpkost utrjuje v zavesti naše človeške zemeljske biti.

Večkrat sva se pogovarjali o tem, da živimo v dobi, kjer mora vsak izmed nas prevzeti nase odgovornost eksistence, svobode, spoštovanja, vrednot, ki so temelj dediščine naših prednikov, ker je vsak od nas dolžan postati aktiven član družbe. To še posebej velja za ženske, ki so pomembne posrednice hierarhične lestvice vrednot našega zgodovinskega spomina. Zato je Lojzka Bratuž v BESEDI našla pravzaprav svoj prostor razmišljanja, kjer je udejanjala svoja prepričanja in zavest, da predstavlja vrednotenje in ohranjanje besede in njene sporočilnosti eno bistvenih koordinat humanizma.

Danes, v tem deževnem majskem jutru, odzvanja v meni njen glas:

“Vedno, ko se peljem iz Vidma proti Gorici, si sredi vsega tega opoja trav in cvetja ponavljam verz Garcie Lorce Ljubim te, zeleno, ljubim te...”

Poslednjič sva se objeli v Čedadu, na Slovenskem kulturnem prazniku, ko je prejela priznanje za svoje življenjsko delo.

“...oh, kako je otožna ta pesem...”

Danes fantje pojejo Tebi, draga Lojzka, Tebi v spomin. Pogrešala bom Tvojo spodbudno besedo, pogrešala Tvoj glas, Tvoje misli, ki so spremljale vse moje raziskovalne, literarne in zdaj tudi politične korake. Hvala za Tvoje delo, hvala za Tvojo bližino! Objemam Te, kjerkoli si,

Tvoja Tatjana

Zvesti skavtskim obljubam

Foto damj@n

Jurjevanje tržaških skavtinj in skavtov

Huda izguba za našo skupnost

Prof. Lojzko Bratuž bomo pogrešali!

Prof. Lojzka Bratuž, cenjena in dobra sodelavka našega Novega glasa, organistka, slovenistka, dejavna soustvarjalka našega kulturnega prostora je odšla v večnost v noči s petka na soboto, 4. maja. Vest se je v zgodnjih jutranjih urah hitro razširila med nami in nas vse, ki smo

jo cenili, zelo prizadela. Zadnjič nas je v uredništvo poklicala pred nekaj tedni in nam izrazila svoje strinjaje s kratkim uvodnikom, v katerem smo se spraševali, kje je leva sredina, kako to, da ne znamo Slovenci stopiti skupaj, ko gre za pomembne volitve. Toplo nam je priporočila, naj vztrajamo v pozivanju za skupno dobro naše narodne manjšine. Njeno zdravje je bilo že načeto, imela je slaboten, a odločen glas in znala se je zahvaliti, pohvaliti. V uredništvu smo si vedno povedali, da “je klicala Lojzka”, ker smo jo imeli radi, tudi takrat, ko nas je opozorila, naj vendarle določeno stvar napišemo, če je nismo. Globoko verna je bila tiha spremljevalka našega dela, pred leti zvesta in redna sodelavka. Če smo ji za kaj hvaležni, smo ji za njeno krščansko, demokratično in kulturno držo izobraženke, ki je veliko pretrpela, a je prav zato ljubila, saj sovraštva ni poznala!

Naj ji sveti večna Luč!

Foto dd

Hudo je vsakič, ko se poslavljamo od osebe, ki smo jo poznali in cenili: toliko bolj to velja za univerzitetno predavateljico in vsestransko kulturno delavko prof. Lojzko Bratuž.

Dolgo sem razmišljala, kako bi lahko strnila njeno bogato delovanje v nekaj vrstic, saj je bila zanj kultura širok pojem, ki je zaobjemala več plati - raziskovalno, prosvetno in pedagoško dejavnost -, vse tri pa so se pri njej medsebojno dopolnjevale. Kot raziskovalka je Lojzka Bratuž poglobila predvsem doprinos Goriške k slovenski kulturi in pri tem je bilo njeno delo marsikdaj pionirsko: z objavo slovenskih pridig Karla Mihaela

Attemsa, prvega goriškega knezoškofa, je npr. osvetlila poznavanje in rabo slovenskega jezika v preteklosti tudi med višjimi sloji, kar je bilo neznano ali sporno vsaj do 80. let 20. stoletja.

/ str. 3
Neva Zaghet

Ob nedelji Dobrega pastirja

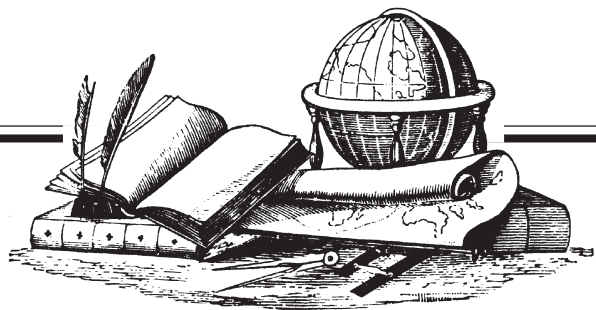
Povelikonočno razmišljanje

Velikonočni prazniki so še vedno prazniki, ko se srečujemo z znanci, sorodniki ali domačimi. Obiskala me je gospa, ki veliko sodeluje v cerkvi, pa mi mimogrede zastavi vprašanje: “V kolikor bi se Vi še enkrat odločal, bi se odločil, da bi bil duhovnik v takšni Cerkvi, kot je danes?”

Priznam, da sem bil v veliki zadregi, kaj naj sploh odgovorim. Res je, da se z marsičim ne strinjam, kar se danes dogaja v Cerkvi, kot tudi ne, kako se razporejajo ali rešujejo določeni problemi, ki so in bodo vedno, ne samo v Cerkvi, ampak tudi v družbi, v zakonskem življenju, dokler bo obstajal svet.

Duhovnik - oprostite tudi družinski oče, če je iskren - nosi svoj stanovski poklic (duhovnik - duhovništvo, oče - očetovstvo) v prsteni posodi, zato naj se zaveda (duhovnik, kot družinski oče!), da je ta prstena posoda krhka. Še posebej je krhka, če prestopimo prag Božje ljubezni in se od Boga oddaljimo! Spomin mi poroma v Janezov evangelij, ko je Jezus vprašal Petra, ali ga ljubi. Ta mu je odgovoril: “Gospod, ti vse veš, ti veš, da te imam rad!” (Jn 21, 15-17) Prav k tej brezmejni ljubezni poziva Jezus svoje duhovnike. (Enako družinske očete). Vsak kristjan je s svojim življenjem priča bivanja, ki je onstran zemeljskega bivanja. Vsi smo imeli čas za premislek, ko smo stopili na to pot in to ne samo duhovniki, tudi družinski očete (!), ko smo si svojo življenjsko pot izbrali svobodno in z vso odgovornostjo. Duhovnik se mora vsak dan zavedati, da Kristusovo oznanilo ni od tega sveta, je pa za ta svet. Duhovnik pa živi na tem svetu, za druge.

/ str. 15
Ambrož Kodolja

Uspešni rojaki po svetu

Bo Slovenka nekega dne na čelu avstralske vlade?

V preteklih tednih sem bralcem Novega glasa v seriji podlistkov poskušal približati slovensko skupnost v Avstraliji. Naj to serijo končam s posebej zanimivo zgodbo. V Avstraliji se približujejo parlamentarne volitve. Ena glavnih kandidatka pa je ... Slovenka. Pa sploh ni prva oseba slovenskega rodu, ki je uspela v avstralski po-

poslanski sedež neprekinjeno obdržala vse do danes. Že v treh avstralskih vladah je bila ministrica, odgovorna je bila za stanovanjske zadeve, položaj žensk, socialne zadeve in zdravstvo.

Po porazu njene stranke na volitvah, leta 2013, je bila izbrana za podpredsednico opozicijske laburistične stranke ter postala ministrica v senci za zunanje za-

predvolilne ankete njenim laburistom napovedujejo 54 % odstotkov, liberalno-nacionalni koaliciji (Liberalna stranka je v koaliciji z Nacionalno stranko) pa 46 % sedežev v parlamentu. Zanimiv pokazatelj političnega vzdušja v Avstraliji so tudi stavnice, ki so precej razširjene. Za zmago laburistov se tako da staviti v razmerju 1: 1,15, za liberalce pa 1: 4,75.

Niso pa redki niti glasovi, da bi morala Pliberškova prevzeti predsedovanje laburistične stranke. Laburistom pod vodstvom Billa Shortna vse do letos nikakor ni uspel jasen preboj na vodilno mesto, zato niso redki glasovi, da bi morala prav Tanya Plibersek prevzeti vajeti stranke. Temu v prid govori dejstvo, da je ena najbolj prepoznavnih in priljubljenih avstralskih političark, zvezda "talk showov", znana po zelo strastnih in čustvenih govorih ob temah, ki so ji blizu. A ker velja za najbližjo Shortnovo zaveznico, se ni hotela spustiti v soočanje z njim. Kot rečeno, predvolilne ankete kažejo zmago laburistom, še vedno pa je po priljubljenosti vodja liberalcev Scott Morrison precej pred Shortnom. Na volitve bo laburiste popeljal zagotovo Bill Shorten, kaj pa bo po volitvah, še ni mogoče napovedati, vse je seveda odvisno od volilnih rezultatov. Vprašanje, ali bo Tanya Plibersek nekega dne pretendentka za avstralsko premierko, torej ostaja še odprto. "Naša Tanja" bo torej čisto mogoče nekega dne celo predsednica avstralske vlade!

/str. 16
Dejan Valentincič

Fotografija iz kluba Triglav v Sydneyju, na levi od Tanye Plibersek je njena hčerka v narodni noši

litiki.

Prvi avstralski senator, ki ni izvirar z britanskega otočja ali bil po rodu Jud, je bil Mišo Lajovic, Slovenec. Na listi Liberalne stranke (dejansko gre za konservativce, ki se zaradi zgodovinskih razlogov imenujejo liberalci) je v zgornjem domu avstralskega parlamenta sedel med letoma 1975 in 1985.

Zdaj je ena najbolj priljubljenih avstralskih političark zopet Slovenka - Tanja Plibersek (v avstralski javnosti poznana kot Tanya Plibersek). Prvič je bila v avstralski parlament izvoljena leta 1998, pri komaj 28 letih, ter svoj

deve, kasneje pa za izobraževanje in ženske zadeve.

Se bo povzpela tik pod vrh ali celo do samega vrha avstralske vlade?

Avstralijo že zelo kmalu, 18. maja, čakajo splošne volitve. Volili bodo vseh 151 članov predstavnika doma in 40 od 76 članov senata. Če bodo na volitvah slavili laburisti, bo Pliberškova skoraj zagotovo postala podpredsednica vlade (Deputy Prime Minister) ter prevzela eno od najpomembnejših ministrstev, najpogostejše se omenja kot ministrica za zunanje zadeve ali ministrica za šolstvo. Trenutno

Po terorističnih napadih veljajo izredne razmere

Zaradi novih groženj maš v Šrilanki še ne bo

Šrilanška katoliška cerkev je zaradi grožnje novih bombnih napadov na najmanj dve cerkvi odpovedala za nedeljo predvideno ponovno organizacijo javnih maš. Po terorističnih napadih na cerkve in hotele, ki so na velikonočno nedeljo zahtevali 257 življenj, so začasno odpovedali vse javne verske obrede, med njimi maše.

Nadškof Kolomba kardinal Malcolm Ranjith je v torek sporočil,

da bodo to nedeljo maše znova organizirali v nekaj cerkvah, na podlagi novih informacij in nasveta varnostnih služb pa so jih

sedaj odpovedali za nedoločen čas, je danes francoski tiskovni agenciji AFP povedal njegov tiskovni predstavnik. Pojasnil je, da obstajajo "določene grožnje dvema lokacijama".

V državi po terorističnih napadih veljajo izredne razmere, okoli cerkva pa veljajo okrepljeni varnostni ukrepi. Zaradi nevarnosti novih napadov so politične stranke v sredo odpovedale zborovanja ob mednarodnem prazniku dela. Policija je doslej pridržala več kot 150 ljudi, zasegli so tudi več kosov orožja in eksploziva.

Oblasti so odgovornost za napade 21. aprila pripisale lokalni džihadistični skupini NTJ, vodja katere je bil med samomorilskimi napadalci na tri cerkve in tri prestižne hotele v Kolombu. Skupina je prisegla zvestobo skrajni islamistični Islamski državi, ki je sicer prevzela odgovornost za napade, vendar trdnih dokazov o njeni vpletenosti doslej niso našli. Oblasti so danes sporočile, da so napadi po zadnjih podatkih zahtevali 257 življenj, da pa bi njihovo število lahko še naraslo. Od 496 ranjenih jih je 47 še vedno v bolnišnicah. Med njimi jih je 12 na intenzivni negi.

Za dan upora proti okupatorju smo si izbrali 13. maj 1941

Slovensko upornišтво si zasluži svoj resnični in ne lažni simbolni dan upora

V Wikipediji lahko preberemo, da je bila 27. aprila 1941 "ustanovljena Protiimperialistična fronta (PIF)", ki se je šele po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo (22. 6. 1941) preimenovala v Osvobodilno fronto (OF)". Ustanovitve bi se naj udeležili komunisti Boris Kidrič, Aleš Bebler in Boris Zihler, predstavnik krščanskih socialistov Tone Fajfar in kulturniki Ferdo Kozak, Franc Šturm in Josip Vidmar. Kaj se je govorilo na navedenem sestanku v Vidmarjevi vili v Rožni dolini, je dolgo časa ostala skrivnost. Šele desetletja kasneje je na enem od svojih nastopov na TV Vidmar povedal, da so takrat ustanovili Protiimperialistično fronto, naperjeno proti Britancem, Francozom idr. To naj bi Vidmar potrdil tudi v svoji knjigi Obrazi (Državna založba Slovenije, Ljubljana 1979, na str. 366), rekoč, da takrat "niso mogli ustanoviti organizacije za upor proti okupatorju, ker je komuniste oviral pakt o nenapadanju med Hitlerjem in Stalinom", to je sporazum Ribbentrop-Molotov, sklenjen 23. avgusta 1939. Glede na to, da je takrat Radio Moskva surovo napadal Britance, ki so se upirali Hitlerju, sklepajo politični analitiki, da so se "Kidrič, Bebler in Zihler z ustanovitvijo PIF hoteli priliniti Stalinu".

Ustanavljanje PIF 27. aprila 1941, to je dobro leto zatem, ko sta si Hitler in Stalin z agresijo razdelila lep del severovzhodne Evrope, in s tem začela drugo svetovno vojno, ter več tednov zatem, ko je nacistična Nemčija napadla tudi Kraljevino Jugoslavijo, pomeni lahko za demokratično javnost kvečjemu dan kolaboracije z okupatorjem, ne pa dan upora proti njemu. O tem govori tudi takratno ilegalno glasilo KPS Slo-

venski poročevalec z dne 1. maja 1941 (Reporter, 29. 4. 2017), ki je s sledečimi besedami naprtilo krivdo za vojno imperialistom, ne pa Nemčiji in SZ: "In kdo je kriv? Kriv je imperializem, ubijalec žensk in nedolžnih otrok, imperializem, uničevalec kulture in najbolj brutalna stopnja kapitalizma in izkoriščanja človeka po človeku..." Medtem pa lahko iz vemo iz Wikipedije, da je sporazum Ribbentrop-Molotov "vseboval tajno klavzulo o vplivnih območjih obeh držav v Evropi...in predvideval njuno medsebojno podporo pri okupaciji ozemelj tujih držav". S čimer je Stalin "začel svoj ples s Hitlerjem na robu propada". In na podlagi tega pakta sta si agresorski zavezniški državi začeli priključevati svoja vplivna območja. Npr. s skupnim napadom na Poljsko, "ki sta si jo razdelili in priključili...", in velja tako "datum Hitlerjevega napada na Poljsko (1. 9. 1939) uradno za začetek druge svetovne vojne... Po razkrojanju Poljske je Sovjetska zveza

leta 1940 zasedla in priključila tudi tri baltske države (Estonijo, Latvijo in Litvo) in istega leta napadla tudi Finsko, ki pa se ji je uspešno zoperstavila... pri čemer bi naj imeli sovjeti diplomatsko in logistično podporo s strani nacistične Nemčije". Ob vsem navedenem bi tako moral iti 27. april v kolektivni spomin naroda kot dan kolaboracije slovenskih komunistov z okupatorjem in ne kot dan ustanovitve OF, ker je to ena velika komunistična laž. Zato tudi v naši širši družini ne razobešamo zastav na ta dan, ampak smo izbrali za dan upora proti okupatorju 13. maj 1941, ko je po doslej razpoložljivih podatkih prišlo na Mali gori nad Ribnico do prvega oboroženega spopada z okupatorjem na tleh Slovenije, in sicer med italijansko soldatesko in Tigrovc, kar se je končalo s smrtjo vojaškega vodje TIGR-a Danila Zelena. Kajti slovensko upornišтво si v svoji veličini zasluži svoj resnični in ne lažni simbolični dan upora.

Milan Gregorič

Nasha sodelavka Jožica Ličen je bila v nedeljo, 5. t. m., v Ajdovščini nagrajena za njeno neutrudno delo pri dobrotelni organizaciji Karitas z nazivom častne občanke občine Ajdovščina. Na slovesni akademiji, ki je vsako leto v Ajdovščini, na dan, ko je bila leta 1945 v Ajdovščini oklicana slovenska vlada, je ajdovski župan Tadej Beočanin Jožici Ličen izročil nagrado, kot je priznanja izročil tudi drugim zasluznim iz občine Ajdovščina. Slovesne akademije so se med drugimi udeležili poslanec DZRS Matjaž Nemec in evropski poslanec Lojze Peterle ter številni drugi ugledni gostje. Jožici iskreno čestitamo!

Povejmo na glas

Kakšno Evropo si bomo izbrali?

Pred nami so evropske volitve, verjetno najbolj odločilne, kar jih je bilo doslej. V preteklosti pravzaprav velike dileme ni bilo, Evropa še ni bila na razvidnem in pomenljivem razpotju, to pot pa gotovo je. In na razpotju je pač tako, da se mora človek odločiti za eno ali za povsem drugo smer. V tej luči bo skoraj trideset držav s slabe pol milijarde volilcev, in s tem z vsemi nami v našem tukajšnjem prostoru, oddalo svoj glas in izoblikovalo prihodnji značaj takšnega ali drugačnega skupnega doma. Morda se marsikomu zdi, da nam Evropa več kot toliko ne pomeni, saj je oddaljena, je nekeje daleč, včasih nam pomaga z res nemajhnimi prispevki, podpre ta ali oni projekt, sicer pa nas pušča same, ko moramo razrešiti najtežje probleme. Kar precej je bilo kritik na račun tega našega skupnega doma in bi udeležba na letošnjih volitvah lahko komaj dosegla tisto izpred petih let, ko je s težavo presešla štirideset odstotkov, če se ne bi v zadnjih letih zgodilo nekaj, kar je vneslo v prej mirne in za koga dolgočasne razmere razgibano in celo ostro dinamiko. Prišlo je do ogromnega migrantskega vala in evropski narodi so najprej premgli visoko raven solidarnosti in etike, potem pa se je milijonskih množic polastil strah pred prišleki in pričelo je prihajati do odmikanja vase, do vse večjega odklanjanja tujcev, do zapiranja že odpravljenih mej, do gradnje ograj in zidov, do prevlade egoizma torej oziroma utišanja prej prevladujočih vrednot. In ta strah

je povzdignil politiko populizma, v resnici nacionalizma, ki je miroval vse od svojega poraza ob koncu druge svetovne vojne. Ta nacionalizem želi ponovno povzdigniti izključno vlogo lastnih držav in mu je sedanja Evropa, se pravi Evropska unija, milo rečeno napoti in odveč. Svojo moč črpa iz ogroženosti ljudi, ki si želijo več varnosti, o migrantih nečejo niti slišati ter v bistvu zahtevajo trdo politično roko, ki bo v družbi napravila red, pa čeprav z zaostitvami in sunkovitimi ukrepanji. Splošne razmere se v imenu tega novega reda slabšajo in ni čudno, da so obujanja idealov desnih uničevalnih diktatur zadnje svetovne apokalipse vse pogostejša. A večji del sedanje Evrope je ravnokar povedanemu čisto nasprotje, saj izhaja iz želje po mirnem sobivanju držav, ki verjamejo v moč dogovarjanja, v sprejemanje odločitev v skupno dobro vseh, verjamejo v evropsko prihodnost kot omizje, ki naj soglasno določa korake za najboljše odločitve v interesu vseh članic. Ta Evropa se zaveda, da je s svojimi vrednotami vzpostavila najdaljše obdobje miru v svoji zgodovini, kar je rezultat in dosežek, ki ga ne bi smeli pozabiti. Seveda bodo volilci tisti, ki bodo s svojim glasom opredelili prihodnost naše celine, pri čemer napovedi kažejo, da do preobrata naj ne bi prišlo in bilo bi lepo, ko bi bilo zares tako prav zdaj, ko matična domovina Slovenija praznuje zagotovo uspešno 15-letnico članstva v veliki in za ves svet pomembni evropski družini.

Janez Povše

Spoštovani! Vabimo Vas, da ob sestavljanju davčne napovedi dodelite svojih 5 tisočink davka IRPEF, predvidenih za družbeno koristne, raziskovalne, športne in druge ustanove ter dejavnosti, pobudam v korist šoloobveznih otrok, študentov in potrebnih, ki jih izvaja Slovensko dobrotelno društvo. Naša davčna številka je: 80011090323 Hvala!

SLOVENSKO DOBROTELNO DRUŠTVO

S 1. strani

Prof. Lojzko Bratuž ...

Kulturni pomen Goriške in širše Primorske je Bratuževa podčrtala v obsežnih monografijah o goriški preteklosti, o primorski kulturni dediščini in sploh v temeljni *Goriški knjigi*: v teh monografijah najdejo svoje mesto znane in manj znane slovenske osebnosti, ki so oblikovale značaj obsoškega mesta in Goriške nasploh, slednja pa je z zgodovinskega vidika bistveno obsežnejša od območja, ki so ga definirale kasnejše razmejitve; zaradi tega raziskovalna dejavnost Lojzke Bratuž ni osvetlila le posameznih likov v goriški literarno-zgodovinski galeriji (Gregorčiča, Svetokriškega ali p. Škrabca, da omenim le nekatere), temveč je predvsem izpostavila bogastvo in večplastnost goriške kulture od najbolj oddaljenih obdobjev vse do današnjih dni. Bratuževa ni le pisala o tem v svojih knjigah, temveč je s članki in referati sodelovala tudi na številnih strokovnih srečanjih in simpozijih: marsikaj tega je tudi v italijanskem prevodu, kar odraža njeno željo po izpostavljanju pomena slovenske kulture tudi v neslovenskem okolju.

Zanimanje prof. Bratuž za slovensko literarno ustvarjanje je sicer segalo tudi na Tržaško, saj je v razpravah obravnavala, med drugimi, tudi oba velika slovenske zamejske književnosti, Borisa Pahorja in Alojza Rebulo, o slednjem pa je tudi uredila zbornik ob priložnosti njegove 80-letnice. Ob tolikšni raziskovalni vnemi ne gre spregledati didaktičnega dela Lojzke Bratuž. Njena pedagoška dejavnost sega v leta poučevanja na goriških šolah in krije zatem univerzitetno obdobje, ko je službovala v Vidmu ter občasno v Trstu in Novi Gorici: na videmski univerzi, kjer je sodelovala s prof. Martinom Jevnikarjem, so študentje lahko sledili njenim predavanjem iz slovenske književnosti in, ob njenem mentorstvu, tudi diplomirali iz tega predmeta. Sočasno je Bratuževa ohranila živ stik s slovensko šolo, saj je z literarno zgodovinarico Marijo Pirjevec uredila učbenik o slovenskih avtorjih v času realizma in mo-

derne, ki ga dijaki marsikje še vedno uporabljajo pri pouku. Njeno delovanje pa se še zdaleč ni izčrpalo s tem: sodelovala je namreč tudi z Goriško Mohorjevo družbo, bila članica literarne nagrade Vstajenje, veliko objavljala v revijalnem tisku, se kot leksikografka podpisala pod več kot 40 gesel v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu in bila avtorica orisov znanih osebnosti, po katerih so poimenovane slovenske šole. In še bi lahko naštevala.

Ob vseh službenih dolžnostih je Lojzka Bratuž vedno tudi drugače "živela" in ustvarjala kulturo, saj smo jo cenili tudi kot organistko in pevovodjo, dejavno v okviru Zveze cerkvenih pevskega zborov. Ob odmevnejši univerzitetni in raziskovalni dejavnosti je namreč kot organistka imela posluh tudi za spremljavo cerkvenega petja, brez katerega bi bila slovenska kultura bistveno siromašnejša: France Prešeren in Simon Gregorčič ter Vinko Vodopivec ali Mirko Filej so bili zanjo stebri iste hiše, ki se ji pravi slovenska kultura in ki na več načinov odraža dušo slovenskega človeka in veličino njegovega izraza.

To so le utrinki iz njenega vsestranskega raziskovalnega in prosvetnega dela, a ob tej samo nakazani razvejanosti ne prese-nečajo priznanja, ki jih je bila Lojzka Bratuž deležna v teh letih: to so častno članstvo Slavističnega društva Slovenije in nagrada Vstajenje za življenjsko delo, ob tem še priznanje Pro Ecclesia et Pontifice in naslov Komendnik Republike Italije. Tudi Republika Slovenija se ji je poklonila, in sicer s častnim občanstvom Nove Gorice, predvsem pa z Redom za zasluge z utemeljitvijo, da je *"Lojzka Bratuž zaslužna pri uveljavljanju, razvijanju in širjenju slovenske kulture in jezika v Italiji ter za znanstveno-strokovno delo"*.

In slednjič, Lojzka Bratuž je bila sedem let tudi predsednica Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm: z značilno občutljivo umirjenostjo je vodila in spodbujala društveno delovanje, a se pri tem zelo nerada izpostavljala javnosti. To je bil ponoven dokaz skromnosti osebe, ki je dojemala vsak svoj korak kot samoumevno gesto kulture. Zaradi tega bomo pogrešali Lojzko Bratuž, njen hudo-mušni nasmeh, vedno prijazno besedo in sposobnost prodorne analize. Bila je živ dokaz predanosti ne samo poklicu, temveč predvsem kulturnemu poslanstvu v najširšem pomenu besede.

Ob izgubi prof. Lojzke Bratuž Izgubili smo tudi del sebe

Ko odide v večnost draga oseba, gre z njo tudi del tebe. Tako čutim te dni ob smrti prof. Lojzke Bratuž. Z Bratuževimi je bila naša družina vedno povezana. Naša mama Maričica je že sodelovala pri društvu in zboru, ki je prepeval v cerkvi na Travniku v tistih hudih časih, ko je bila

slovenska dejavnost izven cerkva hudo okrnjena oziroma prepovedana. Zelo so bili takrat aktivni glasbeno nadarjeni Lojze, Franci in Jožko Bratuž, odlični organizatorji in pedagogi. Prof. Lojzko sem spoznala v dvorani Brezmadežne na Placuti, kamor sem zahajala s

"Zelo sem užalosten. Izgubil sem prijateljsko osebo, žal mi je in manjkala mi bo njena resna, a tudi blaga, prijateljska prisotnost. Prosim te, dragi Walter, da izraziš občuteno sožalje vsem prijateljem, ki jčejo za njo." Tako je predsednik SSO W. Bandliju napisal nekdanji goriški prefekt Roberto De Lorenzo. Na fotografiji iz leta 2007 ob podelitvi državnega odlikovanja.

Svet slovenskih organizacij Za vedno je odšla prof. Lojzka Bratuž

Svet slovenskih organizacij se klanja spominu na prof. Lojzko Bratuž, ki nas je danes ponoči zapustila in odšla v objem božjemu Očetu. Našo goriško in celotno zamejsko stvarnost je obogatila s svojim ne-trudnim delom za slovenski jezik, književnost in kulturo. To delo je opravljala na slovenski šoli, na videmski univerzi in z objavljanjem številnih publikacij. Pri tem je potrebno poudariti, da je ravno z objavljanjem knjig približala slovensko književnost italijanskemu svetu, za kar si je tudi zaslužila pomembna priznanja. Dragoceno je bilo njeno zvesto prizadevanje na cerkvenem področju tako z raziskovalnim delom kot z negovanjem cerkvene glasbe in petja, ki je bilo poplačano s papeškim priznanjem. Prof. Lojzka Bratuž je dosledno živela poslanstvo svojega očeta

Lojzeta Bratuža, ki je svoje življenje daroval za slovenski narod, in svoje matere Ljubke Šorli, ki je pretrpela huda mučenja s strani fašističnih oblasti. Skupaj z bratom Andrejem sta se zavezala za zvestobo slovenski besedi in pri tem nista nikjer izražala sovraštva ter maščevanja do tistih, ki so jim tako hudo prizadeli otroška leta.

Svet slovenskih organizacij si še posebno šteje v čast, da je bila prof. Lojzka Bratuž tudi aktivna znotraj civilne družbe in v sklopu krovne organizacije. Več let je vodila Združenje cerkvenih pevskega zborov v Gorici in bila predsednica Deželne sveta SSO. Na letošnji Prešernovi proslavi v Čedadu sta ji dve krovni organizaciji SSO in SKGZ podelili priznanje za življenjsko delo. Naj ji Bog obilno povrne za vse dobro, kar je naredila in pretrpela za slovenski narod.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

KROŽEK ANTON GREGORČIČ

Prof. Lojzki Bratuž se bomo poklonili na žalni seji
v sredo, 8. maja 2019, ob 18. uri
v veliki dvorani Kulturnega centra
Lojze Bratuž v Gorici.

starši na prireditve. Lepe spomine imam iz tistih in poznejših časov nanjo, na pevske vaje dekliškega zbora in klavirske šole; s tem prostovoljnim delom je prispevala k razvoju slovenske pevske in glasbene dejavnosti na Goriškem. Dekleta smo bile ponosne na skladbe in pesmi, ki nam jih je predlagala. Bila je predhodnik. Poslušalci, navajeni na že znane in ponarodele pesmi, naših nastopov niso najbolj navdušeno sprejemali, saj smo posredovale novitete skladateljev Merkuja, Simonitija in tudi Andreja Bratuža. Bilo je lepo. Pele smo navadno štiriglasno. Komaj veliko let kasneje sem iste pesmi zopet slišala pri glasbeno izobraženih pevskih skupinah. Z leti se je sodelovanje s prof. Lojzko Bratuž okrepilo in tudi spremenilo. Leta 1962 smo dobili v Gorici novo dvorano Kato-liški dom in kulturno življenje je zadobilo nov zagon.

K razvoju na pevski in glasbeni sceni sta veliko pripomogla prav prof. Lojzka Bratuž in njen brat prof. Andrej s svojim znanjem in poznanjem. V to sem bila, poleg drugih vidnih današnjih in tudi že pokojnih (npr. Silvan Kerševan) sodelavcev, vključena tudi jaz. Nepozabni so bili srečanja s prof. Cudermanom in udeležbe na koncertih v Ljubljani in Gorici, ki jih je imel Consortium musicum. Tkala so se nova prijateljstva. Ostala so mi v živem spominu srečanja z dr. Alojzjem Ambrožičem, še preden je postal kardinal in tudi po njegovem visokem imenovanju. Prijetna so bila srečanja po nedeljski maši na Travniku in kramljanje z raznimi prijatelji iz Turina, Londona, iz raznih avstrijskih mest, pa tudi iz ameriških držav, ki so občasno prihajali v Gorico in so bili navezani nanjo in na Bratuževe.

Marilka Koršič

Stranka Slovenska skupnost Prof. Lojzka Bratuž nam je bila blizu

S prof. Lojzko Bratuž je odšla velika predstavnik slovenske narodne skupnosti na Goriškem in v zamejstvu, ki je posvetila vse svoje življenje slovenski besedi, kulturi in glasbi. Želimo se je spominjati kot pričevalko ljubezni do lepe slovenske besede in sožitja, po zgledu njenih staršev Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli. Čeprav jo je že kot otroka zaznamovala kruta zgodovina s fašističnim terorijem, ki se je znesel na njeno družino, ni hranila sovraštva in je raje delala na tem, da slovensko književnost spoznajo tudi pripadniki italijanskega naroda. Zaradi tega je bila cenjena ter deležna številnih priz-

nanj v Italiji in Sloveniji. Skupaj z bratom Andrejem je bila prof. Lojzka Bratuž vedno blizu stranki Slovenske skupnosti in jo podpirala, kar si štejemo v veliko čast. Delila je vrednote slovenstva ter prizadevanja za skupni in samostojni nastop Slovencev v Italiji. Njen odhod nas žalosti, a vendar čutimo dolžnost, da se prav zaradi prof. Lojzke Bratuž in njej podobnih ljudi še toliko bolj zavzamemo za dobrobit slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. Na tak način se bomo njej in vsej njeni družini najbolj od-dolžili za vse, kar so pretrpeli in darovali za skupno dobro vseh nas.

*Pridružila se je svojim najdražjim
v neskončni svetlobi*

prof. LOJZKA BRATUŽ

*Od nje se bomo poslovili v cerkvi sv. Ignacija
na Travniku v soboto, 11. maja, ob 11. uri;
v družinski grob jo bomo položili
na kasnejši datum z žarnim pogrebom.*

Igor z Alenko, Vera z Jankom in ostalo sorodstvo

Dragi Lojzki zadnji pozdrav

Marjanka in Natan, Ivana, Jasna, Tanja in Marko

Ob odhodu prof. LOJZKE BRATUŽ

*se je želimo spomniti s hvaležnostjo za njeno
zavezanost slovenski besedi, identiteti,
kulturi in zemlji. Iz trpljenja njene družine je zrasla
bogata narodna dediščina, ki smo je vsi deležni.
Nebeški Oče naj ji podeli blažen pokoj.*

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

SLOVENSKA PROSVETA v Trstu

se klanja spominu

prof. LOJZKE BRATUŽ

*in izraža globoko prizadetost in žalost
s hvaležnostjo za vse, kar je pretrpela in žrtvovala
za slovensko narodno skupnost v Italiji.
Ohranili jo bomo v hvaležnem spominu.*

Zadnji pozdrav

LOJZKI

*Lučka, Stello,
Emanuela, Marta
in Valerija*

V soboto, 4. maja, je odšla v večnost

prof. LOJZKA BRATUŽ

*zadnja predstavnica Bratuževe družine,
ki je zaznamovala goriški prostor,
živa priča velikega trpljenja zaradi zvestobe
slovenskemu narodu, veri, kulturi in jeziku.
Z njenim odhodom ostaja velika praznina,
ki jo bomo napolnili z bogatimi spomini
na njeno vsestransko dragoceno delo.
Hvaležni smo Bogu, da smo lahko ob njej živeli,
z njo sodelovali in se bogatili.*

Sestre so neodvisne in samostojne ženske

Benin, dežela sonca in pisanih barv (7)

Sestra Julienne-Marie ima posebno karizmo za majhne otroke. Pestuje jih, jim poje, jih uči hoditi, se z njimi pogovarja in igra, jih hrani, neguje, daje zdravila in uspava. Vedno je bosa in v delovni obleki, le za k

nati z otroki. Sestra Pauline-Marie je medicinska sestra. Njena soba je polna kartonastih škatek z zdravili in vidim jo, kako še v prostem času piše recepte. Po zajtrku si da na glavo čelado, se usede na motor in se odpelje v manjšo ambu-

Sestra Julienne-Marie z Jonasom

lanto, ki je na drugem koncu mesta. Njena bela redovna obleka vihra v vetru, ko z motorjem odhaja na delo in ko se zvečer vrača domov. Ambulanta dela v zelo skromnih razmerah, in ko čez tri tedne odhajam domov, me sestra Pauline-Marie prosi za pomoč za nakup medicinskih materialov. Sestra Yvonne je mlada, topla, prijazna sestra z nežnim nasmehom,

ki je zadolžena za vodenje vrtca. V sirotišnici dela sestra Ginette, sestra Ghislaine pa je direktorica šole in kot prednica skrbi za celotno skupnost. V šoli in vrtcu so zaposleni učitelji in vzgojitelji. Poleg gospe s tisoč kitkami, ki dela v lekarni, kuharice in treh varušek v sirotišnici pri sestrah občasno dela še šofer Sarturnin. Je poročen in oče štirih deklic, po poklicu pa je mehanik. Na vrtu in pri večjih fizičnih delih jim večkrat pomaga tudi gluho-nemi fant. Ker ne sliši, se s sestrami sporazumeva le s kretinami. Najboljše ga razume sestra Julienne-Marie. Čeprav je z odliko končal šolo za gluho-neme, ne najde dela in živi z mamom. Pred božičnimi prazniki so sestre najele pleskarje, ki so prebarvali kuhinjo in kapelo. Tudi ko je treba popraviti električno napeljavo, izdelati novo šolsko tablo ali karkoli drugega, najamejo delavce. Šivilja Pulcherie v svoji delavnici šiva obleke za otroke. Od nje-nega doma do sester je pol ure pešhoje, včasih pa pokliče *zemidjan* ali mototaksi, ki jih je tudi v Alladi kar precej. Ko sestre vprašam, ali jim država kaj pomaga, se zasmejejo in odmahnejo z roko: "Kje pa"! Živijo od tega, kar zaslužijo s svojim delom.

/ dalje
Špela Pahor

Ob obletnici ustanovitve Slovenske karitas

Pregled raznolike karitativne dejavnosti

Slovenski škofje so na pobudo tedanjega nadškofa msgr. dr. Alojzija Šuštarja 1. maja 1990 ustanovili Slovensko karitas. V naslednjih mesecih so bile ustanovljene še tri škofijske karitas, in sicer v Ljubljani, Mariboru in Kopru ter številne župnijske karitas. Po drugi svetovni vojni je bila organizirana karitativna dejavnost v cerkvi prepevedana, kljub temu dobrodelnost v župnijah ni nikoli zamrla. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ob demokratizaciji Slovenije in ob prihodu številnih beguncev iz republik nekdanje Jugoslavije so nastale prve organizirane župnijske karitas, ki so se množično razširile po župnijah. Danes v mreži karitas deluje 459 organizacij, v katerih preko 11.000 prostovoljcev vsako leto opravi več kot pol milijona prostovoljnih ur za ljudi v stiski. V letu 2018 je bilo v različne programe Karitas z materialno in nematerialno pomočjo vključenih več kot 158.000 oseb, od tega 28.000 otrok in 46.000 starejših. V lanskem letu je v celotni mreži Karitas v obliki materialne pomoči (večinoma hrana in plačilo položnic) pomoč prejelo 95.976 oseb po vseh slovenskih krajih, in sicer v skupni vrednosti 6,4 mio evrov. Med prejemniki materialne pomoči je bilo 80.643 staršev z otroki in posameznikov, 14.093 starejših in 1.240 brezdomcev. Izvedbo so omogočili darovi darovalcev, donatorjev, delo prostovoljcev, sredstva FIHO, ministrstev in lokalnih skupnosti ter hrana iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim. 11.212 prostovoljcev, ki delujejo v

464 župnijskih karitas, je ljudem v stiski razdelilo 3.335 ton hrane (pribl. 60 % EU in 40 % donatorji) in skupaj podarilo več kot 576.000 prostovoljnih ur. Samo v lanskem letu je bilo pomoči v obliki plačila najnujnejših položnic deležnih 13.653 oseb. Ob večjih stiskah, naravnih in drugih nesrečah je pomoč prejelo 2.733 oseb. 11.123 otrok je prejelo pomoč s šolskimi potrebščinami. V socialno varstvene programe za pomoč zasvojenim, ženskam v stiski in žrtvam trgovine z ljudmi pa je bilo v celodnevno oskrbo z namestitvijo vključenih 389 oseb. Skupna vrednost splošno-dobrodelnih in socialnovarstvenih programov pomoči Karitas v Sloveniji je v letu 2018 znašala 8.635.713 evrov, kar predstavlja 94 % vrednosti vseh programov pomoči. Pomoč v tujini pa je znašala 597.675 evrov, kar predstavlja 6 % vrednosti vseh programov pomoči. Največji vir za realizacijo celotne dejavnosti Karitas so v letu 2018 predstavljali donatorji s 44,7 %, sledijo državna sredstva s 33,8 %. Karitas je zagotovo najbolj prepoznavna po razdeljevanju materialne pomoči, saj je v zadnjih desetih letih razdelila več kot 25 milijonov kilogramov hrane. Skupna vrednost programov pomoči v hrani, higienskih pripomočkih, kurjavi, plačilu položnic in ob naravnih nesrečah pa je v zadnjih desetih letih presegla 49 milijonov evrov. V prvih letih delovanja je pomoč Karitas dosegla nekaj tisoč družin, v zadnjih letih pa zajame več kot 20.000 družin oziroma vsako leto več kot 100.000 socialno ogroženih oseb.

Karitas je svoje poslanstvo gradila tudi na zahtevnejši strokovni in socialnovarstveni pomoči ljudem z roba, ki vključuje nastanitev in celovito oskrbo. Danes v tovrstnih programih deluje več kot 40 zaposlenih sodelavcev in strokovnjakov, predvsem s področja sociale. Iz prvih 25 namestitev v dveh programih za odvisnike in ženske v stiski, je danes v različnih programih s celodnevno oskrbo vključenih več kot 200 oseb. Iz enega materinskega doma jih je nastalo šest, iz ene terapijske skupnosti za odvisnike jih je nastalo osem. Iz potreb ljudi z roba so nastali programi za pomoč brezdomcem, prva ambulanta, dnevni centri in zavetišče, skupnosti za alkoholike in programi za oskrbo žrtv trgovine z ljudmi. Pri tem se je Karitas povezovala in sodelovala v mreži tudi z drugimi nevladnimi in vladnimi ustanovami. Skupna vrednost socialnovarstvenih programov Karitas je v zadnjih desetih letih presegla 11 mio evrov.

Pomoč Karitas se je po nekaj letih delovanja začela usmerjati tudi v tujino. Najprej je sledila beguncem na Balkan in se odpirala za naravne nesreče po svetu. V zadnjih devetih letih pa je Slovenska karitas v Afriki podprla gradnjo ali obnovo petih šol in vrtca, treh zdravstvenih centrov in dveh porodnišnic ter treh centrov za podhranjene otroke. Vse to danes dnevno lajša življenje 200.000 ljudem v Afriki, med katerimi je več kot polovica otrok. Vrednost projektov razvojne in humanitarne pomoči v Afriki, Aziji in na Balkanu je v zadnjih 10 letih presegla 5 mio evrov.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (75)

Mariza Perat

Češčenje Jezusovega srca

Že v prvih stoletjih krščanstva so verniki v prebdeni Kristusovi strani, iz katere sta pritekli kri in voda, kot vir odrešenja za človeštvo, videli Odršenikovo Srce, ki se je na križu darovalo iz ljubezni do ljudi. Zavest o odrešenjski vlogi Božjega Srca se je v stoletjih vse bolj krepila, k čemur so pripomogli tudi nekateri svetniki, zlasti sv. Bernard (1090-1153). Pravi apostol češčenja Jezusovega Srca pa je bil sv. Janez Eudes (1601-1680). Kot vnet ljudski misijonar si je zelo prizadeval, da bi bilo to češčenje povezano s posebnim liturgičnim praznikom. Sv. Pij X. zato o njem pravi, da je bil "začetnik, učitelj in apostol liturgičnega češčenja presvetege Srca".

Za velikega častilca Jezusovega Srca velja tudi sv. Frančišek Saleški, ki je to pobožnost zelo priporočal sestram novoustavljene skupnosti Marijinega obiskovanja, o kateri je dejal, da je "delo Jezusovega in Marijinega Srca". In prav ta skupnost je postala žarišče, od koder se je preko videnj Marjete Alacoque, z redovnim imenom Marjeta Marija, češčenje Božjega Srca razširilo po vsem svetu. Marjeta Marija Alacoque je bila rojena leta 1647 nedaleč od Paray-le-Moniala. Oče Klavdij, okrajni kraljevi notar, je umrl, ko ji je bilo sedem let. Z osmimi leti je Marjeta odšla v vzgojni zavod, ki so ga vodile klarise, kjer se je z velikim veseljem poglobljala v duhovno življenje. Vendar se

je zaradi bolezni že po dveh letih morala vrniti domov. Tu je zaradi sorodnikov skupaj z materjo morala prestati mnogo hudega. Dne 20. junija 1671 je vstopila v samostan Marijinega obiskovanja v Paray-le-Monialu.

Sv. Janez Eudes

Sestra Marjeta Marija je v svojem redovnem življenju mnogo trpela, in to predvsem zato, ker nekatere predstojnice, pa tudi duhovniki, niso mogli razumeti izrednih milosti, ki jih je bila deležna in ki so jo pripravljale na bodoča videnja Jezusovega Srca ter na sporočila, ki jih je Gospod po njej želel razodeti svetu. Doba, v kateri je s. Marjeta Marija doživljala omenjena videnja, je bila doba janzenizma, ki je zavračal Božje usmiljenje in učil, da je Bog do grešnikov strog in neizprosen sodnik, ter tako v vernikih vzbujal strah pred prejetjem zakramentov. Boril se je tudi proti češčenju Jezusovega Srca, kar je obsodil papež Pij VI. (1775-1799). Sporočilo Jezusove usmiljene ljubezni do človeštva v času, ko jo je to najbolj potrebovalo, je tako dalo Cerkvi nov zalet in vernikom prineslo novo življenje.

Videnja presv. Jezusovega Srca

S. Marjeta Marija je bila deležna štirih velikih in nekaterih manjših videnj. Prvo veliko videnje je doživela 27. decembra 1673 na praznik sv. Janeza Evangelista, ljubljence Jezusovega Srca, medtem ko je klečala pred tabernakljem, potopljena v Božjo pričujočnost. Pri tem videnju ji je Gospod razodel svojo veliko ljubezen do človeštva, ko ji je dejal: "Moje Srce je tako polno ljubezni do ljudi... da jo hoče preko tebe razliti na vse ljudi, da jih obogati s svojimi dragocenimi zakladi. V mojem Srcu je zajeto vse, kar je potrebno, da se ljudje rešijo večnega pogubljenja". V tem prvem videnju je Gospod s. Marjeti Marjeti tako poveril nalogo, da svet seznani z njegovo željo, da se povsod razširi češčenje njegovega Božjega Srca.

/ dalje

Sv. Frančišek Saleški

ZAKAJ PRAV JEZUS? (67)

PRIMOŽ KREČIČ

Kristus bojevnik

Kot je bilo vse Jezusovo življenje v napetosti z zlom in hudobijo na svetu, **se boj nadaljuje tudi po njegovi smrti in vstajenju**. Zgodovina Cerkve je zaznamovana z nenehnimi napadi in preganjanjem. V *Knjigi razodetja* je Kristus predstavljen kot **Jezdec na belem konju**, ki se pripravlja na boj z vsemi podaniki hudobnega duha. Njegov **nasprotnik je zlasti zmaj**, rdeč kot ogenj, s sedmimi glavami in desetimi rogovi. (Raz 12,3) Ta zmaj je močan, na glavi ima deset kron in bogokletno ime. (Raz 13,1) Jezdec nosi na glavi skrivnostno ime, obblečen je v okrvavljen plašč. **Na konjih mu sledi njegova vojska**, to so tisti, ki so oblečeni v bela oblačila, kar kaže na njihov duhovni boj. Jezdec ima meč, ki je znamenje zmage nad nasprotnikom. *Knjiga razodetja* nadaljuje opis upornikov, ki jih vodita **zver in lažni prerok**. (Raz 19,19) Pri tej pripovedi se srečujemo z apokaliptičnimi podobami in jezikom. Jezdec in njegova vojska zajameta zver in lažnega preroka ter ju vržeta v ognjeno jezero, v katerem gori žveplo.

To ni opis Kristusovega drugega prihoda ob koncu časov, ampak razodeva njegovo duhovno bližino, ki spremlja boj učencev skozi različne čase. Tako se nadaljuje in ureničuje njegovo delo odrešenja. *Knjiga razodetja* predstavi še bolj konkretno dva voditelja upora, tokrat z dvema zverema. **Prvi je panter**, ki simbolizira državo, kolikor se kruto postavi na mesto Boga in se okliče za dokončno voditeljico ljudi. Druga zver pa je predstavljena kot **jagnje, ki ima glas zmaja**. Panter je kruta zver in očitno deluje proti kristjanom in vsemu dobremu na svetu, druga pa pritaženo zavaja ljudi z lažjo, hinvavskim rušenjem vsega dobrega ter prikrievanjem Božjega delovanja v svetu. Hudobni duh spodbuja, da bi ljudje mislili in si do-

mišljali, da bodo oni sami uresničili mesijansko upanje in rajsko stanje na zemlji. Sveto pismo spregovori o **antikristu, ki je nasilnik in lažnivec**, predvsem pa zavaja cele množice. Ljudi odvrača od resnice, da je Jezus Mesija: "V svet je namreč odšlo veliko zapeljivalcev. Ti ne priznavajo, da je Jezus Kristus prišel v mesu. Tak je zapeljivalec in antikrist". (2 Jn 1, 7) V Prvem pismu je sveti Janez zelo jase: "Otroci, poslednja ura je, in kakor ste slišali, da prihaja antikrist, je veliko antikristov že zdaj tu. Iz tega spoznavamo, da je poslednja ura. /.../ Kdo je lažnivec, če ne tisti, ki zanika, da je Jezus Mesija? Antikrist je tisti, ki zanika Očeta in Sina". (1 Jn 2,18.22) Nasproti antikristu deluje Sveti Duh, ki povezuje vse, ki priznavajo, da je Jezus Kristus učlovečeni Bog. (1 Jn 4, 2-3) Antikrist ne napada Boga kot takega, ampak ga dela čim bolj oddaljenega. Napada pa Kristusa in vidi v njem le dobrega človeka, ljudi pa usmerja na pot poboženja in samoodrešenja, da ne bi potrebovali Kristusa in Cerkve.

To nasprotovanje antikrista je nazorno in preroško opisal **Solovjov v delu *Kratka povest o antikristu***. Njegov antikrist veruje v Boga, toda misli in oznanja, **da je on Kristus, poslani od Boga**. Hudič ve, da je tisti, ki ga je premagal, prav Jezus Kristus. Ker živi Jezus Kristus še naprej živi v njegovi Cerkvi, hudič na vse moči odvrača ljudi od njega, prav tako od Marije in svetnikov. **Kristus je namreč stopil v greh in smrt, kjer si je hudič mislil, da je gospodar nad življenjem**. Kristus je s svojo žrtvijo pokazal premoč in pričuje, da je resnični odrešenik človeka na vseh področjih življenja, tudi v največjih temah greha in smrti. Hudič še vedno ne odneha in želi zabrisati vse, kar je povezano z Jezusom Kristusom. Tako se boj nadaljuje, čeprav je v osnovi že dobljen.

KDOR SODELUJE, POMAGA ZMAGATI DRUGIM

NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2019

Zaradi velikega povpraševanja se vrača **TuttixTutti**, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu tuttixtutti.it

Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

***PRVA NAGRADA
15.000 EVROV**

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

Kratke

Pred 95 leti blagoslovili štandreško cerkev

Bogoslužje v Štandrežu je bilo 3. maja slovesnejše kot v ostalih majniških dnevih. Namenjeno je bilo 95. obletnici posvetitve štandreške cerkve. Župnik Karel Bolčina se je v prošnjah zahvalil vsem, ki so cerkev po razdejanju prve svetovne vojne obnovili in vsem, ki danes skrbijo, da je ta duhovni hram lepo urejen in da se verniki v

Foto DP

njem lepo počutijo in v zbranosti sodelujejo pri raznih bogoslužnih in cerkvenih obredih. Štandreška cerkev je mogočna in vidna že od daleč. Ne sme pa postati katedrala v puščavi. To pa je odvisno od vernikov, predvsem od domače skupnosti, ki dajejo zidovom življenje in duhovne ter verske vsebine. To je najpomembnejše in si za to moramo prizadevati prav vsi, ki spoštujemo te vrednote. Na plošči, ki je vzdana na notranji steni prezbiterija, so v latinščini vklesane besede, da je cerkev 3. maja 1924 ponovno posvetil goriški nadškof Francišek B. Sedej. Prejšnjo cerkev, ki je stala na istem mestu, je vojna vihra popolnoma razdejala in potrebna so bila temeljita obnovitvena dela. Najvidnejša zunanja sprememba je v zgornjem delu zvonika, ki je pred vojno imel koničasto, po obnovi pa kupolasto obliko. Takratni štandreški župnik Josip Kosovel je v krajšem obdobju dvakrat sezidal cerkev. Leta 1900 so cerkev popolnoma porušili, ker je bila premajhna za potrebe štandreške skupnosti in v enem letu dogradili mogočno cerkev, ki je bila dvakrat večja od prejšnje. Ko je maja 1915 Italija stopila v vojno, je bila cerkev z visokim zvonikom prva tarča italijanskega topničarstva. Od cerkve je ostalo le nekaj ruševin. Tudi naslednji dan, 4. maja, so v cerkvi potekala razna bogoslužja in molitve, saj je godoval sv. Florijan, ki je drugi zavetnik štandreške cerkve in katerega kip stoji na glavnem oltarju ob kipu sv. Andreja. / DP

Spomin na prof. Huberta Berganta

Letos mineva 20 let od smrti uglednega koncertanta in profesorja orgel na Akademiji za glasbo Huberta Berganta. Spomine nanj še danes hranijo njegovi nekdanji študenti in študentke orgel, zato se bodo zbrali v soboto, **18. maja**, na Sveti Gori, kjer je prof. Bergant koncertiral in je tam tudi pokopan. Orgelski koncert nekaterih njegovih študentov bo po sv. maši, **ob 17.30**. Prijazno vabljeni.

Preval / Praznik svetišča in Marijin maj

Tudi v letošnjem mesecu maju je na Prevalu vrsta srečanj in koncertov v čast Mariji. V sredo, 1. maja, je bila slovesna sv. maša, sledilo je čiščenje Najsvetejšega, popoldne rožni venec. Na vrsti je nato bil prvi koncert, oblikoval ga je zbor iz kraja Marano Lagunare, ki ga vodi Giulio Tavian.

V nedeljo, 5. maja, je praznik Svete Marije Kraljice ljudstev potekal kljub zelo nepriaznemu vremenu: pri slovesni večerni maši je pel Corale San Marco iz Moša pod taktirko Elise Toros in ob orgljanju prof. Mirka Butkoviča. Somaševanja, ki ga je vodil msgr. Mauro Belletti, se je udeležilo več duhovnikov in nekdanjih župnikov. Kot je že navada, je županja Elisabetta Feresin ob tej priložnosti podarila župniji olje za votivno lučko. Župnik Moris Tonso se je zahvalil in izrazil željo, da bi se to ponavljalo tudi v prihodnje.

V nedeljo, **12. maja**, posvečeno duhovnim poklicem, bo (kot vedno, po rožnem vencu ob 18. uri) nastopil zbor Pevma-Jazbine, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, **19. maja** pa ženski zbor San Giacomo iz kraja Pasian di Prato (dir. Giulio Tavian). Bogati spored bo **26. maja** sklenil Coro di Natissa iz Ogleja, ki ga vodi Luca Bonutti; ob 19. uri bo orglal maestro Beppino delle Vedove, glavni organist v videmski stolnici. Tudi letošnji "Marijin maj" naj pripomore k še večji predanosti Mariji in k lepim srečanjem med pripadniki različnih skupnosti na tem čudovitem območju!

KULTURNI DOM Komigo

V boksarskem ringu pet zgodovinskih obdobj

Druge srečanje trijezičnega festivala *Komigo*, ki ga 16. leto zapored prireja goriški Kulturni dom in kulturna zadruga Maja iz Gorice, ob sodelovanju vrste drugih slovenskih in italijanskih ustanov, je zelo številne gledalce popeljal nazaj v čas. Pet uveljavljenih slovenskih igralcev različnih generacij, Marijana Brecelj, Zvezdana Mlakar, Tina Gorenjak, Aleksandra Balmazović in Maja Martina Merljak, je izoblikovalo predsta-

vo *Priznam*. Tekst so prispevale vse izvajalke, saj je uprizoritev avtorska. Vsaka od njih je tudi v humornem ključu predstavila zgodovinsko dogajanje iz svojih mladih let. Tako so se zvrstili dogodki še iz vojnih časov, ko se je slovenski narod boril za svobodo. Povojno obdobje v komunistični Jugoslaviji so zaznamovale obnova porušenih krajev in novogradnje, ki so se jih z veliko vnamo lotevale tudi delovne brigade navdušenih mladih ljudi; ti

so si zaželeli lepega življenja v skupni državi pod družetom Titom (slišal se je celo njegov posneti glas). Sledila je doba "šfercanja" čez mejo, kjer je bilo vsega na pretek, potem pa negotovost, pa tudi žalost ob smrti maršala. Prikazani so strah ob vojni za osamosvojitve Slovenije,

pa tudi veselje ob njeni dokončni ločitvi od Jugoslavije, "ko so bile dovoljene sanje" (glas Milana Kučana, prvega predsednika samostojne Slovenije), in evforično vzdušje ob padcu meje in vstopu Slovenije v EU, nazadnje pa današnji čas, ko se nas loteva resignacija ob tej družbi, ki bi vse

razprodala, kar je še ostalo domačega, ob veljakh in tajkunih, ki le grabijo denar in ga spravljajo v davčne oaze. Kljub tej zadnji grenki noti so zgodovinska obdobja, v katerih tudi ni bilo vse z rožicami postlano, prikazana v humorno obarvani luči, ki jo spremlja smeh v dvorani. Zaradi izvrstne, dovršene igre igralcev je dogajanje tekoče in prijetno razpredeno, mestoma tudi ganljivo, in vabi k razmisleku o tem, kar je bilo in kar je zdaj, pa o nas samih in dobi, v kateri živimo. V vseh prikazanih obdobjih igralke prikažejo lastne strahove, želje, hrepenenja, uspešne in manj uspešne strani svoje življenjske zgodbe, razočaranje, upe, nemoč, izgubo. Vse to pa je lastno vsakemu človeku. Kljub vsemu

temu, kar nas bremeni, nas igralke želijo pospremiti v svetlo prihodnost. Ker pa je naše življenje v kateremkoli zgodovinskem času en sam boj, se po zamisli režiserja Nikole Zavišića dogaja vse v boksarskem ringu, pod katerim se podpisuje scenografka Urša Vidic. V kostume je igralke posrečeno oblekla Mateja Benedetti. Producentki predstave, ki je, po ustvarjalni ekipi sodeč, obarvana v zelo "rožnate" barve, sta Aleksandra Balzamović in Maja Martina Merljak, izvršna producentka pa Miša Stanko. Po toplem dolgotrajnem ploskanju lahko sklepamo, da je bila predstava goriški publikli Komigo zelo všeč in da so obravnavane teme zmeraj zanimive.

IK

Drobni spominski utrinki na prof. Lojzko Bratuž

Krepila nam je narodno zavest

Moji spomini na prof. Lojzko Bratuž in vso njeno družino segajo v rano otroštvo, ki sem ga preživljala na Solkanskem polju, nedaleč od ul. Foscolo, kjer so oni stanovali. Tudi pri nas doma smo velikokrat omenjali to ugledno družino, ki je zaradi tragične smrti Lojzeta Bratuža, nedolžne žrtve zločinske fašistične roke, in zaradi trpljenja, ki ga je njegova žena učiteljica in pesnica Ljubka Šorli prestala v zloglasni Vili Triste v Trstu, v taborišču v Zdravščinah in še kje, postala simbol vseh slovenskih družin, ki jih je prizadela fašistična krutost. Poleg tega je v teh temnih časih naša mama večkrat pela s Francijem Bratužem tudi na koru kostanjeviške cerkve. Dobro je poznala tudi prof. Jožka in Lojzeta Bratuža. Poblize in z velikim spoštovanjem pa smo se v daljnih šestdesetih letih prejšnjega stoletja kot učenci osnovne šole v ul. Croce srečevali s prof. Lojzko Bratuž, ko so učiteljski hodili na hospitacije k nam v razred. Bratuževa je takrat poučevala na učiteljski in temeljito pripravljala svoje dijakke za te posebne šolske

ure, ki smo se jih šolarji malce bali, a so se nato izkazale vselej kot zanimive in seveda drugačne. V tistih letih smo deklice v šoli nosile bele predpasnike in se čudile, ker so bili tudi dijaki in celo profesorji, med njimi tudi prof. Lojzka Bratuž, oblečeni v črne ali temno modre predpasnike. Še bližja mi je prof. Bratuževa postala, ko sem bila kot osnovnošolka članica Marijinega vrtca. Sestanke smo deklice imele na Placuti z učiteljico Milo Dougan. Prof. Lojzka Bratuž nas je takrat za božji lon uvajala v svet glasbe s potrpežljivim učenjem klavirja. Ko smo malce zrasle, smo se pridružile Dekliškemu zboru Marijine družbe, ki ga je veliko desetletij vodila prof. Lojzka Bratuž in nam z izbiro za tedanje čase nenavadnih pesmi odstirala pogled v bogato, predvsem slovensko zborovsko literaturo. Celo na snemanje na Radio Trst A nas je peljala! Nekatere, ki smo se odločile za šolanje na klasični gimnaziji, smo Lojzko Bratuž v prvem razredu liceja imele za

profesorico slovenščine, medtem ko je njen brat Andrej poučeval filozofijo in zgodovino. Med njenimi lekcijami smo bili dijaki

Foto dd

posebno zbrani in pozorni, nismo si upali klepetati. Z izbranimi, pretehtanimi besedami nam je predavala o slovenskih književnikih, od Trubarja do Prešerna, kot bi bili že zreli univerzitetni študentje. Tudi zato smo pri njenih urah bili mnogo bolj

pazljivi. S posebno ljubeznijo do slovenske književnosti nam je odstirala bisere domače vezane in nevezane umetniške besede in popravljala našo bolj okorno izgovarjavo. Ob razlagi nam je krepila narodno zavest. V tistih licejskih letih smo nekatere tudi prvič stopile na travniški kor, kjer je najprej pri nedeljski slovenski sv. maši ob devetih orglal prof. Andrej Bratuž, potem pa

prof. Lojzka, ki je pri orglah dolga desetletja spremljala tudi Kimovčev Pasijon na Cvetno nedeljo in bogatila vstajenjske sv. maše v goriški stolnici, ko je petje večkrat vodil pokojni prof. Stanko Jeričio.

S smrtjo prof. Lojzke Bratuž je odšla še zadnja članica s srčnostjo prepojene družine Bratuž in z njo je v večnost odšel tudi del zgodovine goriških Slovencev, se pravi nas samih. Gotovo bomo odslej revnejši. Sama se je poslovila od naše skupnosti v mesecu maju, posvečenem Mariji. Prav njej v čast je prof. Lojzka dolgo vrsto

let na orglah spremljala vsakodnevno jutranjo slovensko majniško pobožnost v goriški stolnici. Naj skupaj z ljubljenim očetom, mamom in bratom uživa ob angelskem petju v nebesnih višavah.

Iva Koršič

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško

Sprostitutveno letovanje v termah Olimia

Petdnevno letovanje v termah Olimia (od 7. do 12. 4.) je bilo za goriške upokoence učinkovit recept za ščepec vitalnosti, dobrega počutja in izboljšanja gibljivosti. Preživeli so blagodejna kopanja v topli termalni vodi, ob telovadbi v vodi in na suhem,

greben; postali so pri Hallerju, kjer so po ogledu pivovarne pokusili še značilno zeleno pivo. Igrali so tombolo in obiskali delavnice za izdelovanje papirnatega cvetja kot tudi butar, ki se

pripravljajo za cvetno nedeljo in so sestavljene iz snopa svežega zelenja, lesa, cvetja in celo okrašene z jabolki ali pomarančami. V večernih urah sta jim pevka Mateja ob spremljavi Mojce na klavirju pripravile glasbeni koncert. Nepozabno. Vrnili so se z lepimi spomini, seveda, s krajšim postankom na Trojanah za nakup znanih krofov.

MK

Županski kandidati iz vrst SSK in kandidatne liste

Za dobro naših vasi in naših ljudi

V dneh po 1. maju so tudi člani krajevnih sekcij Slovenske skupnosti v treh slovenskih občinah na Goriškem predstavili kandidatne liste, ki bodo nastopile na upravnih volitvah 26. maja. Simbol lipove vejice bo v Števerjanu kot županski kandidat že tretjič zastopala Franca Padovan; v listi SSK, ki jo podpira, pa so Marilena Corsi, Mihael Corsi, Milko Di Battista, Marjan Drufovka, Katrin Komjanc, Gianni Mania, Fabijan Muzic, Donatella Serafino, Edi Skok in Martina Valentincic. Slednja

bo med drugim za SSK kandidovala na listi Južnotirolske ljudske stranke (SVP) na evropskih volitvah, ki bodo potekale isti dan. V Doberdolu so sestavili občansko listo, ki podpira županskega kandidata Alda Jarca. Na njej so Marco Jarc, Tamara Podversic, Emanuela Trampuz, Savina Zbogar, Marco Peric, Andrej Terpin, Maurizio Peric, Dario Bertinazzi in Marian Juan Brecelj. V Sovodnjih se za mesto župana poteguje Julijan Čavdek, kandidati za občinski svet na listi Kolenine in bodočnost pa so Ma-

riano Cernic, Andrej Čevdek, Tadej Devetak, Tatjana Devetak, Alex Francescotto, Gemma Kovac, Matija Malic, Martina Šolc, Kristian Tommasi in Igor Tomsic (**na sliki**). V vaški gostilni pri Francetu so se javnosti predstavili 5. maja. Tajnik sekcije SSK Tomsic je povedal, da je ponosen na listo, ki je nastala v sodelovanju z Ligo in tudi drugimi občani, zaradi česar so umaknili strankarske simbole. Čavdek, ki je med drugim pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti, je dodal, da je SSK kot zbirna stranka

brez zadržkov šla v sodelovanje z drugimi političnimi silami. Obžaloval je dejstvo, da časi očitno še niso zreli za skupen nastop z Občinsko enotnostjo in da se slovenska narodna skupnost še vedno ločuje v ideološkem ključu. V nadaljevanju je Čavdek kot izkušen politik in odličen poznavalec družbenopolitičnih razmer v sovođenjski občini razčlenjeno opisal svoj politični program, ki je seveda tesno vezan na potrebe občine. "Želim spoštovati naše korenine, identiteto in zgodovino, hkrati pa gledati v prihodnost, sprejemati nove izzive in možnosti". Glavne točke programa so trajnostni gospodarski razvoj ozemlja, socialne in upravne storitve za občane, skrb za slovensko identiteto in sožitje, urbanistika in javna dela. Vse to v luči gesla "skupaj gradimo prihodnost". / DD

PD ŠTANDREŽ Mladinski dramski odsek

Na oder prihaja predstava Ples tatov

V daljnih 70. letih prejšnjega stoletja so člani Slovenskega akademškega društva (SKAD) z nekaterimi gosti, v sezoni 1973/74, uprizorili delo *Ples tatov*, ki ga je napisal francoski dramatik in režiser Jean Anouilh (1910-1987). Igralce je takrat po poteh te izostrene farsične komedije popeljal nepozabni režiser Emil Aberšek (1950-2017), ki je takrat prvič režiral pri nas "v zamejstvu, v katoliških krogih" in imel zaradi tega tudi kar nekaj nevšečnosti v tedanji socialistični republiki Sloveniji oz. Jugoslaviji. Potem pa je cela tri desetletja umetniško usmerjeval dramski odsek PD Štandrež (do leta 2004) s postavitvami ničkoliko dramskih, navadno komedijskih, del. Prav malo pred prezgodnjo smrtjo je v na novo prebujenem Mladinskem dramskem odseku PD Štandrež, v sezoni 2016/17, z mladimi gledališkimi navdušenci postavil na oder *Butalce*, ki so se zaiskrili v vsej svoji povednosti tudi z družbenokritičnimi songi, s katerimi je Aberšek prepletel predstavo. Ker je znal mladino navduševati za gledališče, so se njegove ljubezni do gledališkega ustvarjanja "nalezli" tudi mladi štandreški igralci, ki so v lansk sezoni segli po pravljici, na svojo je tudi kritični temi, in uprizorili *Ogledalo, povej...* Režijo je, ob strokovni pomoči Maje Nemec, članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica, prevzela Daniela Puja, ki jo v gledaliških ljubiteljskih krogih dobro poznamo kot

dolgoletno članico dramskega odseka (od leta 1987!) in vztrajno gledališko mentorico otrok in mladih. Vsa leta (do zdaj jih je že petnajst!) je z otroki, ki so peli v otroškem pevskem zboru, skupaj z Alessandro Schettino, predvsem za materinski dan, postavljala na oder krajše prizore, pa še na odidih v žabniško kočico sv. Jožefa jih je vozila in jih še spremlja ter vodi tamkajšnje dejavnosti. Letos se je z mladimi igralci podala v novo

prevzela Daniela Puja in zdaj so igralci tik pred premiero, saj bo *Ples tatov* (1932), ki so ga daljnega leta 1966 odigrali v režiji Mirka Mahnič v Slovenskem mladinskem gledališču v Ljubljani, v njihovi izvedbi premiero doživel 10. maja 2019 ob 20.30 v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu (žal je zaradi spleta neugodnih okoliščin tako nanese, da premierni uprizoritvi Dramske družine SKPD F. B. Sedej Števerjan in Mladinskega dramskega odseka sovpadata). Kot nam je na eni izmed zadnjih vaj povedala Daniela Puja, z veseljem ustvarja z mladimi, saj so ji zelo pri srcu in ima lep odnos z njimi. "Z mladimi je lepo delati, ker so polni življenja". Hvaležna je tudi staršem, ki ji zaupajo otroke in jih po vajah prihajajo iskat in potrpežljivo čakajo, če se vaja zavleče. Sama seveda ljubi gledališče, kateremu je namenila nešteto prostih ur in jih še. Povedala nam je, da se je odločila, da bo ta tekst "za odrasle" igralce prikrojila potrebam mladih izvajalcev. Tako je komedijske like nekoliko pomladila, dodala eno vlogo, Ladj Lonet, in si zamislila drugačen konec, ki naj ostane za zdaj še prikrit (v izvirniku take tove razkrinkajo in jih odženejo iz vile). Anouilh je namreč svojim komedijam ob koncu zmeraj dajal neki pesimističen pečat, sama pa ga je obarvala v vedrino. Tudi tatovi so simpatični, malce nerodni, sploh pa niso hudobni. "Pri spreminjanju besedil je treba imeti dosti domišljije in veliko časa. Celo poletje sem se ukvarjala s tem", je zardela Puja. Imela je malce težav tudi zasedbo. Nekateri so sprejeli, potem pa odrekli sodelovanje. Sicer pa je pohvalila vse nastopajoče, ki tudi radi pomagajo pri društvu. Povedala nam je še, da je Pietro Grauner, vodja Mladinskega dramskega odseka PD Štan-

drež, izdelal gledališki list in plakati. Tudi sam je na vaji malce pokramljal z nami in obrazložil, da se komedijska štrna spleta in razpleta okrog tatov, ki bi si radi prisvojili dragocenosti v neki vili. Tam stanuje bogata gospa z nečakinjama. Prav ti se zaljubita v mlada tatova. Med drugimi zabavami priredijo tudi ples v maskah, pravzaprav "ples tatov". Pietro je obrazložil, da je igra zabavna in polna drobnih pripetljajev. Razkril je tudi, da se je skupina Mladinskega dramskega odseka povečala. Zdaj šteje dvanajst članov. Imajo tudi mladega tehnika Simona Florenina, pa tudi mladega plesalca Alexa Devetaka, ki je poskrbel za koreografijo. Meni, da je ta igra pravi izziv za izboljšanje kakovosti njihovega igranja, saj je daljša, traja namreč dobro uro in pol. Starostna doba nastopajočih sega od 13. do 20. leta. Nekateri so že igrali v *Butalcih*, nekateri pa v komediji *Ogledalo, povej...*, dve sta novi pridobitvi, Martina Gruden iz Gabrij in Nika Paulin. Velikih težav do zdaj ni bilo, le prisotnost pri vajah ni bila zmeraj najboljša, ker se mladi udeležujejo vseh skupin. To je problem vseh skupin, je mnenja Pietro, pa tudi Daniela pravi enako. Kako bo s skupino v prihodnje, ne ve, ker bodo nekateri šli na univerzo, drugi na šolanje v tujino... O Danieli Puji pravi, da vlaga veliko truda v to predstavo, v kateri nastopajo: Pietro Grauner (Peterbono), Alex Devetak (Gustav), Erik Lutman (Hektor), Gabriel Braini (Lord Edgard), Ester Sciauzero (Ladj Hurf), Virginia Braini (Ladj Lonet), Martina Gruden (Julija), Nika Paulin (Eva), Lorenzo Marussi (Dupond-Duford Oče), Nicola Grauner (Dupond-Duford Sin), Janoš Koglot (Javni klicar), Alberto Medeot (Polica). Šepetalka je Katja Leon. Premiera bo, kot rečeno, v petek 10. maja 2019, ob 20.30 v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu.

Prizor z lanske predstave Ogledalo, povej... (foto DP)

gledališko pustolovščino. Ker je težko najti primerne tekste za mladino, se je odločila, tudi po nasvetu Božidarja Tabaja, neutrudnega igralskega zanesenjaka, poseči po tem tekstu, tudi v spomin na priljubljenega režiserja Aberška, ki je pred tremi leti režiral *Butalce* in ogromno prispeval za rast dramskega odseka PD Štandrež. Ko so v lanskem novembru začeli polagoma pristopati k igri (vsak teden so imeli po eno vajo), je bila na prvih dveh bralnih vajah z njimi igralka Maja Nemec, potem pa je zaradi preza-poslenosti odpovedala sodelovanje. Tako je vse breme režije

odženejo iz vile). Anouilh je namreč svojim komedijam ob koncu zmeraj dajal neki pesimističen pečat, sama pa ga je obarvala v vedrino. Tudi tatovi so simpatični, malce nerodni, sploh pa niso hudobni. "Pri spreminjanju besedil je treba imeti dosti domišljije in veliko časa. Celo poletje sem se ukvarjala s tem", je zardela Puja. Imela je malce težav tudi zasedbo. Nekateri so sprejeli, potem pa odrekli sodelovanje. Sicer pa je pohvalila vse nastopajoče, ki tudi radi pomagajo pri društvu. Povedala nam je še, da je Pietro Grauner, vodja Mladinskega dramskega odseka PD Štan-

Obvestila

Volilni program števerjanske sekcije SSK - Shodi: v soboto, 18. maja, ob 19.30 (po sv. maši, ki se začne ob 18.45) ob cerkvi na Jazbinah; v nedeljo, 19. maja, ob 12.15 (po sv. maši, ki se začne ob 11. 15) ob cerkvi v Števerjanu. Lepo vabljeni!

SPDG sklicuje redni občni zbor v četrtek, 9. maja, ob 17. uri v prvem sklicu in v petek, 19. maja, ob 20.30 v drugem sklicu. Zasedanje bo v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici, ul. I. Brass.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 18. maja, v sodelovanju s turistično agencijo, enodnevni izlet na Dolenjsko z enim avtobusom. Program predvideva ogled Kostanjevice na Krki, Kartuzije Pleterje - Muzeja na prostem in Mlina Košak. Sledilo bo druženje v značilni dolenjski gostilni, po kosilu bo sprejem na veliki kmetiji med dolenjskimi griči. Odhod proti domu po kratkem ogledu Otočca. Vpisovanje se je končalo 17. aprila. Avtobus bo odpeljal ob 5. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vaji blizu Pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču, v Sovodnjih pri lekarni in cerkvi, na Poljanah in v Doberdolu. Organizatorji priporočajo točnost.

Odprta vrata v Mladinskem domu, kjer poteka vpis k pošolskemu pouku 2019/20. Četrtek, 2. maja, ob 15.00 delavnice za otroke, ob 18.00 informativno srečanje s starši. Predvpis s popusti do 11. junija oz. do izčrpanja razpoložljivih mest. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi na predavanje/predvajanje "Tibet na strehi sveta" ge. Katjuše Rabzelj, velike ljubiteljice popotovanj, ki bo v sredo, 22. maja, ob 17. uri v Trgovskem domu, Korzo G. Verdi št. 52 (pritličje). **Mladinski dom Gorica** prireja "Poletnosti 2019", poletne počitnice za otroke od 6. do 14. leta: 17. - 21. 6. AVANTURE - večdnevno letovanje v koči sv. Jožefa (6-11 let); 24. - 28. 6. ZELENIZZIV - večdnevno letovanje v koči (11-14 let); 14. - 28. 6. DOŽIVETJA - dnevno središče (6-12 let); 26. 8. - 6. 9. ŠOLA ZA SALO -

igriva priprava na začetek pouka (6-13 let); 2. - 6. 9. 1, 2, 3: SREDNJA! - uvod v srednjo šolo (11-12 let). Vpisi do 16. maja. Popusti za gojence pošolskega pouka ter za brate/sestre. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 TCC 003 003 6225; SWIFT CUVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. "Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: v spomin na drago Lojzko Bratuž, daruje Bruna 50,00 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 10. 5. 2019 do 16. 5. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 10. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 11. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 12. maja ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 13. maja (v studiu Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 14. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. maja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Ležetrudnik je kozo gnojel. - Izbor melodij.

Četrtek, 16. maja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kulturni dom Gorica

Koncert "Ruska noč" pevke Mance Izmajlove

V četrtek, 9. maja 2019, ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici (ul. Brass 20 - Italija), izjemen in svojevrsten koncert znane slovenske pevke Mance Izmajlove z naslovom "Ruska noč". Izmajlovo bosta ob priliki spremljala pianistka Olga Ulokina, ki je magistrirala v Sankt Peterburgu ter violinist Benjamin Izmajlov, ki je magistriral v Moskvi.

DRUŠTVO JADRO

vabi na okroglo mizo o

EVROPI, KI SI JO ŽELIMO

SODELOVALI BODO: prof. Italo Santeusano, dr. Piero Biasiol in duhovnik Pierluigi Di Piazza

četrtek, 9. maja 2019, ob 18.30
v občinski sejni dvorani v Ronkah

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ MLADINSKI DRAMSKI ODSEK

Jean Anouilh

PLES TATOV

Komedija v dveh delih

Režija: Daniela Puja

Premiera: petek, 10. maja 2019, ob 20.30
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Umetnikov lik po zaslugi številnih razstav in knjig ostaja izjemno živ

Mineva 500 let od smrti renesančnega genija Leonarda da Vincija

Pred 500 leti je v graščini Cloux pri Amboisu umrl renesančni genij Leonardo da Vinci. Avtor znamenite Mona Lize je živel v Firencah in Milanu, deloval v Rimu in na starost odšel v Francijo, kjer mu je gostoljubje ponudil kralj Franc I. Radovednost vzbuja še danes, njegova je tudi najdražja na dražbi prodana slika - Odrašenik sveta.

Da Vinci se je rodil 15. aprila 1452 očetu Pieru da Vinciju in materi Caterini di Piero kot nezakonski otrok. Z očetovo družino se je preselil v Firence in ko je bil star 14 let šel za vajenca k Verrocchiju. Poleg slikanja ga je mikal svet znanosti. Udeleževal se je raztešanje trupel v mrtvašnici ter delal poskuse iz fizike in mehanike.

Ko je bil star 30 let, se je preselil v Milano, kjer je bil slikar, inženir in arhitekt pri milanskemu vojvodi Ludovicu Sforzi. Milanska leta veljajo za njegova najbolj plodovita pa tudi najbolj brezskrbna, je pa Sforza od njega zahteval različne stvari: od načrta za namakanje polj pa do portreta svoje najnovejše ljubice. Ko je bil star 43 let, je začel slikati Zadnjo večerjo, ki so jo naročili dominikanci iz cerkve Santa Maria delle Grazie. Imeli so samostan zraven cerkve in so bili v tesnih stikih z družino Sforza. Da Vinci jo je slikal več

kot dve leti, saj je vmes delal premore. Kot je v knjigi Genij v umetnosti Leonardo (1975) zapisala Maria Luisa Rizzatti, je bil Leonardo vse življenje nepopravljiv počasnež. Ne ker bi mu delo ne dišalo, nasprotno, ker si ga je nakopal preveč in na preveč straneh obenem. V zrelih letih se je

zmeraj bolj odmikal od zunanje podobe stvarnosti, zanimala ga je notranja zgradba stvari in njihova uporaba. Medtem ko je prior cerkve Santa Maria delle Grazie besnel pri vojvodi zaradi Zadnje večerje, je mojster izumljal nove in nove stvari, od padala do nekakšnega helikopterja. Poleg tega je raziskoval tisto, kar ga je zaradi

svoje neoprijemljivosti in izmikanja mikalo bolj od vsega - ptičji let.

Ko so leta 1499 Francozi zasedli Milano, je Leonardo mesto zapustil. Začelo se je njegovo potepuško življenje. Bližal se je 50 letu. Preprosti ljudje so videli v njem čarovnika, mogočniki so ga oblegali z zahtevami po strojih, ki so jih potrebovali za svoja slava in vojne. Najprej se je vrnil v domače Firence, kjer je naslikal znamenito Mona Lizo, šel nato v Milano in v Rim, kjer je sprejel službo pri Cesareju Borgii, enem najbolj neusmiljenih tiranov tistega časa. Pri 64 letih pa se je preselil v Francijo in s seboj vzel Mona Lizo.

Francoski kralj Franc I. je ostarelemu mojstru dodelil graščino Cloux pri Amboisu, kjer je lahko v miru nadaljeval svoje raziskave in poskuse. S svojim novim mecenom se je močno zblížal, postala sta tesna prijatelja, ki sta razpravljala o marsičem, od filozofije in umetnosti, od arhitekture do inženirstva. Italijanski slikar, arhitekt, pisatelj in zgodovinar Giorgio Vasari je v delu Življenja najodličnejših slikarjev, kiparjev in arhitektov zapisal, da je Leonardo umrl 2. maja 1519 v kraljevem naročju, kralj pa da mu je podpiral glavo, da bi mu olajšal trpljenje. Umetnika so pokopali v samostanu cerkve Saint Florentin v Amboisu, vendar,

kot je v svoji biografiji o umetniku (Leonardo Da Vinci, The Biography, 2017) zapisal Walter Isaacson, "natančna lokacija njegovih posmrtnih ostankov ostaja neznana". Cerkev je bila namreč uničena v začetku 19. stoletja in čeprav so v arheoloških izkopavanjih desetletja pozneje našli kosti, so te previdno opisane kot domnevni Leonardovi posmrtni ostanki. Čeprav je od njegove smrti minilo že 500 let, Da Vincijev lik po zaslugi številnih razstav in knjig ostaja izjemno živ. Umetnikovo ime pa je povezano tudi z rekordom -

njegova slika Odrašenik sveta, ki je bila na dražbi v New Yorku novembra 2017 prodana za 450 milijonov dolarjev, je najdražja slika, prodana na dražbi. Slika naj bi bila vključena tudi v razstavo umetnikovih del v pariškem muzeju Louvre, ki jo bodo odprli jeseni. Letošnje 500-letnico umetnikove smrti številni muzeji po Evropi obeležujejo z razstavami. V Italiji se prireditve in razstave vrstijo skozi vse leto, v francoskem Amboisu pa je od danes do 2. septembra na ogled razstava z naslovom 1519: Smrt Leonarda da Vincija, rojstvo mita.

V Ajdovščini že 5. Mednarodni pomladni festival petja

MoPZ Srečko Kosovel ob pomoči Občine Ajdovščina organizira 5. Mednarodni pomladni festival petja. Festival, ki bo potekal **11. in 12. maja**, bo letos ponovno predstavil čar moškega zborovskega petja.

Odprtje festivala bo v soboto, 11. 5. 2019, ob 18. uri v Vipavskem Križu s posvetom o pomenu moške vokalne glasbe. Okroglo mizo bo moderirala Ana Erčulj, sodelovali pa bodo dirigenti gostujočih skupin, in sicer: David Bandelj (Fantovski zbor Emil Komel, Gorica), Helena Buhvald (MoPZ Vres, Prevalje), Stojan Kuret (VAL, Ljubljana), Andrej Makor (MoPZ Srečko Kosovel, Ajdovščina), Matjaž Šček (Oktet Vrtnica, Nova Gorica), in Veronika Škedelj (MoPZ Pobje, Črni Vrh).

Posvetu bo sledil prvi od koncertov, na katerem se bo predstavilo vseh sedem pevskih sestavov. Poleg gostiteljev, to je MoPZ Srečko Kosovel pod vodstvom Andreja Makorja, bodo zapeli še: Fantovski zbor Emil Komel pod vodstvom Davida Bandlja, MoPZ Vres pod vodstvom Helene Buhvald, VAL pod vodstvom Stojana Kureta, Oktet Vrtnica pod vodstvom Matjaža Ščeka, MoPZ Pobje pod vodstvom Veronike Škedelj in moški zbor El Vajo, pod vodstvom Francesca Grigola. Koncert bo v soboto, 11. 5. 2019, ob 19.30 v Vipavskem Križu.

V nedeljo, 12. 5. 2019, pa se bo festival končal s koncertom, na katerem se bodo vsi sestavi predstavili s sakralnim programom v cerkvi Marije Tolažnice žalostnih v Logu pri Vipavi ob 18. uri.

V prvih dneh maja se tako v Vipavski dolini obeta pravo glasbeno doživetje, katerega glavni protagonisti bodo moški glasovi. Vljudno vabljeni, da se udeležite 5. Mednarodnega pomladnega festivala petja.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (62)

Dimitri Tabaj

Slap in rodbina Lanthieri (2)

V Kmetijskih in rokodelskih novicah z dne 9. julija 1873 najdemo članek v zvezi s šolo, za katero je grof Karl Friderik Lanthieri brezplačno odstopil slapenski dvorec. Nosi naslov *Pred začetkom vinske in sadjerejske šole na Slapu v Vipavski dolini*. Avtor na začetku članka citira vipavskega duhovnika, rodoljuba, zgodovinarja in vinogradniškega strokovnega pisca Matijo Vertovca, znanega tudi po tem, da je Prešerna spodbudil, naj napiše Zdravljico: "Rajnemu gosp. Matiju Vrtovcu se še sanjalo ni, da bode v naši Vipavski dolini kedaj šola za poduk onih vej kmetijstva, ktere ravno Vipavcem obetajo boljše dohodke, kajti tega, kar ima ta dolina po mili naravi svoji, nima razen Goriške in Isterske nobena druga Slovenska stran. Al že rajni Vrtovec je čutil potrebo vsestranskega poduka Vipavskim gospodarjem, in isto je povdarjal visokoza-sluzeni gosp. dekan Grabrijan v deželnem zboru. Dajmo rajnega Vrtovca za malo trenutkov iz groba poklicati, da slišimo zdaj — pred začetkom Slapške šole menda meseca septembra ali oktobra — njegov opomin iz leta 1850. takole se glaseči: "Kar

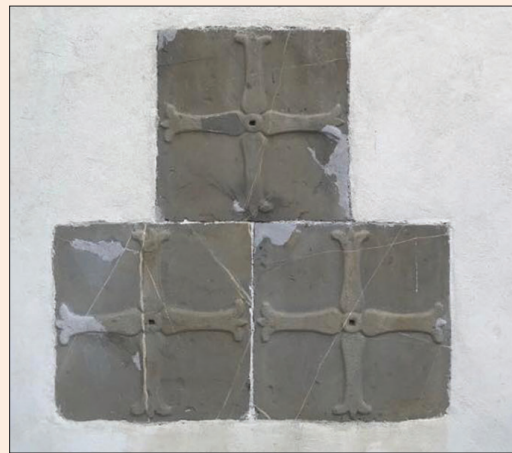
Leta 1861 je dekan in častni kanonik Jurij Grabrijan s cerkvenim denarjem sezidal zelo lepo šolsko poslopje v Vipavi. Na pročelje tega poslopja so 17. septembra 1885 njemu v spomin vzdali spominsko ploščo. Ploščo so kasneje odstranili italijanski okupatorji: ponovno je bila postavljena šele leta 1968. Bil je eden glavnih pobudnikov kmetijske šole na Slapu in borec za uveljavitev slovenščine.

vas je vinorednikov med gozdom in morjem, med Razdrtim in doli memo Gorice slovenskega jezika, sprejmite najpred srčni pozdrav svojega deželana, in globoko si v glavo vtisnite to sporočilo za vaš blagor vnetega domoljuba".

Po analizi takratnih tržih razmer se časnikar z naslednjimi besedami zavzema za kakovostnejše vinogradništvo: "Od nekdanj so bili eni bolj umni, skrbni in marljivi, kot drugi. /.../ Kdor bo po več in boljega vina prideloval, naj bo tu in tam, bo še v deželi ostal, bo splaval; ti drugi se bodo menda potopili. Privadili ste se mnogim, vašim dedom čisto neznanim šegam — prijetnišega življenja — naj bo, če imate ob čem! — državni davki rastejo; vrh tega so deželni davki, in tudi čez navadno večji srenjski ali komunski stroški. Vseh teh potreb pa ne bo, ne blatna mlaka, ne cvček zagrinjal; po več in žlahnejega vina kakor dosihmal — moraš pridelovati, če boš hotel v vinski ceni z vsemi drugimi ravno vago trditi, ali jih še celo prekosit. Od Slovencev pravijo,

Dvorec in cerkev na Slapu sta po vsej verjetnosti nastala na temeljih starejšega objekta, ki naj bi ga zgradili malteški vitezi v 13. stoletju. O prisotnosti le-teh pričajo nekatere kamnite plošče, vzdane na fasado cerkve sv. Matije, na katerih lahko vidimo križe in neko kmečko orodje.

da so jasnega uma; pa vendar očitno je, da ravno pri vinoreji jih je še veliko zamazanih, ki stare prazne, in večkrat zelo škodljive navade trdijo. Od kod pa neki to? Ni ga še bilo, ki bi jih podučil. Ko Slovenec dober in koristen nauk ali svet čuti, in ga razume, ga večidel tudi rad posnema. Ni je med vsemi kmetijskimi vejami, ki bi toliko skušinj in vednosti potrebovala, kot vinoreja. Po tem takim se ti vrinem — moj ljubi! s tem sporočilom v tvojo lastno hišo. Nikdar ne misli, da že vse veš in razumeš; tudi drugi kaj vedo, in menda še več kakor ti. Kakor se sodniki o postavah pogostoma pogovarjajo, kako jih razumeti in po njih soditi, tako pogovarjaj se tudi ti s svojimi sosedi o tem, da se je treba učiti vsacemu, kdor kaj znati hoče; brez poduka se boš su-

Rihard Dolenc, ravnatelj prve slovenske kmetijske šole, ki je bila ustanovljena leta 1873 na Slapu pri Vipavi. V Podnanosu (Šembidu) so mu postavili spomenik.

kov na področju kmetijstva, sadjarstva, vinogradništva in čebelarstva. kal zmirom v jalovem vrtincu"! Šolo so preselili na grad Grm pri Novem mestu 30. septembra 1886. Nekaj tednov prej je ravnatelj Rihard Dolenc prejel visoko odlikovanje. Slovenec, 7. oktobra 1886: "Častnim občanom imenovala je g. R. Dolenca, vodjo Slapenske vinarske in sadjarske šole ondašnja občina v odborovi seji dne 12. septembra soglasno. Po- vod temu odlikovanju dale so mnogovrstne obilne za-sluge g. Dolenca za Slap. De- putacija izročila mu je dne 29. septembra dotično diplo- mo na jako slovesen način". Rihard Dolenc je bil rojen v Podbrjah pri Vipavi leta 1849. Izobraževal se je v Po- stojni, Ljubljani, Gorici, Nemčiji, na Madžarskem, Moravskem in v Avstriji. Bil je eden največjih strokovnja-

Lanthierjev dvorec in cerkev sv. Matije. Leta 1873 je Lanthierjev dvorec postal sedež prve slovenske kmetijske šole.

Kratke

V novogoriški Mestni galeriji razstava del Aleksija Kobala

V Mestno galerijo Nova Gorica se po dobrem desetletju s samostojno razstavo z naslovom Podtaknjenci vrača slikar Aleksij Kobal. Kot so zapisali v galeriji, umetnik, ki sodi med najvidnejše slikarje srednje generacije, z vsakim novim obdobjem, z vsakim novim ciklusom

slik, posebej tistimi, ki jih je naslikal v zadnjem letu, nemalo prese- neča.

Po besedah Andreja Medveda je Kobalov slog seveda prepoznave in je značilen tudi za slikarska dela, ki nastajajo zadnjih pet let, vendar nikakor ne moremo govoriti o kakršnem koli ponavljanju slikovnih vzorcev, ki jih niza in upodablja na svojih platnih. Nikakor ne moremo govoriti o ponavljanju tematike, vsebine in sporočila

upodobljenih objektov, ki se v velikem številu širijo, zapolnjujejo ali celo "brstijo" v brezračnem prostoru slike, kot da bi avtor skušal zapolniti prostornino naslikane podobe od roba do roba, od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor. Ti objekti so nekakšni lebdeči mehurji, stekleni baloni ali svetlo temne geometrije, arhitektura, diagonale in premice, ki izražajo nekakšno tesnobo in občutek izgubljenosti. Vendar naslikani objekti zanikajo "praznino" platna, saj iz slike vzpnikajo svetlobni vrči, vaze in buče in velikanske trombe, ki napovedujejo prihod novega sveta. Kot je še zapisal Medved, razstava ponuja enkratno doživetje in "odkritje" novega, vedno enigmatičnega Kobala. Kobal se je rodil leta 1962 v Kopru. Diplomiral je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, podiplomski študij iz slikarstva je končal leta 1993 pri prof. Metki Krašovec. Za likovno udejstvovanje je prejel več priznanj in nagrad, med drugim leta 2016 nagrado Prešernovega sklada. Živi in dela v Ljubljani. Razstavo, ki bo na ogled do 10. maja, so v Mestni galeriji Nova Gorica pripravili v sodelovanju z Galerijo Velenje.

Google Live Transcribe pretvarja govor v tekst v realnem času

Google je najavil storitev Live Transcribe, ki omogoča strojno pretvarjanje govora v tekst v realnem času. Gre za brezplačno rešitev, ki bo s pomočjo tehnologije samodejnega strojnega podnaslavljanja povečala dostopnost govornega sporazumevanja v realnem času med drugim za gluhe in naglušne. Rešitev podpira tudi slovenščino. Live Transcribe bo najprej deloval na napravah z mobilnim operacijskim sistemom Android. Na Googlevih mobilnikih Pixel 3 bo prednameščen, v razvojni različici pa je že na voljo v Googlovi spletni trgovini Play Store - za slovenske uporabnike so jo poimenovali Sproten prepis. Rešitev podpira več kot 70 jezikov, s čimer pokriva več kot 80 odstotkov svetovnega prebivalstva. Zagon transkripcije govora v realnem času je možen znotraj vsake aplikacije, s klikom na standardno sistemsko ikono za dostopnost, so v Googlu še zapisali na svoji spletni strani. Rešitev so razvili v sodelovanju z ameriško univerzo Gallaudet, specializirano za izobraževanje gluhih in naglušnih. Glavni motiv za razvoj rešitve Live Transcribe je namreč omogočiti gluhih in naglušnim čim bolj učinkovito sodelovanje v pogovorih v realnem času. Osrednja tehnologija v ozadju rešitve je samodejna prepoznavna govora oziroma v angleškem jeziku automatic speech recognition (ASR), ki računalnikom omogoča zaznavo govorne besede in pretvorbo te v tekst za branje. Google že dalj časa uporablja tehnologijo ASR med drugim za samodejno podnaslavljanje video posnetkov na video portalu Youtube. Live Transcribe deluje s pomočjo povezave z Googlevimi strežniki za prepoznavo govora, pri čemer je ta zasnovana tako, da ne zahteva prekomernega prenosa podatkov.

Več informacij je na voljo na spletnem naslovu <https://ai.googleblog.com/2019/02/real-time-continuous-transcription-with.html>.

STA s pomočjo Googla v razvoj digitalnega uredniškega asistenta

Slovenska tiskovna agencija (STA) je na mednarodnem razpisu sklada DNI Innovation Fund, ki ga je ameriški spletni velikan Google ustanovil skupaj z več vodilnimi evropskimi medijskimi hišami, uspela s projektom razvoja digitalnega pomočnika za urednike. V sklopu projekta bo STA razvila napredno digitalno orodje za pomoč urednikom, ki se v času nenehnega dostopa do novic spopadajo z naporno nalogo spremljanja najpomembnejših zgodb. Digitalni pomočnik z delovnim imenom D4Editor bo urednikom to delo olajšal s tehnologijo procesiranja naravnega jezika, hkrati pa jim bo omogočil analitični vpogled v delo uredništva.

STA je na razpisu sklada DNI tokrat uspela s samostojno prijavo, v preteklosti pa je kot partner že sodelovala v slovenskem projektu Event Registry ter kot zunanji partner v projektu Parlameter, ki sta bila prav tako sofinancirana s strani sklada DNI.

Na prvih petih razpisih sklada DNI je do sredstev sicer prišlo šest slovenskih projektov. Na tokratnem, zadnjem razpisu je sredstva uspelo pridobiti 103 projektom iz 23 držav, D4Editor pa je edini uspešen projekt iz Slovenije.

Sklad DNI je Googlov evropski projekt v okviru pobude Digital News Initiative, s katero želi tehnološki velikan podpreti novinarstvo v tehnološki dobi. Google je sklad razvil v sodelovanju z več vodilnimi evropskimi medijskimi hišami, sklad pa je imel na voljo 150 milijonov evrov sredstev, s katerimi so financirali več kot 660 projektov.

GMD / Vlado Klemše, "Med Biršo, Vrbačno in Prevalo" Za ohranjanje kulturne dediščine Goriških Brd

Krstna predstavitev knjige Vlada Klemšeta *Med Biršo, Vrbačno in Prevalo*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, je bila v ponedeljek, 6. maja, v domu Vaške skupnosti v Gornjem Cerovem res prijeten praznik, na katerem so se gostoljubni Brici odlično izkazali. S svojo prisotnostjo so presenetili tako avtorja kot založnika, obenem pa pokazali, kako je zanje pomembna briška kulturna dediščina.

Srečanje ob mizi, na kateri so bile tudi prve česnje, je uvedla pesem krepkega Moškega pevskega zbora Srečko Kumar, ki ga vodi Bogdan Kralj. "Naš prostor je zelo bogat z naravno in kulturno dediščino", je med drugim dejala Tereza Peršolja, univerzitetna študentka, ki je večer vodila in povezovala. Zakladnico kulturne dediščine Goriških Brd je dodatno obogatila knjige Vlada Klemšeta o krajevnih, ledinskih, vodnih, hišnih in gorskih imenih v Gornjem in Dolnjem Cerovem in sosesčini, katere glavni namen je osvežitev in ohranitev kolektivnega spomina in povezanosti treh skupnosti: Gornjega in Dolnjega Cerovega ter Števerjana. Te skupnosti so v preteklosti delile isto usodo na istem upravnem ali cerkvenem območju. V tem času so se med njimi spletle in prepletle življenjske vezi, ki jih državne meje ne morejo prečrtati. Nova knjiga dopolnjuje popisni mozaik imen briškega prostora. Razdeljena je na več sklopov, med drugim seveda obsega sez-

nam okrog 380 krajevnih imen, ki oblikujejo današnji prostor omenjenih skupnosti.

Predsednik založbe msgr. Renato Podbersič je poudaril, da ne gre za učbenik, čeprav je publikacija znanstveno urejena. To je "v plenitem pomenu besede bolj domača čitanka in vadnica, ki nas vse - in ne samo izvedence, strokovnjake - želi vpeljati v bogati svet preteklih stoletij na ozemlju, ki ga opredeljuje sam naslov knjige". Ledinska, krajevna, vodna in hišna imena teh krajev so "prava pesem za radovedne možgane". Gre za večino lepe slovenske besede, ki govorijo o starih slovenskih koreninah teh krajev. Klemše je uspel povezati preteklost s sedanostjo in nas opomnil na pomembno domačo nalogo: da vse to usmerimo v skrb za prihodnost naše slovenske navzočnosti in istovetnosti v teh krajih, je dejal msgr. Podbersič. Da danes bolj zaživi-

mo iz korenin preteklosti, ki jo moramo zato bolje poznati, in da nas to poznanje usmerja v polno cvetočo kulturno in duhovno prihodnost teh krajev ter mirno in rodovito sožitje med sosedi. "Na nas vseh je, ali bomo to vadnico življenja radi prebirali in se iz nje učili za naš jutri".

V uvodnih straneh knjige je župan Občine Brda Franc Mužič zapisal, da smo ljudje tisti, ki naš prostor oblikujemo, negujemo, varujemo, zanj skrbimo in imamo dolžnost, da ga ohranjamo za prihodnje rodove. Na ponedeljkovem srečanju je dodal, kako je pomembno na takem področju skrbeti za sožitje, pa tudi za ohranjanje krajevnih imen. Če se ta ne bi zapisala, jih zanamci v nekaj desetletjih ne bi več poznali. Vse to Občina Brda "občuti in še kako podpira". Brici se lahko ponašajo z naravnim okoljem, ki ga je na svojem prvem obisku

še isti dan občudoval predsednik FJK Fedriga, pa tudi z bogato kulturno dediščino na pestrem etničnem ozemlju.

Dr. Danila Zuljan Kumar z Inštituta za slovenskijezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Raziskovalne postaje v Novi Gorici, ki jo je avtor povabil, da bi sodelovala pri projektu, je v knjigo dodala prispevek o cerovskem govoru. Njeno delo je bilo uredniško, je povedala. Klemše v zadnjih letih sistematično obravnava Brda, je dejala z zadovoljstvom. Dodana vrednost je zemljevid, na katerem so vrisana vsa imena: dragoceno delo je opravil avtorjev sin Matjaž. To ni seznam ledinskih imen, temveč pravi slovar: vsaka geselska enota ima namreč vse značilnosti slovarskega članka. Pomembno je tudi, da so imena v poknjženi in naradni obliki.

Vlado Klemše se je zahvalil domačinu Vilku Prinčiču, urednici, 32 informatorjem, fotografu Silvanu Pittoliju, založbi, občinama Brda in Števerjan ter vsem drugim, ki so omogočili izid knjige. Izrazil je željo, da bi jo ljudje prebirali z radovednostjo in ljubeznijo, "ne tako, kot prebereš roman in ga potem odložiš za deset let, temveč da bi ga imeli na nočni omari". Delo namreč vsebuje ogromno podatkov, ki jih je vredno "premlevati, osveževati, privabiti iz pozabljenja spomine na staro življenje". Avtor je spregovoril o terezijanskem, jožefinskem in franciscanskem katastru ter drugih virih podatkov, ki so mu bili osnova za raziskovalno delo, in obrazložil nekaj primerov imen. Povedal je še več zanimivosti o raznolikosti ledinskih imen in različnih podatkov o obravnavanih vaseh. Kot se spodobi, je uspešni predstaviti sledil praznik ob obloženih mizah.

Galerija Lojzeta Spacala v Štanjelu

Preplet treh kraških razstavišč in del treh kraških umetnikov

V Galeriji Lojzeta Spacala v Štanjelu je na ogled razstava z naslovom *K3 Černigoj Kosovel Spacal - Magičnost prostora*. Razstava je povezala tri najbolj prepoznavne umetnike tržaško-kraškega območja, slikarja Avgusta Černigoja in Lojzeta Spacala ter pesnika Srečka Kosovela.

Trije umetniki, ki ji je Kras zaznamoval, trije različni pogledi na življenje ter en sam Kras, ki ga je vsakdo izmed njih doživljal in upodabljal po svoje, so zapisali v vabilu na dogodek v Javnem zavodu Komenski Kras.

"Na videz nepovezljive ustvarjalne poti so se križale na najrazličnejše načine, največji skupni imenovalec pa je Kras, pokrajina, iz katere so črpali navdih in jo kulturno neizbrisno zaznamovali", je zapisano v vabilu.

Na ogled je več kot 50 umetniških del iz različnih zbirk, približno polovica je Černigojevih, druga polovica pa Spacalovih. Na panojih je predstavljena Kosoveva poezija, ob tem pa še nekaj manjših Kosovelovih dokumentarnih predmetov, je za STA povedala direktorica Javnega zavoda

muzeja, Marko Tušek, Mateja Kralj z Ljudske univerze Sežana, Martin Spacal, Franco Vecchiet, Barbara Božičnik iz Holdinga Kobilaria Lipica ter Polona Abram. V organizaciji razstave so združila moči tri kraška razstavišča, ki skrbijo za zapuščino omenjenih umetnikov: Galerija Avgusta Černigoja iz Lipice, sežanska Kosovelova soba na Ljudski univerzi

Sežana in Štanjelska Galerija Lojzeta Spacala. Tako je nastala kulturna pot med Lipico, Sežano in Štanjelom, ob kateri bi lahko vzpostavili nove oblike sodelovanja in dogajanja, so zapisali pri Komenskem Krasu, ki je glavni organizator razstave. Avgust Černigoj (1898-1985) se

je rodil v Trstu, kjer je obiskoval umetno-obrtno šolo. Po koncu prve svetovne vojne je poučeval risanje v Postojni. Od leta 1922 je študiral na Münchenski akademiji Becker-Gundahel. Obiskoval je tudi znamenito šolo Bauhaus v Weimarju, kjer je bil v neposrednem stiku z umetniki, kot so bili Walter Gropius, Paul Klee, Vasilij Kandinski, Laszlo Moho-

ly-Nagy in Oskar Schlemmer. Tu se je seznanil z avantgardističnim gledališčem, ruskimi konstruktivisti in sodobnim oblikovanjem. Lojze Spacal (1907-2000), v Trstu rojeni slikar, sodi med najpomembnejše slikarje povojnega časa tako v Sloveniji kot v Italiji, pomemben je tudi v svetovnem merilu. Umetniški vrh je dosegel s svojimi grafikami. Za svoje delo je prejel številne domače in mednarodne nagrade in priznanja. Leta 1974 je prejel Prešernovo nagrado za grafični in slikarski opus. Njegove slike in grafike so del številnih umetniških zbirk.

Pesnik Srečko Kosovel se je rodil prav v sobi, kjer je danes njegova spominska soba v Sežani. Prvič je objavil svoj spis kot 11-letni deček v otroškem listu Zvonček, v katerem opisuje Trst. Po prihodu v Ljubljano in obiskovanju tamkajšnje realke leta 1916 je začel tudi pesniti, sprva pod vplivom moderne, posebej impresionizma Josipa Murna. V pesmih so prevladujoči motivi kraška pokrajina, mati in smrt, pogosto s simbolnim pomenom. Precej pesmi govori o družbenih krivicah, o mračni usodi Evrope in o neizogibnosti revolucionarne preobrazbe sveta. Umrl je star komaj 22 let in je pokopan v domačem Tomaju. Razstava *K3 Černigoj Kosovel Spacal - Magičnost prostora* bo v Štanjelu na ogled vse do 30. marca 2020.

DSI Poglobljeno raziskovanje tržaškega območja

S plenirjem po znanost

Ga. Breda Stele iz Ljubljane je na ponedeljkovem srečanju v Društvu slovenskih izobražencev prikazala svoja spoznanja ob raziskovanju Krasa in obmorskih vasi ob Tržaškem zalivu ter o slovenski prisotnosti v njih. Odkar se je namreč zaljubila v Kras in tržaško območje, se je odločila sistematično raziskovati področje od Štivanja in Devina do Trsta. Fizično se je potopila v tržaško realnost in opazovala, spraševala, se pogovarjala z domačini in se vključila v krajevno skupnost. To znanje, ki ga ni mogoče dobiti v knjigah, je seveda integrirala tudi z branjem pisnih virov; dosti informacij je dobila v knjigi Bruna Lisjaka, ki je izšla pri založbi Mladika. Motivacijo za to delo je dobila v spoštovanju in občudovanju, ki ga čuti do slovenskih ljudi in slovenske manjšine. Posebno občuduje vztrajnost slovenskih ljudi, ki so skozi stoletja kljubovali vsestranskim pritiskom ter nenaklonjenosti in vseeno ostali zvesti svojim koreninam, svoji kulturi in jeziku. To začetno občudovanje pa je ob spoznavanju mnogih aspektov bogate etnične zgodovine še krepila. Po njenih besedah morajo biti na svojo zgodovino ponosni tako Slovenci na Tržaškem kot tudi sorojaki v domovini. Predvsem pa bi bilo treba slednjim dati čim več možnosti, da to bogastvo spoznajo.

Občinstvu v Peterlinovi dvorani je Breda Stele prikazala vsebine, o katerih navadno predava v Sloveniji. Predavanju je dala naslov "S plenirjem po znanost". Poslušalci so lahko ugotovili, da tudi o lastni zgodovini lahko vedno izvejo kaj novega, saj gre za neizčrpno bogastvo

in znanje, ki ga ni mogoče nikoli dokončno raziskati. Območje, ki ga je predavateljica obravnavala, gre od Štivanja pa do Barkovelj: povsod je našla neizbrisne sledi slovenske prisotnosti. Zanimivo je, da gre za predel obale, kjer je daljnjega leta 804 Karel Veliki z "Rižansko listino" dovolil Slovanom, da se lahko naselijo ob morju.

Poleg tega je v času Ilirskih provinc Vincenzo Dandolo (ki ga je Napoleon imenoval za generalnega civilnega guvernerja) dal Slovincem ekskluzivno pravico do morja v širini ene morske milje. Predavateljica pri svojem raziskovanju seveda ni mogla prezreti poizkusov poitalijančevanja tega področja. Ob reki Timav(i) sta poleg precej vidne nove cerkve v neoromanskem stilu ob vhodu v Štivan na skali tudi dva bronasta volkova, postavljena v slavo italijanskemu pogumu med 1. svetovno vojno. Toda malokdo ve, da je v bližini v goščavi skrita cerkvičica sv. Janeza Krstnika. Med 1. svetovno vojno je bila cerkvičica porušena in po 2. svetovni vojni obnovljena na prošnjno Slovencev. V bližini je bil samostan, kjer so se od 7. do 10. stol. pokristjanjevali Slovani.

V obmorskem območju je med slovenskimi vasmimi predavateljica zasledila dve optantski naselji: San Nazzario in San Mauro. Zgrajeni sta bili za italijanske ribiče, ki so po vojni odšli iz istrskih krajev. Ti dve naselji in še 11 naselij, zgrajenih zanje, so dokaz, da je italijanska država dobro poskrbela za optante; predavateljica pa je v tem videla očiten "prikrit namen, da se razredči slovensko

populacijo". Slovenski ljudje so tesno povezani z vasjo Devin. Tu je še vedno prisotna rodbina grofov Thurn und Taxis, ki je iz devinskega gradu v preteklosti vladala slovenskim vaščanom-podložnikom. Če pustimo ob strani negativne aspekte tega obdobja in se omejimo na zasluge grofov Turn und Taxis, je morda zanimivo in morda bolj malo

Foto damj@n

znano dejstvo, da je rodbina že v 16. stoletju prva imela odlično organizirano pošto službo. Prav od njih naj bi izvirali izrazi "taxi služba" in "takse". Pripišemo jim lahko tudi nesporno zaslugo, da so gostili pesnika Rilkeja, ki je Devinu postavil trajen spomenik v svetovni literaturi z znanimi Devinskimi elegijami.

Zanimiv je tudi podatek, ki ga je predavateljica Stele našla v zvezi s tovarno za konzerviranje rib v pristanu v Devinu, ki je od leta 1863 zelo uspešno delovala in zalagala trge v osrednji Evropi. Zapolnile so bile pretežno Slovence, slovenski ribiči pa so z njo sklepali pogodbe. Pozornost predavateljice so priklicala predvsem nekatera slovenska ledinska

imena, npr. "gladka stena", ki je ledinsko ime za Rilkejevo pot. Nenavaden je izraz "čupa", ki pomeni seveda čoln slovenskih ribičev, tipičen in edinstven na svetu, iztesan iz enega samega hloda. "Pri čupah" pa je ledinsko ime za pristan: tja so slovenski ribiči privedli na novo izdelane čupe in jih tam hranili. (Zadnja čupa je bila odpeljana leta 1947). Do pristana Pri čupah pelje iz Nabrežine strmih 300 stopnic. To je edina

v celoti ohranjena ribiška pot, ob njej dobimo verze nabrežinskega pesnika Iga Grudna, posvečene sinu. Slovenski ribiči so imeli poseben način lova na tune, ki je bil edinstven na svetu. S tone-rami, čolni za lovljenje tunov, so "tune šli čakati, ne loviti!", je povedala predavateljica. Pri tem napornem delu je sodelovala cela vas in vsak je v dar dobil velik del tune. Podjetnost slovenskega ribištva dokazuje Ribiški muzej tržaškega Primorja v Sv. Križu. Iz Križa pa je tudi edini slovenski marinist ali slikar morskih motivov, to je Albert Širk. Tudi šavornantski poklic so opravljali izključno Slovenci iz Barkovelj. Gre za opravilo, pri katerem so morali v izpraznjene trgovske jadrnice vstavljati težek material, drobir kamenja iz nabrežinskega kamnoloma, da so lahko, potem ko so svoj tovor odložile v tržaškem pristanišču, odpotovale otežene. Od šavornantskih bark se žal ni ohranila nobena; zanimivo pa je, da so jih gradili tudi v ladjedelnici Sv. Bernardina pri Portorožu. Posebno poglavje pa bi seveda veljalo posvetiti vlogi slovenskih žena v prete-

klosti, ki so bistveno pripomogle k preživetju svojih družin in obenem so s svojim delom dokazale prisotnost Slo-venk na obmorskem področju. Po treh poteh so s Krasa s težkimi plenirji (ali jerbasi) peš nosile v Trst naprodaj razno blago. Gre za: mlekarice, perice, cvetličarke, peškadorke, jajčarice, krušarice itd.

Krušarice so popeljale svojo slavo celo do Dunaja; Škedenj je edini primer na svetu, da so ulico posvetili njim z imenom Ulica belega kruha.

V Nabrežini so Slovenci neločljivo povezani s poklicem kamnoseka v znamenitem kamnolomu, kjer že od rimskih časov kopljejo zelo kompaktne in čiste apnenčaste kamnite bloke. Primerni so za dekorativne namene znamenitih in uglednih stavb. V času Avstro-Ogrske so ta kamen uporabljali po vsem cesarstvu. Sloji apnenca imajo ogromne razsežnosti; visoki so nekaj metrov, tehtali so tudi do 30 ton, vleklo pa jih je 16 parov volov! S kamnom nabrežinskega kamnoloma so npr. tlakovali tudi cerkev na Vejni.

Še en poklic je dajal kruh Slovincem na tem območju: vas Kontovel je namreč dala največje število poklicnih potapljačev.

Predavateljica je odkrila ogromen narodopisni zaklad in priznala, da je pred svojim raziskovanjem tudi sama spadala med povprečne prebivalce osrednje Slovenije, ki žal niso informirani o tržaški slovenski narodni skupnosti in ki do svojih najbolj zahodnih sonarodnjakov čutijo na splošno bolj malo zanimanja. Tako se je odločila, da bo Slovincem v osrednji Sloveniji nudila svoje pridobljeno znanje (o Slovincih v Italiji je predavala že šestinštiridesetkrat); ugotovila pa je, da mora biti pri tem vztrajna, da jih prepriča, naj svojo pozornost posvetijo tudi območju od Krasa do morja, kjer trdno vztrajamo Slovenci.

P. in

OPČINE Finžgarjev dom

Prihaja muzikal Zvezde pomladi

Pevsko društvo Vesela pomlad praznuje letos svojo 40-letnico delovanja. Odborniki so se zato odločili, da bodo visok jubilej proslavili s posebno produkcijo: izvirnim muzikalom. Celo leto so bile vse moči usmerjene v pripravo muzikala *Zvezde pomladi*. Manica Maver, predsednica društva Vesela pomlad, nam je povedala, da so se za to odločili, "ker je na Opčinah zelo razvejana tudi gledališka dejavnost. Osnovnošolska in srednješolska skupina vadita v prostorih Finžgarjevega doma ravno tako kot zbori Vesela pomlad, zato smo se odločili, da bomo združili moči in skupaj ustvarili muzikal".

Muzikal *Zvezde pomladi* je izviren. Že na začetku šolskega leta so društva, ki sodelujejo pri muzikalu, pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete organizirala delavnico dramskega pisanja, ki se

je udeležilo več mladih piscev, na njej pa je nastala tudi zasnova za zgodbo muzikala. Zgodbo (o vaškem društvu, ki ima prazno blagajno in se zato odloči,

da bo organiziralo lokalni talent show *Zvezde pomladi*, s katerim bo pridobilo finančna sredstva, ki jih objublja posebni razpis za inovativne projekte) sta razvili in sestavili v celoto Manica Ma-

ver in Lučka Susič, ki sta poleg dramskega besedila napisali tudi songe za muzikal. Izvirno glasbo je napisala dirigentka otroške skupine Vesela pomlad Federica Lo Pinto. Mlada dirigentka študira kompozicijo na ljubljanski Akademiji za glasbo, zato je z navdušenjem sprejela izziv, da uglasbi songe za muzikal.

Med šolskim letom so otroci vadili v štirih skupinah: srednješolsko gledališko skupino vodi Manica Maver s pomočjo Ksenije Vremec, osnovnošolsko Lučka Susič in Anka Peterlin, otroški zborček pa vodi Federica Lo Pinto. Letošnja novost pri Veseli pomladi je še predšolska skupina

Mali miški (deluje v sodelovanju s študijskim centrom Melanie Klein), ki jo vodi Martina Bearzi. Tudi ti bodo nastopili v muzikalu.

Govor in igro so otroci vadili na teden-

skih vajah pod mentorstvom izkušenih članic Radijskega odra Manice Maver, Lučke Susič in Anke Peterlin. Petje jih je učila Federica Lo Pinto, za koreografije pa je bila zadolžena Karmen Kobe Biancuzzi. Muzikal vsebuje tudi video, ki ga je pripravil Damjan Košuta, za eno točko pa je poskrbela Kim Furlan športnega društva Cheerdance Millenium, ki je otroke naučila navijaštva. Za grafično podobo projekcij in logotip predstave pa je poskrbela mlada študentka ljubljanske Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Petra Debelis. Organizatorji so se odločili, da za režisersko delo povabijo medse igralko Patrizio Jurinčič Finžgar, ki ima že kar nekaj izkušenj tudi na režijskem področju. Povedala je, da se ji je ideja muzikala zdela simpatična in da je zato rada pristopila k projektu. Poudarila je, da je v tem primeru njeno delo različno, kot če bi celo leto vodila igralsko skupino: "Zdi se mi, da je pri takem zalogaju pomembno, da pride nekdo od zunaj in kot znanje oko opazuje dogajanje in uredi celotno strukturo".

Dolgoletna mentorica različnih gledaliških skupin Lučka Susič je povedala, da je res komplicirano uskladi vse sku-

paj (pri muzikalu sodeluje približno 40 otrok), vendar je vsekakor lepo in vredno. "Otroci so navdušeni, drugače jih danes ne bi bilo tu", nam je v šali povedala po celodnevni sobotni vaji. Poudarila je tudi pomen animatorjev Martine Sosič, Lorenza Mezzaville, Anastasie Knez in Boštjana Petarosa, ki skrbijo za nemoten potek vaj.

Premiera muzikala *Zvezde pomladi* bo v Finžgarjevem domu na Opčinah **10. maja ob 18. uri**, ponovitev pa ravno tako v Finžgarjevem domu **12. maja ob 19. uri**. Ker je število mest v dvorani omejeno, bo vstop možen samo z vabilom. Dvignete ga lahko brezplačno na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti, pri predstavnikih društev ali v trgovini Start Sport na Opčinah. Muzikal bodo nato ponovili še na festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah, v naslednji sezoni pa bodo z njim nastopili na Tržaškem, Goriškem in na Koroškem. Načrtujejo tudi sodelovanje s šolami.

Rajonski svet za Vzhodni Kras je soorganizator prireditve, finančno pa jo je podprl tudi Urad republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Urška Petaros

TKS Nova publikacija Dušana Jelinčiča

Sprehod po Trstu z avtorjem

V petek, 26. aprila, je Založništvo tržaškega tiska v prostorih Tržaškega knjižnega središča predstavilo knjigo *Tržaške pri-kazni*, zadnje delo tržaškega pisatelja Dušana Jelinčiča. Avtor, ki se je pogovarjal z urednicama Martino Kafol in Alino Carli, je takoj obrazložil, da gre za neobičajno publikacijo, saj je on po literarni formaciji romanopisec. Prav zato je na začetku mislil napisati roman, a je kmalu razumel, da je to nemogoče, kajti našel je toliko zanimivih zgodb, da bi lahko bila vsaka roman zase. Odločil se je zato za kratke zgodbe in prisotnim razkril, da ni bilo lahko delo, saj je navajen pisati

na dolgo in pustiti, da mu misli in posledično črnijo tečejo, zato je moral kar naprej črtati in prilagajati, da bi bile zgodbe primerno kratke in istočasno ohranile pravo vsebino. Avtor je zbral 59 zanimivih tržaških zgodb, od teh jih je zaradi omejenega časa izbral le devet, saj ga je za knjigo o Trstu prosila mlada dinamična italijanska založba v Vidmu, ki je zahtevala določen termin za izdajo. Med drugim ne smemo pozabiti, da je imel avtor dvojno delo, kajti kot večkrat poudarja, je "slovenska duša", ki vsa dela vedno napiše prej v slovenskem jeziku in potem jih šele prevede oz. priredi v italijanščino.

Delo je v italijanščini (*I fantasmi di Trieste*) doživelo velik uspeh, saj je do zdaj prodanih več kot 4.000 izvodov in prejelo je veliko pozitivnih ocen. Pisatelj pravi, da je ta knjiga pravi spot za nas Slovence v Italiji, kajti vsaka zgodba vsebuje nekaj, kar je povezano s kulturo in zgodovino naše skupnosti. Kratke zgodbe, zelo primerne tudi za bralce, ki si ne radi vzamejo čas za daljša branja, so pravi avtobiografski sprehod po Trstu, saj so napisane z zornega kota in z osebnimi občutki Jelinčiča. V njej je veliko novih vidikov, zanimivosti in

anekdot o tržaškem mestu, ki jih marsikdo še ni poznal.

Urednici ZTT sta na koncu povedali, da sta pri branju včasih naleteli na besedo, ki sta jo hoteli začetno spre-misliti, a sta se potem premislili, ker je to značilnost avtorjevega jezika. To je Jelinčič potrdil in povedal, da je to jezik tržaških pisateljev, primorščina, kot ji on pravi. "V naši sintaksi in kalkih ni čisto nobene napake. Nekateri primorski izrazi, arhaične besede bi lahko rekli, niso slovnične napake, ampak posebnost našega območja. Ni nujno, da pišemo v striktno knjižnem jeziku, treba je imeti malo svobode, saj sicer postane vse uniformirano", je sklenil avtor.

MČ

Vpis bo letos prvič potekal po spletu

Bliža se 18. Mala gledališka šola Matejke Peterlin

Otroci, ki radi igrajo na odru in ki bi radi preživeli teden dni "full immersion" v gledališko igranje, že nestrpnost čakajo konec šolskega leta, ko bo nastopil začetek priljubljene Male gledališke šole Matejke Peterlin.

Večini je verjetno že znano, da gre za tečaj, pri katerem se v obliki igre, s pomočjo nevsipljivega učenja mladi udeleženci posvetijo študiju dramskega besedila, s katerim ob koncu tedna že nastopijo na odskih deskah v dvorani Finžgarjevega doma. Mala gledališka šola poteka namreč v prostorih Marijanišča na Opčinah. V tednu dni, od ponedeljka do petka (od 9. do 16. ure z vmesnim kosilom), otroci ob pomoči mnogih vadiateljev nastudirajo igrice s petjem in plesom. Že sedemnajstimi generacijam otrok (toliko let namreč nepretrgoma poteka pobuda – letošnja je osemnajsta) sta namreč organizatorja, to sta Slovenska prosveta in Radijski oder, nudila to

edinstveno možnost, da se cel prvi teden počitnic posvečajo igranju. Brez lažne skromnosti si organizatorji lahko pripišejo zaslugi, da so prvi na Tržaškem razumeli in s svojo ponudbo med starši in otroki vzbudili za-

vest, kakšen neprecenljiv pomen ima za razvoj otroka aktivno udejstvovanje na gledališkem področju, in to že v najzgodnejših letih, od začetka dobe opismenjevanja, pa skozi obdobje odrasčanja. Sledili so temu, kar so sami že dolgo vedeli in kar so znanstvena psihološka in pedagoška spoznanja v

zadnjih letih potrdila: da ima gledališko udejstvovanje otrok obilico vidikov, zaradi katerih je zelo priporočljivo. Da navedemo le nekatere: igranje koristi otroku pri utrjevanju samozaveda in pri odpravljanju plahosti, dalje pri razvoju socializacijskih spretnosti (delo v skupini, poslušanje ostalih in čakanje na trenutek svojih replik v igri, skupinsko ustvarjanje situacije in vzdušja raznih okoliščin); poleg tega otrok razvija svoj estetski čut ob učenju in podajanju besedila; igra se svojo najbolj priljubljeno igro, ko se s prijatelji "igramo, da smo..." in se vživlja v vloge drugih oseb in poklicev (uči se empatije); uči se memorizirati besedilo in s tem novih jezikovnih izrazov itd. Ker je tečaj žel do zdaj veliko zanimanja in je število vpisanih večkrat preseglo količino razpo-

ložljivih mest, so se morali organizatorji odločiti za omejitve števila, tako da so se lahko posvetili vsakemu od vpisanih otrok. Z Lučko Peterlin Susič, ki je duša in glavna organizatorka pobude, vsako leto sodelujejo člani Radijskega odra: ti vadijo po skupinah besedilo, ga razlagajo, popravljajo dikcijo, ga učijo smiselno podajati. Animatorji pa se otrokom posvečajo z igrami, animacijo ali praktičnimi aktivnostmi, se med odmori z njimi igrajo, pazijo nanje, jim nudijo vsakovrstno pomoč. Gre za nekdanje udeležence Male gledališke šole Matejke Peterlin, ki so se kot otroci udeleževali tečaja in ostali navezani nanj. Za celotno režijo in za odrsko postavitve vsako leto pokličejo zunanega strokovnjaka – profesionalnega režiserja ali igralca. Gre torej za mogočen vsakoletni projekt Slovenske prosvete in Radijskega odra, ki je za našo slovensko narodno skupnost neprecenljive vrednosti. Organizatorji želijo obvestiti vse zainteresirane, da bo Mala gledališka šola za otroke, stare od 6 do 13 let (od 1. razreda osnovne šole do 2. razreda nižje srednje šole), potekala od 17. do 21. junija, vpis pa bo letos prvič potekal po spletu. Starši lahko svoje otroke vpišejo na spletni strani www.slovenskaprosвета.org od 6. maja do zapolnitve mest. Na omenjeni spletni strani bodo dobili tudi vse ostale potrebne informacije.

riški umetnik Anton Špacapan, znan po ilustracijah v reviji Isonzo-Soča, ki pripravlja grafično podobno zanimivega večglasnega projekta z naslovom *Per amore per odio o un ideale* (Iz ljubezni, sovraštva oziroma ideala). Mauro Punteri je z razčlenjenim nizom pesmi upodobil, tudi v furlanščini in slovenščini, očetov partizanski dnevnik, ki povzema dogodivščine atipičnega poveljnika II. brigade S. A. P. Isonzo, ki je delovala v krajih ob furlansko-slovenski meji. Svoj mini koncert je začel z *Magdalenco*, uspešnico skupine Zuf de Žur o tolminskih puntih, in orisal miljski publiki neznano zgodovinsko poglavje. Od ostalih pesmi z nastajajoče plošče bi omenil vsaj krasno, poetično zgodbo *Il grande blu* o očetovem srečanju z nemškim vojakom z žuljavimi delavskimi rokami in tveganju odločitvi mladega komandirja v družbi politkomisarja brigade, da prihrani življenje staremu vojaku...

Za 25. april pa so v istrskobeneškem mestu, odlikovanem s srebrno medaljo za zasluge in žrtve v odporu, spregovorili isti govorniki. Županja Marzi in predsednik tržaškega ANPI-ja Vallon sta, 74 let po osvoboditvi, bila zelo stvarna in poanta njunih nastopov je bila v povezavi sodobne, socialne Evrope, s protifašističnimi vrednotami odporu, ki so omogočile demokratično in vsestransko rast pri nas in v vsej Evropi. Zgodovinski ekskurz o deležu krajevnih partizanov in žrtev v vsej državi je bil pravi argument proti zanikanju, enačenju, poenostavljanju in poskusom cenzuriranja sedanje politike o tej temi.

Posebno dragocene so bile misli mladih slovenskih dijakov in dijakin iz Milj na vprašanje, v katerih oblikah se danes pojavlja fašizem. Te je v obeh jezikih prebrala Mirna Viola namesto odsotne predsednice DSMO Fiorele Benčić. Društvo miljskih Slovencev tradicionalno sodeluje z Občino Milje pri proslavi za 25. april in tudi letos je po uradni slovesnosti zapel pred spomenikom padlih zbor Jadran iz Milj in Slovenec - Slavec iz Boršta pod vodstvom Danijela Grbca. Mladi so se nelahkemu vprašanju odzvali z govorom o sodobnih oblikah enoumja in cenzure (glede priročnika tržaških zgodovinar-

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 13. maja, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na podelitev nagrade Vstajenje pisatelju Mariu Čuku.

Smarnice bodo vsako nedeljo meseca maja ob 17. uri v kapeli Marijinega doma v ul. Risorta 3. Vabljeni Marijini častilci!

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm

vabi v ponedeljek, 13. maja 2019, na predavanje dr. Irene Novak Popov, slovenske literarne zgodovinarke in upokojene profesorice na Filozofski fakultete Univerze v Ljubljani, o Najnovejši slovenski poeziji. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani, na Donizettijevi ulici 3, od 15.30 do 18h. Vabljeni/-i so slovenisti/-tke in vsi, ki se zanimajo za sodobno slovensko književnost. Vstop je prost. Slavistično društvo bo poslušalcem izdalo izjavo o opravljenem strokovnem izpopolnjevanju.

Vpisovanje otrok v Malo gledališko

šolo Matejke Peterlin bo telematsko na spletni strani www.slovenskaprosвета.org od 6. maja do zapolnitve mest.

Darovi

Za rojansko glasilo **Med nami** daruje Isa Arban 10,00 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Jože Robida 10,00 evrov, Tatjana Janežič 5,00 evrov + 1 Ameriški dolar, N. N. 50,00 evrov, Pavlina Ziebarth 10,00 evrov.

Za misijon patra Ernesta Saksida – Brazilija: Anica Zupanič – posvojitev na daljavo 320,00 evrov. Za patra Pavla Bajca – Slonokoščena Obala: U. M. M. 50,00 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan

via Cordaroli 29

34135 Trst

Kratke

Vsak človek ima pravico do dela in dostojanstva

Nadškof Giampaolo Crepaldi je pri maši v cerkvi sv. Antona Velikega, dne 1. maja povedal vernikom, da nas Cerkev ob priložnosti dneva posvečenega svetu dela in temu povezanih težav, vabi, da molimo in posvečujemo svetega Jožefa delavca, ki je bil izbran od Očeta kot varuh največjega zlata: Jezusa in Marije. Iz branja evangelijev razumemo, da je bil Jožef tih in ubogljiv človek, ki je bil pripravljen spremljati odrasčanje sina Jezusa: ga pokril in segel, ko se je rodil v revni štalici v Betlehemu; ga rešil z begom v Egipt, ko ga je Herod hotel umoriti; ga naučil mizarstva in skupaj z Marijo pomagal, da zraste modro in milostno. Papež Frančišek ga opisuje kot močnega, korajžnega in delovnega človeka polnega ljubezni. Prav v tej luči ga Cerkev predlaga kot vzor in varuha vseh delavcev. Nadškof se je zahvalil Škofijski komisiji za socialne in delavske vprašanja, ki je s Papežem Frančiškom pripravila pomemben dokument, v katerem poudarjajo vrednost svobodnega, kreativnega in solidarnega dela, s katerim človek izraža in veča svoje dostojanstvo. "Žal je tudi v našem prostoru veliko krize na področju dela, zato prosim institucije in celo civilno skupnost, naj ne zanemarjajo teh težav in naj priskočijo na pomoč mladim in tistim, ki so izgubili delo, saj ima vsak človek pravico do dela in dostojanstva", je sklenil Giampaolo Crepaldi.

Solidarna pobuda na trgu Cavana

V soboto, 11. maja, se vrača v Trst sejem pravične in solidarne trgovine dežele Furlanije Julijske krajine. Pobudo, ki bo potekala od 9. do 20. ure na trgu Cavana, podpirajo Botteghe del Mondo in ustanove za pravično ter solidarno ekonomijo cele dežele (društva, krožki, skupine itd.). Namen tega pomembnega dogodka je sensibilizirati javnost o uresničitvi trga, ki jamči pravično ceno proizvajalcem in uslužbencem, s posebno pozornostjo za varstvo teritorija. Poleg trga bodo organizirane degustacije, delavnice, prireditve in glasbene točke. Ko stopimo v trgovino z jestevinami, napravimo v resnici politično izbiro koga bomo podpirali: ali smo na strani pravih ljudi in okolja ali na strani izkoriščanja velikega števila revežev v korist le redkim. Bogati program, ki bo na sporedu v soboto, se bo končal v torek, 14. maja, ob 20.30 s srečanjem "Potovati z odprtimi očmi" v gledališču "Franca e Franco Basaglia" pri Sv. Ivanu. Emilio Rigatti, Paolo Rumiz in Francesco Tullio Altan se bodo pogovarjali s časnikarjem in radijskim vodjem Massimo Cirrijem. Več info na <http://www.equofvg.it/fiera-e-giornata-regionale/>

Mali naravoslovci na sprehodu

Osebe Naravnega rezervata doline Glinščice vabi, v nedeljo 12. maja, mlade ljubitelje narave in njihove starše na voden ogled po kolesarski stezi in pešpoti G. Cottur. Med sprehodom bomo spoznali, kako poteka upravljanje Rezervata, katere so njegove posebnosti in kako poteka delo naravoslovca. Zbirališče bo ob 15. uri pred restavracijo Mario v Dragi. Sprehod bo trajal približno 2 uri. Udeležba je brezplačna.

Razstavo žena iz Milj v odporu kantavtor Mauro Punteri

25. april v Miljah ... in Trstu

Letošnja proslava 25. aprila v Miljah je izzvenela tudi malce goriško kot nekakšen odmev razstave šempeškega slikarja Ivana Roba, ki je

s sestro Marino (članico vodstva miljske ANPI) hčerka partizanskega vodje Giorgia Marzija, gre za kartončke preživelih partizanov, ki so se ohranili v za-

ne ali deportirane, tudi tistih, ki niso preživele. Med krajevnimi in istrskimi priimki so zelo prisotna slovenska imena, kot npr. Lidia Zuppin - Majda. O moči dokumentarne razstave, kot je miljska, je izzvenela misel slovenske občinske svetnice Mirne Viola, ki je povedala, da je prav po lanski razstavi v Miljah o partizanskem Bataljonu Alme Vivoda prišlo na dan, da je bila omenjena gostja doma za starejše občane partizanka, saj o tem ni prej spregovorila niti z domačimi in je začela prvič govoriti v domu v slovenščini. Davorin Devetak je pozdravil v imenu Društva Slovencev miljske občine (DSMO) Kiljan Ferluga in predstavil goriškega glasbenika, ki je ob pesmih komentiral njihovo generacijo. Ravno kar je končal snemanje nove plošče, ki je posvečena

Z leve: kantavtor Mauro Punteri, prof. Claudio Venza, Anton Špacapan, Fabio Vallon, Marina Marzi in zadnja Mirta Cok od pokrajinske Anpi-Vzpi

imela v gosteh poezijo Ljubke Šorli in petje MoPZ Mirko Filej. Sekcija ANPI-VZPI "Giorgio Marzi" iz Milj je na predvečer praznika osvoboditve za odprtje letošnje razstave, ki je bila posvečena **ženam iz Milj v odporu**, povabila goriškega kantavtorja Maura Punterija, peva znane skupine Zuf de Žur, ki je zadnjih deset let preživel kot svobodni umetnik v Berlinu in se je pred kratkim vrnil v Gorico. Županja Laura Marzi in pokrajinski predsednik Vsedržavnega združenja partizanov Italije, Miljčan Fabio Vallon, sta prikazala pomen dokumentarne razstave: galerijo ženskih portretov in kartončkov s partizanskim stažem iz kartoteke ANPI, ki so bile z lepo pisavo izpolnjene takoj po vojni. Kot je poudarila Marzijeva, ki je

puščini domačina partizana Gina Fontanota - Clipperja. Na raz-

Kantavtor Mauro Punteri odpira razstavo Žene iz Milj v odporu...

stavi so tudi fotografije deklet in žena iz Milj, ki so bile konfinira-

partizanščini očeta Angela Punterija - Laura. Z njim je bil še go-

jev ob dnevu spominjanja), o posegu v zasebnost sodobnih informacijskih sredstev, o talstvu mladih, ujetih v kratkovidnost politike in vseživljenjsko prekarnost. Študent prava na tržaški univerzi Danilo Devetak pa je spregovoril o dejanskem uresničevanju svobode zlasti v svetu dela, kjer se vedno bolj vzpostavlja odnos *homo homini lupus*. Razstava o ženah iz Milj v odporu bo v občinski razstavnici dvorani Negrin v Miljah odprta do nedelje, 12. maja, ob ponedeljku do sobote, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. ure.

DavDev

ŠPETER Večer posvečen sodobnim zapisom Knjižna slovenščina je bila v Benečiji vedno živa

Minuli torek se je v Špietru v prostorih SMO odvijalo drugo in zadnje predavanje na temo "Slovenski knjižni jezik v Beneški Sloveniji". Sprehod skozi besedila v dveh etapah, začenši pri Starogorskem rokopisu, je vodila Živa Gruden. Naj omenimo, da je bil na prvem srečanju govor o besedilih, ki gredo od prvih zapisov do začetka prejšnjega stoletja, drugi večer pa je bil posvečen sodobnim zapisom. Najprej je Grudnova poslušalcem orisala posebnosti verskih zapisov, podobic in odlomkov iz katekizma iz začetka stoletja, nato so prišli na vrsto Ivan

Trinko, Anton Cuffolo, Anton Birtič ter urednik Matajurja Vojmir Tedoldi. Zanimivo

predavanje, katerega namen je bil poudariti, da se je v Benečiji slovenski knjižni jezik od samih začetkov uporabljal tako v zasebnih, kot v javnih zapisih, se je končalo pri sodobnikih, kot so Luigia Negro, Giorgio Banchig in Michele Obi. V retrospektivi pisane besede, poslušalci so dobili tudi brošuro z zapisi, je Živa Gruden vključila tudi zasebna pisma in poezijo kot dokaz, da se je slovenščina uporabljala tudi v vsakodnevem življenju. Od 20. do 30. aprila je v prostorih Inštituta za Slovensko kulturo istočasno potekal tudi Beneški knjižni sejem, ki je nudil pregled gradiva, knjig, zbirk in objav, ki so izšle v zadnjih letih v Benečiji. Obe prireditvi sta potekali ob svetovnem dnevu knjige.

S. P.

Jurjevanje: igre, pesmi, sv. maša, taborni ogenj ...

Skavtski praznik v Gorici

foto dd

Tudi letos smo se goriški skavti in skavtinje 1. maja zbrali pred skavtskim sedežem v Gorici, da bi se skupaj spomnili zavetnika skavtov, sv. Jurija. Letošnje jurjevanje je organiziral goriški klan, ki si je med drugim zamislil, da bi si udeleženci lahko ogledali fotografije raznih dejavnosti goriških skavtinj in skavtov od ustanovitve, ki je bila pred petinpetdesetimi leti, do danes. Poleg volčičev in volkuljic, izvidnikov in vodnic, roverjev in popotnic ter voditeljev so se nam pridružili tudi starejši skavti in skavtinje, ki niso več aktivni člani, in njihove družine. Po glavnem zboru, v katerem smo ob dviganju zastave zapeli Skavtsko pesem, je potekala cela vrsta iger in aktivnosti, ki so jih vodili klanovci. Šlo je predvsem za tradicionalne skavtske igre špor-

tnega značaja, ki se jih skavti radi igramo na taborih ali na daljših srečanjih, seveda pa ni manjkalo možnosti za manj športne udeležence jurjevanja. Najprej sta bili na vrsti roverček in skavtski kviz, v drugem krogu iger pa smo se prisotni pomerili v scoutballu in "activityju". Za najmlajše so klanovci pripravili lov na zaklad, ki so ga otroci našli s pomočjo raznih namigov. Te pa so si zaslužili tako, da so uspešno izpeljali različne naloge. Nazadnje smo vsi prisotni, od najmlajšega do najstarejšega, igrali zastavico. Tudi za kosilo so poskrbeli klanovci in skuhalo odlično pašto in hrenovke, zraven so ponudili tudi sadje. Sledilo je nekaj prostega časa, ki smo ga vsi prisotni izkoristili za klepet ali igre pod lipami Kulturnega centra Lojze Bratuž. Sv. mašo je daroval msgr. Renato Pod-

bersič in udeležence nagovoril, naj sledijo zgledu Jezusa Kristusa. Že nekaj let na jurjevanju novi člani ne izrekajo svoje obljube, saj to storijo v posameznih vejah. Pomen obljube smo goriški skavti in skavtinje vseeno osvežili na tem skavtskem prazniku, saj smo med sv. mašo vsi prisotni skupaj obnovili svojo skavtsko obljubo. Pri tabornem ognju, ki ga je vodil noviciat, so sodelovali VV, RP in voditelji z uprizoritvijo škečev. Izvidniki in vodnice smo v škeču prikazali, kako najstniki vidijo starejše skavte. Z zabavnimi škeči in raznimi pesmimi se je končalo tudi letošnje jurjevanje. Preden je vsak odšel domov, smo z jambora sneli zastavo. Poslovlili smo se s klici vodov in s Psmijo slovesa ter si tako obljubili, da se bomo še kdaj srečali.

Sijoča Puma

Jurjevanje tržaških skavtinj in skavtov V znamenju 60-letnice obljube prvih skavtinj

Skavtinje in skavti vsako spomlad obhajajo praznik svojega zavetnika sv. Jurija. Za tržaški del Slovenske zamejske stavtske organizacije je bilo letošnje jurjevanje v nedeljo, 28. aprila, ko

in delovanja tržaških skavtinj. Zaradi vremenskih neprilik pa so se v nedeljo preselili v Žavljje, kjer so se v tamkajšnji cerkvi zbrali člani vseh starostnih vej tržaškega dela skavtske organizacije.

Foto Matej Kos

so načrtovali, da bodo ta skavtski praznik priredili v Mačkoljah, da bi tako tudi počastili 60-letnico ustanovitve Slovenskih tržaških skavtinj. Iz Mačkolj je namreč sestra Ljuba Smotlak, ki je leta 1959 v Boljuncu podala svojo skavtsko obljubo skupaj z Vero Lozej, kar je pomenilo začetek ustanavljanja

Praznično srečanje se je začelo z zborom, Skavtsko pesmijo in klici, nadaljevalo pa z mašo, ki jo je daroval duhovni asistent te mladinske vzgojne organizacije Tona Bedenčič, ob njem pa je somaseln domači župnik Paoletta Iannaccone. Že nekaj let jurjevanje ni več dan, ko pred vsemi obljubijo novi

člani organizacije, ker se to dogaja po posameznih četah. Jurjevanje je tako predvsem dan utrjevanja zvestobe skavtskim obljubam in vrednotam. Tako so med mašo vsi prisotni, pred pokrajinskima načelnikoma Vlasto Novak in Matijem Premolinom, obnovili svoje obljube, vodstvo pa je sklenilo, da zaradi deževnega in mrzlega vremena skrajšani program iger in taborno luč izvedejo v bližnji župniški dvorani.

Voditelji pa so tudi izkoristili srečanje, da so prisotnim spregovorili o obletnici ženske veje Slovenske zamejske skavtske organizacije, kar je zlasti za mlajše člane in članice vsekakor dragocen podatek, ki jim lahko pomaga razumeti ne le razvoj zgodovinskega ozadja nastajanja, ampak tudi sedanji pomen in vlogo organizacije, ki ji pripadajo. Letošnje jurjevanje je bilo mogoče res malo bolj 'hišno' v primer-

javi s prejšnjimi, a zato nič manj praznično in slovesno. Za volčiče in volkuljice, izvidnike in vodnice, popotnike in roverje ter njihove voditelje, pa je bilo dogajanje v Žavljah tudi že napoved, da so vse bližji poletni tabori, ki pomenijo vsakoletni višek skavtskega delovanja.

E. G.

Katja Ferletič

TAKI SMO (74)

Sergio Leone - umetnik, inovator,
"anarhični pesimist"

30. aprila je izšla priložnostna znamka, posvečena italijanskemu režiserju Sergiu Leoneju ob 30. obletnici njegove smrti. Tiskali so jih 2,5 milijona, na njih je narisana revolverjaš z gorami Sierre Nevade na ozadju, kupimo pa jih lahko po 2,40 evra in uporabimo za pošiljke v Ameriko, Azijo in Afriko. Sergio Leone je nenadoma umrl 30. aprila 1989 v enainšestdesetem letu starosti - z njegovo smrtjo je italijanska in svetovna filmska industrija izgubila enega izmed najbolj modernih in inovativnih režiserjev. Leonejevi filmi so bistveno vplivali na dela drugih pomembnih režiserjev, kot so Clint Eastwood, Quentin Tarantino, Steven Spielberg, Francis Ford Coppola, John Ford in Martin Scorsese, ter na umetniški razvoj velikih igralcev, od Henryja Fonde, Jamesa Coburna do Roberta De Nira.

Leone, sin rimskega režiserja in igralke, je odrasčal v obdobju polnega neorealizma italijanskega filma, ki se je osredotočal na življenjske zgodbe preprostih ljudi, delavcev in na njihove ekonomske in duševne težave v obdobju po drugi svetovni vojni. Odraščal je v času, ko je bilo v Italiji prepovedano predvajanje ameriških filmov vestern, zgodbo o Divjem zahodu - ti filmi so bili zgolj ameriška stvar, Leone pa je listal pritihotapljen stripe in se zaljubil v svet kavbojcev in revolverjev. Pri osemnajstih letih je igral svojo prvo, zelo obrobno vlogo, v delu Vittoria De Sice "Ladri di biciclette", kmalu pa je postal scenarist in pomožni režiser v pomembnih ameriških produkcijah v Rimu. Leta 1961 je režiral svoj prvi film "Velikan iz Rodosa", ki je spadal v vrsto t. i. filmov "peplum", ki so pripovedovali zgodbe o mitih in zgodovinskih likih iz časov starih Grkov in Rimljanov. Čeprav je tedaj ta filmska zvrst že izumirala, je Leonejevo delo poželo dober uspeh, tako da so mu tudi kinematografski kritiki in producenti zaupali podporo in ekonomsko pomoč: odločil se je, da bo sledil svojemu srcu in snemal "evropski vestern" oz. "spageti-vestern". Vestern je zelo abstrakten kinematografski žanr, zelo oddaljen od resničnosti. V začetku šestdesetih let so ga že dojemali kot ponaredek, artefakt, ustvarjen z namenom, da bi vtisnil v misli gledalcev sicer nerealna sporočila, katerih cilj je bil povzdigovati vrline ameriškega človeka; zato se je Leone, razočaran nad istim mitom, ki mu je v mladosti preželo srce, odločil, da si bo zamislil svoj, nov vestern, bolj "realen", krut, umazan in spektakularen od ameriškega. Zarisal je nove junake, sodobnejše, manj anahronistične, cinične in ironične; v njegovih filmih sobivajo formalna popolnost, iskanje hiperrealističnih podrobnosti in popolna brezbriznost do spoštovanja glavnih pravil, ki določajo in med seboj razlikujejo fil-

mske žanre. Leta 1964 je izšel njegov prvi film "Per un pugno di dollari", ki je popolnoma prevzel občinstvo, s čudovito glasbo Ennia Morriconeja in ostrim pogledom tedaj še nepoznanega ameriškega igralca Clint Eastwooda. Zelo uspešna sta bila še "Per qualche dollaro in più" (1965) in "Il buono, il brutto, il cattivo" (1966), ki s prvimi sestavljata t. i. "Trilogijo dolarja". Leone je kmalu postal izredno prepoznaven režiser, dosegel je mednarodno slavo in priznanja, nato pa je želel še dodatno razširiti svoja obzorja, in sicer s "Trilogijo časa": leta 1968 je režiral uspešnico "C'era una volta il West", v kateri je igralo veliko hollywoodskih zvezd, nato delo "Giù la testa" (1971), kjer se zgodba razvija v Mehiki med revolucijo leta 1913, končno pa še film o gangsterjih "C'era una volta in America" (1984).

Danes je Sergio Leone svetovno priznan kot eden največjih avtorjev v zgodovini kinematografije, zanimivo pa je, da je bila njegova kariera vseskozi označena z ostrimi kritikami in površnimi interpretacijami zlobnih filmskih izvedencev, kljub temu pa so ga ljubitelji - ne samo vestern - filma dobesedno oboževali. Izjemni Leonejev talent je prepoznala tudi nova generacija mladih ameriških filmskih ustvarjalcev, ki so spadali v t. i. "New Hollywood", obdobje velike prenovе ameriškega filma, do katere je prišlo med šestdesetimi in zgodnjimi osemdesetimi leti zaradi izjemnega

padca števila gledalcev in krize, ki je prizadela ameriško filmsko industrijo ob vedno večji vlogi televizije in uspehu evropskih filmov, zlasti italijanskih komedij in kulturnih filmov "spageti-vestern" ter francoske "Nouvelle Vague". Od Spielberga do Scorseseja so skoraj vsi "mladi režiserji" preučevali Leonejev stil in njegove velike bližnje plane umazanih obrazov igralcev (ko jih med snemanjem izbire Tarantino, pravi svojim pomočnikom: "Give me a Leone!" - "Dajte mi Leoneja!"). Ob tej tehniki je Leone uporabljal tudi veliko širokih planov, s katerimi je spretno ovrednotil lepoto in prostranost pokrajine, v katero je bila utopljena pripoved, ta pa se je razvijala v dolgih montažnih casih in napetem, stalnem pričakovanju določenega dogodka. Uspeh filmov Sergia Leoneja je bil izjemen. Trideset let po njegovi smrti lahko še vedno uživamo ob gledanju njegovih del, ob spoznavanju bogastva pripovedi in človečnosti njegovih likov, ki nimajo nikoli preprostega, enotnega, monolitnega značaja, temveč nihajo med blede povprečnosti in izražanjem visokih človeških lastnosti. Po značaju se je Leone imel za neposlusnega, "anarhičnega pesimista": "Po naravi sem pesimist. V filmih Johna Forda z upanjem gledamo skozi okno, jaz pa prikazujem nekoga, ki se boji odpreti vrata in, če se le odloči, da jih bo odprl, ga bo verjetno v čelo zadela krogla!"

V Sloveniji primeri ponovnega zniževanja gospodarske rasti

Zaupati v obstoj, učinkovitost in pravičnost EU!

V Sloveniji je veliko obletnic pomembnih dogodkov iz preteklosti, tudi sporov o njih, pa obeleževani, ki so morda zgolj lokalnega pomena. V reviji Demokracija so napisali, "da slovenski levičarji vsako leto mesec maj spremenijo v dneve blaznosti, ko še bolj kot druge dni v letu zganjajo svoj kulturni boj proti navadnim državljanom, ki se jim totalitarizem gabi". Zagotovo je kakšen dogodek nevreden bučnih razprav in sporov, toda je skladen z načeli in prakso v državah s parlamentarno demokracijo, in ga torej ne bi smeli zanikati. Bolj sporna za slovensko demokracijo so tolmačenja različnih dogodkov iz preteklosti, ki ostajajo brez celovite obravnave in ocene. 27. april je, denimo, uradno državni praznik, označen kot Dan upora proti okupatorju, toda marsikdo je opozoril, da je

bil njegova predhodnica Protiimperalistična fronta, ki je imela v programu sodelovanje med Hitlerjevimi nacisti in Stalinovimi komunisti. Dan upora proti okupatorju pa je tudi po vsebini neresničen, saj so boj proti okupatorju v Sloveniji začeli člani narodno obrambne in protifašistične organizacije TIGR. To pa je pri nas zmolčano. V Sloveniji bodo obeleževanja različnih dogodkov trajala še nadalje v mesecu maju, zato bodo vzbujala nove ocene in komentarje. 14. maj bo Dan slovenske vojske, ki pa ni dovolj pripravljen za zahtevne naloge, kar zanižajo na naslovnici njenega glasila. Predsednica Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, največje sindikalne centrale v državi, Lidija Jerkič, je zagrozila, "da sindikati danes zahtevajo, jutri pa bodo vzeli". To pa je malo verjetno,

da se bo kdaj zgodilo, ker predsednici njena leva ideološka opredelitev najbrž preprečuje, da bi se odločneje zoperstavila enaki ideološki opredeljenosti vlade in drugih odločujočih organov v Sloveniji. Ob Dnevu zmage, ki ga bodo na ideološki in politični levici proslavili dvakrat, devetega in petnajstega maja, bodo pisateljica Svetlana Makarovič in njeni gostje, uprizorili dogodek imenovan Nosil bom rdečo zvezdo, ki je že v prejšnjih izvedbah povzročil kritike in obsodbe tistega dela slovenske javnosti, ki je ideološko in politično drugače opredeljen, kot pa je Svetlana Makarovič. Alojz Ihan, dr. medicinskih znanosti, imunolog, publicist in pisatelj, je v

časniku Delo, v komentarju s pomenljivim naslovom Tito po Titu, zapisal: "Naše glave so skoraj 40 let po Titovi smrti še vedno obsedene s strahom, da bi komurkoli prepustili učinkovito oblast. Kot nekoč še zmeraj velja – tovariš Tito, prisegamo ti, oziroma s tujko, družo Tito, mi ti se kunemo!"

V časniku Delo je Peter Rak na izviren in svojski način opisal svoja spoznanja in občutke, zaradi

vam. Recimo, ali je bila 27. aprila 1941 ustanovljena Protiimperalistična ali Osvobodilna fronta, 1. maja pa vam na mitingih ni treba poslušati uradnih govorov milijonarjev, ki razlagajo, da se pravzaprav "počutijo proletarce".

V Sloveniji sicer ta majski čas potekajo različna dogajanja. Živahna in polemična je zlasti kampanja kandidatov za poslance, ki bodo izvoljeni na bližnjih evropskih volitvah. V Sloveniji se nadaljujejo revščina, brezposelnost, v našo državo pa še vedno prihajajo migranti, ki povzročajo zaskrbljenost in tudi proteste v javnosti. Premier Marjan Šarec pa s posegi v Sloveniji in v tujini širi svojo vlogo in si utrjuje pozicije. Na političnih prizoriščih kandidati za 8 poslanskih mest v evropskem parlamentu, kolikor jih je določenih za Slovenijo, vsi po vrsti izrekajo zaupanje v Evropsko

Ljudmila Novak

naše zazrtosti v preteklost. "Če se človek vrne v Slovenijo tik pred aprilsko-majskimi prazniki, ga slovenska stvarnost hočeš nočeš spravi v slabo voljo. 27. april in 1. maj sta še vedno predvsem priložnost za ideološko obstreljevanje, vedno znova so na mizi enaki argumenti in protiargumenti ene in druge strani. Povsem jalova debata praviloma traja kakšna dva tedna, dokler počasi ne zvedeni in se pojavi kakšna druga obletnica tega ali onega dogodka iz sredine prejšnjega stoletja. To je klasičen vzorec, ki se ponavlja že skoraj tri desetletja, in nič ne kaže, da bo kaj drugače leta 2020 ali pa leta 2030. Ob določenih praznikih se je morda primerno umakniti v tujino, saj se s tem izognete povsem nemernim napetostim in razpra-

zvezo, vizijo te povezave, imajo pa tudi bojazni glede politike in stališč prenovljene EU do Slovenije. Ljudmila Novak, iz stranke Nova Slovenija, krščanski demokrati, kandidatka za evropsko poslanko, denimo ugotavlja: "Največji izziv EU bo zagotovo povrnitev zaupanja državljanov v obstoj, učinkovitost in pravičnost povezave. V teh časih se pogosto spomnim na svojega očeta, ki je večkrat rekel, da funkcije pridejo in gredo, naša dejanja pa ostanejo, se seštevajo in ustvarjajo zaupanje. V Sloveniji imamo zdaj celo predsednika vlade, ki nima vizije o EU, in si ne upa stopiti v evropski parlament. Zagotovo pa mora Slovenija najprej pomesti pred svojim pragom". V nekakšnem evropskem vzdušju, ki je nastalo oz. so ga po-

litiki ustvarili v Sloveniji, se uradno skoraj ne omenja, da v naši državi v revščini živi 268.000 ljudi, revni so zlasti upokojenci in tudi mnogi delavci. Pojavljajo se prvi znaki nove gospodarske krize. V koncernu za proizvodnjo gospodinjskih strojev oz. bele tehnike, Gorenje v Velenju, je novi lastnik iz Kitajske, tik pred 1. majem odpustil 230 delavcev. V nekaterih podjetjih so zaradi krize v državah, kamor izvažajo svoje izdelke, to je predvsem Nemčija, morali tudi sami začeti zmanjševati svojo proizvodnjo. Toda sedanji oblastniki v Sloveniji o novi gospodarski krizi neradi govorijo. Publicistka Maja Sunčič je v tedenskem magazinu Reporter zapisala, "da Marjan Šarec najbolj ogroža Slovenijo. Spreminja se v nevarno mešanico levega in desnega populističnega skrajneža". Nemara pa bi morala ugledna komentatorica, kar Maja Sunčič vsekakor je, tudi zapisati, da je bil Marjan Šarec izvoljen zakonito in lahko zato povsem suvereno opravlja svojo funkcijo.

Za izvirno temo je poskrbel Tone Kompare, župnik župnije sv. Janeza Krstnika v Trnovem, v Ljubljani. V intervjuju za tedenski magazin Reporter je povedal, da imajo v Trnovem prelep župnijski vrt. Toda ob tem želi in bi rad, "da bi ljubezen sodobnega človeka s psa prišla na človeka. Žal je pes za marsikaterega Slovenca sveta žival. To ni normalno. Žival ima svoj prostor, človek pa neskončno pomembnejšega. Razlika med živaljo in človekom je zelo očitna in predstavljava. Morda lastniki psov to težko slišijo, vendar jim nekdo mora to povedati. Biti moramo normalni. Zato psi na našem župnijskem vrtu niso in ne bodo dobrodošli, ljudje pa so brezpogojno nadvse vabljeni in dobrodošli".

Marijan Drobež

Tradicija ciljanja pirhov v Mirnu se nadaljuje

Čudovito vreme na velikonočni dopoldan je v Mirnu privabilo veliko množico. Na "kampotu" so se zbrali z namenom, da srečajo prijatelje, sorodnike in znance. Večina, kar 165 izmed njih, se jih je pomerila v ciljanju pirhov, 25 z vsaj enim uspešnim zadetkom.

Že 41. tradicionalno ciljanje pirhov so s prvimi petimi meti uvedli župan Občine Miren – Kostanjevica Mauricij Humar, podpredsednik KS Miren Tomaž Batistič in predsednik KS Orehovlje Bogomir Nemec.

Veliko zanimanje za tekmovalce se kaže pri mladini. 48 so jih naštel, od najmlajših triletnikov do fantov in deklet iz najvišjih razredov osnovne šole. Najboljši strelci so s ponosom dvignili pokale v zrak: prvi David Štanta, drugi Anej Petejan in tretji Matic

Brisko, vsi trije domačini.

Tudi ženske so imele hudo konkurenco. Izmed 39 žensk je imela najbolj mirno roko Eva Kljun, za njo Nada Štanta in Tina Saksida.

Najbolj napeto vzdušje je med moškimi, letos se jih je k tekmovalstvu prijavilo 78. Dean Cijan je postal zmagovalec že v prvem krogu, saj je edini dosegel dva zadetka od prvih petih možnosti. Za drugo in tretje mesto so se v drugem krogu borili vsi preostali, ki so zadeli po enkrat. Izmed njih je bil najboljši Danijel Škarabot, takoj za njim pa Kazimir Cijan.

Vsi najboljši strelci so prejeli bogate nagrade sponzorjev in pokale. Na domači polici marsikaterega tekmovalca jim bodo delali družbo pokali iz prejšnjih let. / SC

Po podatkih slovenskega statističnega urada Povprečen Slovenec lani zavrgel 64 kg hrane

V letu 2017 je povprečen prebivalec Slovenije zavrgel 64 kilogramov hrane ali štiri odstotke manj kot v letu prej. Med zavrženimi količinami je bilo po ocenah statističnega urada 38 odstotkov užitnega dela, ki bi ga lahko z osveščanjem in pravilnim odnosom do hrane zmanjšali ali preprečili. Količina odpadne hrane se je v obdobju od leta 2013 do 2016 povečevala, lani pa nato upadla. Glede na leto 2013 je bilo odpadne hrane lani še vedno za 11 odstotkov več, skupno skoraj 131.800 ton, je zapisal državni statistični urad.

Polovica vse odpadne hrane nastane v gospodinjstvih. Lani so tako gospodinjstva v Sloveniji proizvedla skoraj 67.600 ton odpadne hrane; v primerjavi z l. 2016 je bila ta količina za dober odstotek manjša, v primerjavi z l. 2013 pa za nekaj več kot sedem odstotkov večja.

Tretjina odpadne hrane nastane v gostinstvu in drugih dejavnostih, v katerih se streže hrana, npr. v šolah, vrtcih, bolnišnicah, domovih za ostarele. V teh dejavnostih je v l. 2017 nastalo nekoliko manj kot 40.600 ton odpad-

ne hrane, kar je skoraj osem odstotkov manj kot v l. 2016 in skoraj šest odstotkov več kot v l. 2013.

Nekaj več kot desetina odpadne hrane nastane v distribuciji in trgovinah z živili zaradi poškodb pri transportu, nepravilnega skladiščenja, pretečenega roka uporabe in podobno. Lani je v tej dejavnosti nastalo okoli 13.100 ton odpadne hrane ali skoraj deseti-

no manj kot v l. 2016.

Malo manj kot desetina odpadne hrane pa nastane še pri proizvodnji hrane, vključno s primarno proizvodnjo. Lani je v tej dejavnosti nastalo skoraj 10.500 ton odpadne hrane, kar je okoli dva odstotka manj kot v l. 2016, vendar pa hkrati za skoraj 32 odstotkov več kot v l. 2013. Ostanki organskega izvora, ki izhajajo iz dejavnosti proizvodnje hrane in se

preusmerjajo v proizvodnjo krme za živali, ne sodijo med odpadno hrano.

Odpadna hrana, ki konča v sistemu ravnanja z odpadki, se sicer v največji meri predela v bioplinarnah, sledi predelava v kompostarnah. Delež odpadne hrane, ki se je predelala v bioplinarnah, se je v obdobju od 2013 do 2016 povečal s 35 na 48 odstotkov, lani pa je upadel na 46 odstotkov. Delež odpadne hrane, ki se predela v kompostarnah, se je v letih od 2013 do 2017 gibal med 29 in 34 odstotki, lani pa so v kompostarnah predelali skoraj 39.600 ton odpadne hrane ali 30 odstotkov nastale odpadne hrane.

Po letu 2015 je treba skladno z veljavno odpadkovno zakonodajo vso odpadno hrano, ki se zbere skupaj z mešanimi komunalnimi odpadki, pred odlaganjem biološko stabilizirati v obratih za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov. Delež odpadne hrane, ki se pred odlaganjem biološko stabilizira, se je od leta 2013 povečeval in je lani znašal 22 odstotkov.

Drugo ravnanje z odpadno hrano zajema postopke, kot so so-sežig in sežig, ponovno rafiniranje olja, drugi postopki biološke predelave ter odlaganje. V obdobju 2013-2017 se je zmanjšal delež drugega ravnanja z odpadno hrano (s 23 odstotkov v 2013 na dva odstotka v 2017), predvsem zaradi zmanjševanja količin neposredno odložene odpadne hrane.

Planinska pot na Sveto Trojico pri Pivki

Postavili so nov križev pot

Planinska pot na Sveto Trojico pri Pivki (1123 n. v.) bo odslej za številne pohodnike in gorske kolesarje še bolj bogata. Koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak je na tretji spominski dan posvetitve (vsako leto 2. maja), blagoslovil nov križev pot, ki so ga postavili pod vrhom. Domislil in izdelal ga je Vid Premrl, dve postaji pa je iz kamna izklesal tudi kamnosek Tadej Razingar. Vsako postajo sestavljata lesen križ, pritrjen na kamen, z vklesanim verzom, ob njem je na drugem kamnu s postajo povezan vklesan svetopisemski citat. Na 12. postaji je v neobdelanem naravnem kamnu izklesan križani, na zadnji pa je izklesan Božji grob.

Dogodek so pripravili ob tretji obletnici posvetitve nove cerkve, ki so jo pred 10 leti začeli graditi na vrhu hriba na ruševinah prejšnje cerkve. Med mašo je škof Bizjak lepo ponazoril pomen spominjanja obletnice in sporočilnost križevega pota. Izvoljeno ljudstvo ima lep pregovor: vsaka država ima toliko neba, kot ima tal pod nogami. Tudi kristjani imamo toliko

neba nad sabo, kolikor imamo posvečenih tal pod nogami, saj vsi čutimo, da se v posvečenih krajih čistina neba

spušča na zemljo. Kakor potrebujemo nebo nad sabo, tako potrebujemo tudi sveta tla pod nogami. Tudi blagoslov križevega pota je blagoslov tal. Na takih krajih so nam nebesa bližje, delijo nam tolažbo. Spominjanje na posvetitev ima pomen v tem, da se spomni-

mo, kako smo tam doživljali mir, ki ga svet ne more dati, ampak ga daje nebo nad nami in tla pod nami.

Potem je nadaljeval: "Kdor veruje v Sina, ima večno življenje. Kristjani verujemo v Sina in Sveto Trojico. A ta vera je zelo raznovrstna. V učlovečenje že verujemo. A najbolj potrebne in pogrešan vidik med kristjani je, da je treba verovati v Kristusov križ in

trpljenje, njegovo smrt in težke ure med nami, v njegovo ponižanje in sramoto. Bistvo naše vere je znotraj tega".

Ob koncu se je zahvalil vsem, ki so križev pot domislili, ga izdelali in postavili ter zaželel, naj pripomore k okrepitvi vere v križ. Kristus je osmislił mnogo trpljenja. Bodimo hvaležni Cerkvi, da jo lahko obiskujemo in srkamo vase ter doživljamo mir. Križev pot in to svetišče naj vsakemu, ki pride, prinese notranji mir, tolažbo in notranjo svetlobo. Župnik Niko Štrancar pa se je zahvalil

premnogim sodelavcem za prostovoljno delo postavitve postaj, darovalcem materiala in prevoza ter glavnemu snovalcu g. Vidu Premrlu, duhovniku v pridruženih župnijah Brezovica in Slivnjeh, ki je izdelal in daroval križev pot.

JBa

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (36)

Mesec maj, veliki traven, je mesec daljših sončnih dni, cvetja in češenj. Že od nekdaj je ta mesec prevelo praznično vzušje, ki se je v

starih časih začevalo in se še danes začneja že s 1. majem, mednarodnim delavskim praznikom. Praznik je izvirno spomin na krvave demonstracije v Chicagu v teh dneh leta 1886, pa tudi največje praznovanje socialnih in gospodarskih dosežkov mednarodnega delavskega gibanja. Delavci so takrat zahtevali osemurni delovni urnik, v spopadih s policijo je bilo ubitih več ljudi, pet delavcev pa obsojenih na smrt. Po teh dogodkih se je ta majski dan v delavskih krogih imel za praznik delavstva, ki so ga ljudje obeleževali na različne načine,

v 20. stoletju pa je pridobil uraden status. V današnjem času je praznovanje tega dne še vedno močno povezano z velikimi zborovanji ali protesti po mnogih mestih, ki jih navadno organizirajo delavske organizacije, pri nas, na vaseh, pa je to še posebno lepa priložnost za druženje in veselje. Na predvečer prvega maja so namreč nekoč po gričih zagoreli kresovi, v središčih vasi pa še danes postavljajo velike, za praznovanje pripravljene, z venci in cvetjem okrašene prvomajске mlaje, ki imajo navadno na vrhu pritrjeno rdečo zastavo, pod vrhom pa venec iz zelenja. Pred prazničnim prvim majem npr. v Novi Gorici potekata tradicionalni prireditvi, furenga in kresovanje v Borovem gozdičku: jambor na vozu s konjsko vprego še danes pripeljejo iz Trnovega v mesto, okrasijo ga žene in dekleta s pleteno bršljanovo kito, postavijo pa ga na travniku pred mestno hišo. V Dolini na Tržaškem imajo že od nekdaj na prvo nedeljo v maju velik praznik, to je Majenca, prastar vaški običaj, ki poteka vsako leto v vasi. To je praznik pomladi in mladosti, ki verjetno izhaja celo iz poganskih obredov rodnosti in je zakoreninjen v zavesti vaščanov - ob dviganju mlaja sta navadno tudi bogat spored razstav in kulturnih prireditev ter seveda obilna ponudba domače hrane in pijače. Prvi maj se praznuje po vseh naših vaseh: 30. aprila se fantje zberejo in se zmenijo, kam bodo šli po drevo. S seboj vzamejo potrebno gozdarsko orodje, pijačo in se napotijo v gozd (nekoč z vozom in konjsko vprego, danes s traktorjem), kjer zelo premišljeno izberejo mlaj, saj posamezne vasi še danes med seboj tekmujejo, katera se bo ponašala z najvišjim, najbolj ravnim in najlepše okrašenim prvomajskim simbolom. Izbrano drevo posekajo in ga že na kraju samem oklestijo, odstranijo mu odvečne veje, pustijo pa mu zeleni vrh - krono. Med petjem in vriskanjem ga nato prinesejo na slavnostni prireditveni prostor sredi vasi, kjer ga olupijo, očistijo, nanj pritrdijo zastavo, ženske pa ga okrasijo z vencem, barvanimi trakovi in cvetjem. Končno ga s pomočjo vrvi, dolgih lestev in palic "pik" dvignejo: "Drevo, ki se leto za letom

po zimskem mrtvilu prebudi, rase, se dviga v nebo, odeto v zelen slavnostni plašč in posuto s cvetjem, ki bo postalo sadje, je simbol življenja, rasti, moči". Po postavitvi majskega drevesa so nekoč fantje nosili "mlaje" dekletom na domove: na okno ali hišno ograjo so pritrdili vejo robide dekletu, ki se je kot trn oprijemalo vsakega fanta, koprivo tistemu, pri katerem je bilo nevarno, da bi se fant "opekel", bezgova veja pa je pripadala osornemu, ponosnemu, antipatičnemu dekletu, trnje je šlo zbadljivki, visoko in suho dekle je dobilo topolovo vejo. Ponekod je zaljubljenec svoji zaročenki podaril strešni korec, simbol hiše, ki jo bosta skupaj zgradila, cvet rdeče detelje so fantje dali dekletu, ki je rado kaj več popilo, češnjava veja pa je bila največje priznanje za najlepše dekle, ki je čudovito kot je češnjava veja spomladi. Tako so vaška dekleta vsak 1. maj jutraj spoznala, kaj so fantje mislili o njih. Zgodaj jutraj še danes v Doberdolu obeležujejo praznik z budnico, saj se pihalni orkester Kras poda

na obhod vaških ulic, domačini pa glasbenikom postrežejo s kavo in pecivom. Do pred kratkim je prvomajsko prebujanje prineslo doberdolskim kmetom in hišnim gospodarjem tudi neprijetno presenečenje, saj so fantje po dvigu mlaja, ponoči hodili po domovih sovačkanov in kradli cvetje v vazah,

kmečko orodje, "karjole", kolesa, celo večje železne "portone" in druge predmete, ki so jih potem nabrali na kup pod mlaj, vsak gospodar pa si je moral naslednji dan sam poiskati svoje stvari. Mlaj se ob koncu meseca maja podre (nekoč je skupinica mladih les prodala, izkupiček pa zajedla in zapila), dviganje pa je praznik za vse - pri nas še vedno, tako nekoč kot danes, odlična priložnost za druženje, zabavo za vse vaščane, otroke, mlade in starejše. Medtem ko možje skrbijo za drevo, pridne gospodinje pripravijo hrano in pijačo: ponekod so na vrsti pečeno meso, firtalja in pašta z golažem, seveda ne smejo manjkati sladkarije, ki jih pridne gospe spečejo za ta praznik, med temi so nekoč pripravljale tudi slastne krompirjeve, bosančkom podobne rogljičke z marmeladnim nadevom.

KROMPIRJEVI ROGLJČKI

Sestavine: 200 g kuhanega pasiranega krompirja, 200 g masla, 100 g sladkorja, 1 jajce, 500 g moke, sol, limonina lupina, 1 vrečka pecilnega praška.

Priprava:

Moko s pecilnim praškom damo na desko, dodamo maslo v koščkih in ga s prsti dobro premešamo med moko, da naredimo maslene drobtine. V večji skledi zmešamo krompir, sladkor, sol in jajce, to zmes dodamo moki ter hitro zgnemo testo. Iz testa naredimo osem hlebkov, ki jih pustimo vsaj 30 minut v hladilniku, da počivajo, nato jih razvaljamo za dober nož debelo. Na testo položimo povezen krožnik in ga s kolesčkom zrežemo na okroglo, nato pa krog razdelimo na 6 ali 8 delov. Na širši del vsakega trikotnika damo marmelado, nato ga zvijemo v kifeljček. Rogljičke pečemo 15-20 minut pri 175/180 stopinjah Celzija, nato jih potrosimo s sladkorjem v prahu.

Pri Materi Božji – Žanjici

Začetek romarskega leta v Porčinj

Porčinj – Porzus je mala gorska vasica nad Ahtonom. Ta kraj je znan zaradi medvojne poboja med partizani na planini nad vasjo, manj znano pa je, da je to kraj, kjer se je 8. septembra 1855 Marija prikazala desetletni deklici Terezi Dush. Tri leta pred prikazovanji v Lourdesu je Marija, Terezi, ki jo je mama na praznični dan poslala žet travo za lačno kravo, v domačem narečju naročila, naj vsem sporoči: "Nimate dielat tu nedejo!" in "nimate klet!", se pravi naj ljudje posvečujemo praznike in naj ne preklinjamo, oz. naj spoštujemo postne dneve, se pokorimo in molimo rožni venec. Mala vidkinja je kmalu osirotela in oblasti so jo poslale v sirotišnico, sama se je nato odločila, da vstopi v kongregacijo Sester Božje previdnosti in je bila leta 1868 posvečena, a je, dan po Marijinem vnebovzetju leta 1870 umrla, ko še ni dopolnila 25 let. Njeno usodo, kakor tudi pomen prikazovanj in aktualnost omenjenega naročila, je udeležencem prvega letošnjega slovenskega romanja k Materi Božji – žanjici na vigilijo Bele nedelje, ali nedelje Božjega usmiljenja, v soboto 27. aprila, razčlenjeno predstavil Aleš Rupnik, župnik iz Kanala ob Soči, ki že vrsto let skrbi, da Porčinj obiskuje vse več slovenskih

Marijinih častilcev. Zbralo se je res lepo število romarjev predvsem iz Posočja in Brd ter posameznikov iz okoliških dolin. Zaradi bolezni se slovesnosti ni mogel udeležiti msgr. Marino

obiskovanje te božjepotne cerkve in cerkvenemu zboru iz Devina, ki je pod vodstvom svojega organista Hermana Antoniča s petjem Vodopivčeve maše v čast sveti Katarini in velikonočnih in Marijinih

Qualizza, ki je bil napovedan, da bo vodil uvod v novo romarsko leto. Zato je slovesno mašo daroval Aleš Rupnik ob somaševanju Emila Kramarja iz Šlovrenca v Brdih in Jožefa Mikuša iz Ročinja. G. Rupnik je v svojem nagovoru med drugim ugotavljal, da postaja Porčinj tudi vse bolj kraj, kjer ljudje iščejo in najdejo notranji mir, zaradi zgodovinskih dogodkov pa je to tudi kraj, kjer naj se zavestno gradita sprava in sožitje med ljudmi in sosednjimi narodi. Domači župnik Vittorino Ghenda, ki že desetletja skrbi za vas in vabi romarje v Porčinj, se je ob koncu maše zahvalil romarjem za njihovo zvesto

pesmi olepšal liturgijo. Romarji so se nato v procesiji odpravili do kapelice prvega prikazovanja pod vasjo, kjer so skupno molili litanije Matere Božje. Verski dogodek v Porčinju je bil s slovensko besedo, molitvijo in pesmijo posebno prazničen in doživet. Kot so povedali, pa želijo z različnimi pobudami še širiti poznavanje te doslej malo znane Božje poti. Tako že sredi maja vabijo v prostore lepo urejenega župnijskega središča, na odprtje mednarodne razstave o Dediščini Cirila in Metoda, kjer bodo romarjem ponudili romarsko kosilo.

V.J.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (242)

Pomen črevesja v naturopatiji (3)

Dejstvo je, da na sestavo črevesne mikrobiote vpliva naša prehrana. Študije kažejo, da prehrana, polna rafiniranih sladkorjev, favorizira rast patogenih bakterij (Berg et al., 2013 in Begley et al., 2006). Študije so pokazale, kako prehrana s polno vlakninami uravnava pH črevesja in zavira rast patogentnih mikroorganizmov (*E. coli* in druge *Enterobacteriaceae*) (Zimmer et al., 2012). Znanstveniki so dokazali, da imajo mestni otroci slabšo sestavo črevesne mikrobiote kot podeželski, predvsem zaradi stresa, življenjskega stila in vlaknin, prehrane torej (De Filippo et al., 2010).

Skratka, pri tistem, ki boleha za celiakijo, je pomembno vzdrževati dobre bakterije v črevesju. Na njihovo sestavo pa vplivamo sami s prehrano. Vsekakor je probiotična integracija ob težavah potrebna in nujna. To velja za vse bolezni in težave črevesja, kot so Chronova bolezen, razdražljivo črevesje, intoleranca na laktozo ali gluten, diareja, zaprtje idr. Prehrana, ki krepi imunski sistem, je zelenjava, kot so cikorija, brokoli, koromač, ki najbolj spodbujajo porast bifidobakterij in lak-

tobacilov. Za zajtrk priporočam predvsem med, semena in proseno kašo. Da si posameznik uredi jedilnik, svetujem vraničnega, ker najbolj ureja inzulinska nihanja telesa. V prodajalnah nudijo veliko izdelkov brez glutena, ki so pa žal polni sladkorjev in rafiniranih vrst moke. Čeprav so brez glutena, so to vseeno bele, rafinirane moke. Veliko

bolj pomembno je, da uživamo in izbiramo polnozrnat moko in ne bele, torej moko, ki je brez glutena in ni rafinirana. Kdor ima pa samo intoleranco na gluten oziroma je občutljiv nanj, naj izbira samo polnozrnat vrste moke. Samo polnozrnat moka vsebuje

kalček, vitamine in minerale, ki so potrebni za življenje. Rafinirana moka tega ne vsebuje. Polnozrnat moka vsebuje absolutno manj glutena kot rafinirano žito. Tako bomo zbrali pirino ali kamutovo moko, ki je polnozrnat! Vsebuje absolutno manj glutena kot bela. Tudi koruza naj bo polnozrnat kakor tudi riževa moka. Polnozrnat vrste moke so polnovredne in veliko bolj hranljive, težje pa jih je zaslediti na prodajnih policah! Iščimo zdravje!

/konec
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USP! in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. maja 2019, ob 13. uri

Procesija na praznik sv. Marka

Slovenska pesem na pobočjih Idrske doline (1)

Tuji vse raje prihajamo v Benečijo. Premamijo nas zelena pobočja, ujeta v modrino potokov in hudournikov. Uživamo v miru in tišini, a največkrat ostajamo tuji v vaseh, ki so zaradi izseljevanja že itak skoraj prazne. Tudi mene je ujela v svoje mreže sramežljiva lepota Idrske doline, morda me je Idrska dolina celo ukradla vsakdanu in življenju, ki sem ga bila vajena. Kljub temu pa po petih letih čutim, da še vedno nisem postala del nje, da sem še vedno tujec, ki spoznava in skuša razumeti.

O procesiji sv. Marka v Idrski dolini sem slišala prvič lani. Nekaj prijateljev mi je govorilo o dogodku. Moje zanimanje je vzbudila predvsem Jole, ki mi je pripovedovala, kako se je prvič udeležila verskega obreda. Procesija je pravzaprav pravi pohod, saj skupaj s postajami in molitvijo traja pet ur. Jole so osvojili gostoljubnost, lepota krajev, skrivnostni čar malih podeželskih cerkvic in skoraj neobljudenih vasi. Pripovedovala mi je o skupini Furlanov, ki so se udeležili procesije in so po rožnem vencu s furlanskimi pesmimi preglasili domačine. Ljudje so bili sprva nekoliko zaprepadeni, nato so se domačemu zboru pridružili še drugi udeleženci pohoda, beneško narečje je preglasilo furlansko pesem in vsiljivi tuji so ob-

molknili. ... Prispodoba Idrske doline, pomislim. To še vedno kljubuje potujočevanju, čeprav je vsak dan težje in se v Prapontnem sliši govoriti le furlansko. Idrska dolina... tako lepa, tako divja, tako moreče osamljena. In ranljiva.

Še prijatelj me nagovarja in končno odločim, da se letos udeležim procesije na praznik sv. Marka. V italijanščini ji pravijo "rogazioni di san Marco". Podoben obredi so v preteklosti po Italiji in drugod po Evropi vedno potekali na dan 25. aprila. Njih namen je bil blagoslov letine in pridelka, vode, vodnih virov in zem-

lje. Baje, da sega njihov izvor še dlje od začetkov krščanstva, saj naj bi že pogani na ta dan molili k dobri letini in pridelku. Tudi v Benečiji, kjer molitvam na praznik sv. Marka pravijo enostavno "rogacijoni", so že v preteklosti blagoslovljali polja, z molitvijo in prošnjami pa so ljudje prosili Boga, naj jih varuje pred lokoto, bo-

leznijsko in vojsko ter naj reši pridelek pred točo in neurji. Dandanes je seveda molitev prilagojena času, ljudje prosijo za blagor družine, za zdravje in Boga molijo, naj da upanje in prihodnost tem prelepim dolinam. Kljub temu da zjutraj zgodaj vstanem, se v Obuorčjo pripeljem nekoliko z zamudo. Večja skupina udeležencev, z menihom, očetom Andrejem, ki je tudi župnik naše fare na čelu, se je že podala na pot. Med zamudniki so tudi prijatelji, ki sem jih spoznala na pustovanju. Skupaj pospešimo korak in kmalu ujamemo kolono skoraj osemdesetih pohodnikov, ki so se že od samega začetka udeležili procesije. Pot se vije v naročju gozdov, potoki in manjši vodni viri dajejo pokrajini razigrano pomladansko noto, iz čistini se vidijo strma pobočja mo-

vne poslikave. V cerkvi zadoni slovenska pesem o Mariji, pojejo vsi in ponovno mi je toplo pri srcu. Ta dolina govori jezik, ki je del mojega otroštva, začutim varno toplino in domačnost, gledam znane obraze, ki brez zadržanosti pojejo v domačem narečju. Idrska dolina ni povsem izgubljena... Še je naša, Beneška... Slovenska.

Pretežno po asfaltu se od Kodermacev povzpne do lične vasiče Budaž. Kamnite hiše so po večini prenovljene in neometane, prijatelj pravi, da je to najlepša vasica Idrske doline. In res, tlakovana pot, ki pelje strmo navkreber očara skoraj vsakogar. Skok v preteklost, v objemu kamnitih zidov, ki varujejo skrivnosti praznih domačij. Razgled v zelenje in nebo. Berda pravijo vasiči Italijani, Berde Furlani, slovenska različica, sicer manj uporabljena, je tudi Budaži. Spet molimo rožni venec, ulica je tesna, stojimo in sedimo na tlakovcih in stopniščih. Ko je molitve konec zbor spet zapoje. O Mariji... To je tista Benečija, ki pripoveduje o trmastih ljudeh, ki kljub vsemu vztrajajo, o preteklosti, o zakoreninjenih navedah, o prihod-

te bolečine. Pijemo, razgovor steče. Nekaj v italijanščini, nekaj v beneškem narečju, ki ga govorijo vsi. Ker ga delijo z menoj, vem, da mi zaupajo. Gospa, s katero skupaj polniva kozarce, me sprašuje, ali ji bom lahko posredovala slike. Čeprav je moj novi fotoaparat kar težak in neprimeren za pohodništvo, sem ga tokrat vzela s seboj in zagrizeno pritiskam na sprožilec. Da bi ujela ta dan in obraze teh ljudi, s katerimi molim, pojem in nazdravljam. Obljubim ji, da bo dobila slike. Pripoveduje mi, kako pozno je v roke revnih Benečanov prišel prvi fotoaparat. Ko govori o izseljencih, mi razlaga, kako so ljudje odhajali brez vsega zaradi kruha in pičlega zaslužka. To bolečo rano Benečije predbro poznam. Vendar jo poslušam, ko govori o tistih rudnikih in tisti utrujenosti, ki še vedno boli. Izseljenci so se vračali poleti in za praznike. Benečani se vedno vračajo domov, prelepa je ta zemlja, da bi jo pozabili, prekrasna je Nadiža in nosijo jo s seboj v srcu. Nekateri so se domov vračali s prvimi fotoaparati, slikali so domače pri delu, hiše, njive in potem, ko so spet prišli, so domov prinesli prve slike... z orači na polju, z domačijo, z ženo in otroki.

Poslušam in mi je težko. Te prazne vasi bodo verjetno počasi razpadle. Ali jih bodo pokupili tuji, ki bodo izobešali tuje zastave, peli pesmi v tujih jeziki in pokopali lepoto tihe, skrivnostne Idrske doline.

Težko se poslovimo od Budažev, na mizi je še veliko dobrot, gostitelji gledajo za nami. Za trenutek je vas zaživela v pesmi, besedi, smehu in molitvi. Koraki so odmevali med kamenjem, ljudje so nazdravljali in molili za to dolino... da bi preživela, da bi se "rogacijoni" nadaljevale. Tako kot nekoč, tako kot letos, tako kot vedno.

Nadaljujemo pot, težki sivi oblaki so izginili za Korado. Posijalo je sonce. Spomnim se na Claudio, ki sem jo dan prej spraševala, ali bo procesija tudi v primeru slabega vremena. Seveda, me je prepričevala. Mi se ne damo. Mi gremo naprej.

/ se nadaljuje
Suzi Pertot

Osvojila je še deželni pokal in prestižni pokal Triveneto Sloga Tabor napredovala v B ligo, zdaj dogovarjanje z Olympio

Za nekatere se je športna sezona, tista, ki v moštvenih panogah sovпада bolj ali manj s šolskim letom, že končala. Prva res navdušujoča novica pa prihaja izpod mreže. Odbojkarji Sloga Tabor Televisa so se v soboto, po enem samem letu, vrnili v državno B ligo. V velikem finalu končnice so po treh tekmah zloмили odpor Cordenonsa in se v Repnu, po zmagi s 3 proti 1 v tret-

Kmalu zatem pa se je uprava kluba odpovedala B ligi zaradi nezadostnih finančnih in človeških virov ter sklenila, da spet začne iz deželne C lige. Potem je prišel Loris Maniā, do lani prvotigaš, nekdanji reprezentant, velika okrepitev za Slogino okolje v letošnji sezoni. Odločil se je, da bo v Repnu nadaljeval svojo kariero kot trener mladinskih ekip in da bo tudi oblekel dres članske ekipe, v vlogi

tržaškemu taboru z zmago v prvi tekmi v Repnu. Konec koncev pa se je izšlo dobro in v finalu so bili odbojkarji Sloga Tabor za odteknem boljši od mlajših rivalov iz Cordenonsa.

Vmes so Jerončičevi varovanci zbrali dovolj moči, da so osvojili deželni pokal in nato še prestižni pokal Triveneto, slednjega na velikonočni ponedeljek v Huminu. Uspeh jim ponuja priložnost, da ob koncu zmagoslavne sezone v juniju nastopijo še za ugledno "alpsko" lovoriko na Tridentinskem.

Vse čestitke upravi na čelu s predsednikom Andrejem Maverjem, strokovnemu štabu trenerja Gregorja Jerončiča in igralcem, ki so ogromno vložili pri delu v telovadnici. Kaj bo v prihodnji sezoni, še ni znano. Predsednik je med praznovanjem po zmagi v finalu izjavil, da bi si fantje zaslužili igranje v višji ligi. Zagotovo ne bo stebra Ambroža Peterlina, ki se je odločil za upokoje po bogati karieri. Zelo intenzivno je baje dogovarjanje z odborom goriške Olympie (ki je v isti C ligi odigrala zelo lepo prvenstvo in z rosnom mlado zasedbo dosegla tretje mesto, v polfinalu končnice jo je po častnem boju izločil prav Cordenons) in z ostalimi slovenskimi društvi na Goriškem, ki med sabo že sodelujejo. Veliko stvari je treba doreči in uskladiti, skupna slovenska šesterka v B ligi pa bi, spričo racionalizacije finančnih in človeških virov, morda predstavljala najbolj smotno in realno rešitev.

HC

jem dvoboju, v objemu svojih zvestih privržencev veselili povsem zasluženega napredovanja. Doma so gladko zmagali tudi prvo tekmo finalne serije (3:0), v drugi pa se jim je na gostovanju zalomilo in so tesno izgubili po petih nizih.

Da kronološko osvežimo dogodek v zadnjih dvanajstih mesecih, slogaši trenerja Gregorja Jerončiča so prav lani v tem času proslavljali v Trevisu obstanek v ugledni drugoligaški konkurenci.

podajalca, na tretjeligaški ravni. Z njim, z domačo garnituro preverjenih fantov (Vasilij Kante, David Cettolo, Ambrož Peterlin, Nicholas Privileggi) in skupino obetavnih ter zagnanih mladih, so belo-rdeči ves redni del igrali vidno vlogo ter zasedli prvo mesto pred play-offom. Na ta račun so v četrtfinalu končnice mirovali, čakali so na polfinale, v katerem so skozi šivankino uho in ne brez težav izločili trdoživi Mortegliano, ki je bil nagnal strah v kosti

je prelepe, samotne Idrske doline. Kmalu smo v Kodermacih, kjer se zberemo v cerkvi, da skupaj zmolimo prvi, Veseli del Rožnega venca. Cerkev v Kodermacih, gre za tipično votivno cerkvico Nediških dolin, je bila baje zgrajena leta 1480, posvečena pa je sv. Tomažu Apostolu. Po rušilnih potresih v letih 1511 in 1513 je bila leta 1530 prenovljena, dodana je bila apsida, zunanja fasada pa je bila ponovno pobeljena pred nekaj desetletji. V okviru te prenove so porušili predverje. Rombasto obokan prezbiterij je skozi čas ohranil zanimive bar-

nosti, ki lebdi neke daleč. Zaslutim ljudi, ki vztrajajo v tej samoti. Zaznavam lepoto doline, ki je še ujeta v pripoved minljivega. Zbor utihne, domačini nas pozdravijo s krožniki v rokah. Praznično pogrnjena miza govori o gostoljubnosti, kot jo pozna samo Benečija. Kruh je doma pečen in diši. Tudi pico so pripravile domačinke. Šir je iz Idrske doline, domače je tudi vino. Domače se počutim tudi jaz, med ljudmi, ki jih vidim morda prvič, a s katerimi me družijo življenje v dolini, ki je menda ena najlepših, kar jih poznam. Čeprav polna tihe, skri-

S 1. strani Povelikonočno razmišljanje

Nič manj ne živi družinski oče za svojo družino kot duhovnik za svojo župnijsko skupnost. "Njegov duh (duhovnikov in očetov) uhaja v prostor in čas, ter se dotika neizrekljivega." (Alexis Carrel) Tako ni ovire, da bi duhovnik ne mogel boljše ljubiti, boljše razumeti in pomagati tistim, za katere je odgovoren.

Res pa je, da duhovnik lahko preživi svojo duhovniško službo, le s posebno milostjo; to je dar, ki ga imenujemo zelo preprosto; stanovska milost. - Oče ima svojo stanovsko milost očetovstva, duhovnik pa stanovsko milost duhovništva!

Tarnamo, da primankuje duhovnikov. Res je znatno manj posvečenj in tudi semenišča so manj zasedena. Pozabljam, da je v prejšnjem stoletju mnogim pomenil duhovniški poklic social-

ni vzpon, zato veliko mladih, ki so bili v semeniščih, ni bilo dovolj zrelih za ta poklic, saj so predvsem želeli pobegniti iz svojih skromnih okolj. Bili pa so tudi sinovi gospodovalnih mater,

ki so hotele stanovati po župniščih in tam imeti glavno besedo. Kljub vsemu so bili tudi v tistem času odlični duhovniki. Od tedaj do danes pa smo doživeli globoke družbene spremembe in duhovnik prihodnosti ne bo več

pričal svoje poklicnosti samo z močjo vere, ampak tudi s svojo uravnovešeno, svojo plemenitostjo, predvsem pa bo moral biti ljuben blizu. Zanimivo je ob tem dodal kardinal Schönborn: "Duhovnik danes mora biti poglavljen, uprt proti večnim ciljem. Biti bo moral tudi zelo zrel, moral se bo posvečevati resnemu študiju in se predvsem redno izobraževati". Spomnim se Matejevega evangelija: "Učencu zadodša, da postane kakor njegov učitelj." (Mt 10,25), kar pomeni, da k duhovnikovem življenju spadajo tudi razočaranja in neuspehi, ob raznih podtikanjih, saj je Jezus svojo življenjsko pot končal na križu ...

In ne nazadnje, in to mora biti pred vsem, je še nekaj, kar velja za duhovnika, kot za družinskega očeta: "Oba moreata moliti. Le tako lahko izoblikujemo značaj in tudi svojo notranjost. Duhovnik (tudi družinski oče), se mora zavdati, da mu bo Bog neizmerno več podaril, če mu je brezpogojno predan, kajti naše bivanje na zemlji je pot k Bogu, prepleteno z vzponi in padci."

Romanje in poučen izlet

Banovci na romanju v Benečiji

V sivem mrzlem jutru, v nedeljo 28. aprila, so se pevcu CPZ sv. Florijana s spremljevalci podali z avtobusom na pot v Benečijo. Prijetna vožnja skoraj brez prometa skozi Tržič in ostale naselbine do Prapotna, kjer se postopoma pričinja pot vzpenjati proti hribovju Kolovrata. Za vodiča smo imeli Valterja, dobrega poznavalca Benečije, ki je otroštvo preživel v Prapotnu. Rahlo je deževalo, ko smo zapustili avtobus ob vznožju strmega pobočja in nadaljevali peš po strmi poti do podružne cerkve sv. Kancijana, ki spada pod župnijo Marijino Celje-Lig. Za

starejše je poskrbela ga. Neva, ki jih je z avtom pripeljala do cerkve. Prvič je ta cerkev omenjena v vizitacijskem zapisu Bartolomea Porcie leta 1570. Na poznogotskem portalu pa je vklesana letnica 1505. Posebnost te sakralne zgradbe, ki je tudi razglašena za spomenik lokalnega pomena, je obočna shema, ki je edinstvena te vrste v Sloveniji; kot zanimivost lahko dodamo še manjšo lopo pred vhodom. V Britof smo bili povabljeni k sodelovanju pri daritvi sv. maše, da skupaj s krajani praznujemo Belo nedeljo, odnosno nedeljo Božjega usmiljenja.

Pravočasno smo prišli na kor za krajšo vajo in že so se pričeli zbirati verniki tudi iz bližnjih zaselkov, ki so napolnili cerkev tako, da so nekateri ostali zunaj pod lopo. Brnenje zvona je naznanilo pričetek mašne daritve, ko je pristopil k oltarju župnik Aleš Rupnik, je na koru zadonela pesem Ko pride majnik Vinka Vodopivca. V nadaljevanju so se vrstile velikonočne in majniške Marijine pesmi, ki so spremljale Vrabčovo mašo pod vodstvom Melite Vidau. Dobrodošel je bil pristop v vrste zbora Marije, Patrizie in Valterja, prijatelj z Bazovice, ki so s tem pripomogli k uspešni izvedbi te daritve. Ob koncu maše se nam je toplo zahvalil za sodelovanje mašnik g. Rupnik, nakar je ga. Neva Hussu spregovorila, kako je prišlo do tega sodelovanja CPZ sv. Florijana s cerkvijo v

avstrijskem Štajerskem Marija Zell, je tedaj cerkev postala božjepotno središče. Ko smo se odpeljali v zaselek Melinki na ogled etnološko-rezbarskega muzeja gospoda Franca Jerončiča, je še vedno rosilo. Mož pri 96. letih še zmeraj ustvarja rezbarske izdelke. Vredno si je ogledati nad 500 zanimivih eksponatov razstavljenih v tem muzeju, od

navadnega kmečkega orodja, vojaške opreme iz prve svetovne vojne in že pozabljenih pripomočkov, ki so bili nekdaj v vsakdanji rabi. Najbolj pritegnejo njegovi rezbarski izdelki, razne podobe iz lesa, ki so prave mojstrovine. Kot zanimivost je potrebno povedati, da se je g. Jerončič pri 75 letih vpisal na univerzo za tretje življenjsko obdobje, kjer je končno zaživel svojo veliko ljubezen do lesa in rezbarjenja. In pri 84 letih je odprl lasten etnološko-rezbarski muzej. Klub slabemu vremenu je bil izlet v Benečijo nadvse zanimiv in poučen. Obogateni z novimi vtisi in spoznanji o Benečiji in življenju v teh odročnih zaskelih smo se vrnili domov z obljubo, da se še vrnemo k tem prijaznim ljudem v odročne zaselke na Koradi.

Pavel Vidau

Z 2. strani

Bo Slovenka ...

Z menoj se je pogovarjala v slovenščini

V presežnikih pa ne gre opisovati le njenih političnih dosežkov, ampak lahko z najlepšimi besedami opišem tudi najino osebno srečanje v Sydneyju, kjer ima poslansko pisarno. Nikakor ne smem pozabiti omeniti, da je njena pisarna na Clevelandski ulici. Zelo simpatično naključje! Ob snidenju sem jo pozdravil v angleščini, saj je bilo v sobi tudi več njenih pomočnikov, ona pa je z menoj začela govoriti slovensko. Uradni del sva zaradi tajnice, ki je pisala zapisnik, govorila v angleščini, na koncu pa je Tanja spet presedlala na slovenščino. Kako čudovit občutek! Ponosno mi je razkazovala vse knjige in zgoščenke, ki jih ima v pisarni o Sloveniji in slovenski skupnosti v Avstraliji. V neformalnem delu pogovora mi je povedala, da, čeprav je bila rojena v Avstraliji, redno spremlja dogajanje v Sloveniji. Vsi trije njeni otroci se zanimajo za slovenske korenine in so zelo navezani na Slovenijo. Družina Slovenijo večkrat obišče, a se izogiba javni

pozornosti. Pravi, da bi po upokojitvi z mojem rada vsako leto vsaj nekaj mesecev preživela v Sloveniji. Med pogovorom se je izkazala kot izjemno prijazna, preprosta in topla gospa. Tako ne preseneča, da avstralski Slovenci o njej govorijo z iskricami v očeh. Posebej pa zato, ker tudi ona ni pozabila na skupnost. Starši, ki so se v Avstralijo iz Šta-

lo. S širjenjem te zgodbe v javnost je bilo Pliberskovi priznано, da je s sprejemom partnerja brez predsodkov omogočila njegovo ponovno uspešno integracijo v družbo. Tudi o tem je kasneje javno spregovorila. Vsi, ki jo poznajo, občudujejo predvsem njeno

z družino udeležuje dogodkov, če pa je službeno odsotna, ob večjih prireditvah pošlje vsaj svoje pisne pozdrave.

Osebo ozadje

Da spoznamo njeno osebnost in ozadje celoviteje, velja dodati še nekaj dejstev iz zasebnega življenja. Tanya je imela še dva brata. Starejši brat Ray je bil pred tremi leti izvoljen za občinskega svetnika v enem izmed sydneyjskih predelov. Drugi brat Filip pa je bil leta 1997 med ropom umorjen na Novi Gvineji. To je celotno družino zelo prizadelo, političarka je o tem tudi javno spregovorila. Poročena pa je z Michaelom Coutts -Trotterjem, danes visokim vladnim uradnikom, ki pa je bil leta 1986 obsojen na devet let zapora, tri leta je nato tudi odslužil, zaradi prodaje drog, s katerimi je bil tudi sam zasvojen. To so politični nasprotniki poskušali izrabi za njeno diskreditacijo, a jim ni uspelo. S širjenjem te zgodbe v javnost je bilo Pliberskovi priznано, da je s sprejemom partnerja brez predsodkov omogočila njegovo ponovno uspešno integracijo v družbo. Tudi o tem je kasneje javno spregovorila. Vsi, ki jo poznajo, občudujejo predvsem njeno

lo. S širjenjem te zgodbe v javnost je bilo Pliberskovi priznано, da je s sprejemom partnerja brez predsodkov omogočila njegovo ponovno uspešno integracijo v družbo. Tudi o tem je kasneje javno spregovorila. Vsi, ki jo poznajo, občudujejo predvsem njeno

sposobnost usklajevanja dela in družinskega življenja. Stalno je namreč razpeta med domačim Sydneyjem in prestolnico Camberro. Pravi, da se ji zdi pomembno predvsem, da z otroki in možem skupaj preživijo ves prosti čas, ki ga ima na voljo, najraje so v naravi, kopanje pa je njihova najljubša aktivnost. Tanyjin najljubši hobi, nad katerim je razumljivo navdušena tudi družina, pa je kuhanje. Pravi, da kljub obveznostim najde čas, da vsako nedeljo v goste vabi prijatelje ter zanje pripravlja večerjo. Takšna družjenja pa ji nato dajejo tudi energijo za naporen teden, ki se zanj začne vsak ponedeljek.

Kot je to nekaj povsem normalnega, imajo tudi avstralski Slovenci različna stališča o aktualnih političnih vprašanjih in svetovnonazorske poglede. A kljub temu Alfred Brežnik, uspešen podjetnik in nekdanji častni konzul Republike Slovenije za Victorio pravi: "Mislim, da je prav, da vsak Slovenec, ki živi v okraju, kjer kandidira Tanya, voli njo in ne protikandidatov. Le kako bi ji drugače še pogledali v oči?" Zelo lep zgled modrosti in konstruktivne drže, ki bi nam prav prišel še marsikje drugje. Vsi smo lahko zelo ponosni, da imamo po svetu takšne ljudi, kot je Tanja Pliberšek, ki na najboljši način promovirajo Slovence.

prilagoditev novemu business modelu. Modernjši pristop h komitentom je del nove

strategije, ki ima kot končni cilj celovit odgovor na sodobne potrebe odjemalcev banke. Ustanovitev zadružne bančne skupine pa bo gotovo omogočala posameznim bankam, da se lahko lažje prilagajajo potrebam tržišča in primerno kljubujejo izzivom modernizacije družbe. Glavni namen uprave in strukture ostaja zagotovitev bodoče uspešnosti slovenske banke. Poslovanje banke odraža strategijo na srednje in dolgoročno obdobje, oziroma namen, da se Banka uskladi z različnimi gospodarsko-kapitalskimi količniki, ki jih zahtevajo nadzorni organi. Občnemu zboru bomo prikazali da smo nekatere cilje že dosegli, na drugih pa še delamo in bo potrebno še nekaj časa. Upravni odbor Zadružne kraške banke Trst Gorica vabi člane ban-

ke, naj bodo protagonisti tega občnega zbora. Za člane s tržaške pokrajine je organiziran brezplačen avtobusni prevoz: zbirališče bo na Opčinah ob 9.00 (nasproti picerije Rino), v Nabrežini (pred podružnico) pa ob 9.15. Uprava vabi člane, da predhodno rezervirajo prevoz v podružnicah in jih poziva, da se na občnem zboru obvezno predstavijo z vabilom, ki so ga prejeli na dom. V obratnem primeru se člani lahko obrnejo na podružnice za duplikat. Banka bo prvič letos zagotovila tudi varstvo otrok, tako da se občnega zbora lahko udeležijo tudi družine z otroci. V posebni dvorani v Kinemaxu bodo mladi vzgojitelji SKD Sovodnje otrokom na razpolago za razne družabne igrice. Poskrbljeno bo tudi kosilo za otroke. Po sklepu občnega zbora je predvidena družabnost z dobrotami "Okusi Krasa" v sodelovanju s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem.

V nedeljo, 12. maja 2019

Občni zbor ZKB Trst Gorica

Nedeljo, 12. maja, ob 10. uri bo v dvorani Kinemax v Tržiču redni občni zbor Zadružne kraške banke Trst Gorica. Na dnevnem redu občnega zbora je predstavitev bilance na dan 31.12.2018, izvolitev nekaterih novih članov upravnega odbora, oris podatkov Zadružne bančne skupine Cassa Centrale Banca in uradna predstavitev novega logotipa banke. ZKB Trst Gorica je s prvim januarjem 2019 odprla novo poglavje v več kot stoletnem delovanju, saj je matična družba Cassa Centrale Banca, kateri je prestopila, uredila vse formalnosti in se kot prva zadružna bančna skupina v Italiji vpisala v register bančnih skupin. Postopek dolge reforme zadružnih bank, ki se je začela leta 2016, je bila sad sodelovanja zadružnega bančnega si-

stema z italijansko vlado, s parlamentom ob spoštovanju mednarodnih ter evropskih smernic in zakonov. V skupini Cassa Centrale Banca (CCB) je po zadnjih združitvenih procesih 84 zadružnih bank in nekaj več kot deset družb, ki bodo nudile razne operativne in profesionalne storitve bankam v skupini. ZKB Trst in Gorica bo delovala še naprej kot avtonomna banka. Izvirni poslovni model, ki je zasnovan na vrednotah vzajemnosti in povezanosti krajevni skupnosti, se ne bo spremenil. Zavedamo pa se, da se organizacijski modeli spreminjajo in razvijajo. Na občnem zboru bodo članom predstavljeni rezultati banke v letu 2018, pa tudi vse spremembe na tržiščih in v bančnem svetu, ki zahtevajo nove prijeme in

ZKB

ZKB ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA TRST GORICA Zadruga

vabi cenjene člane na

**redni občni zbor v drugem sklicanju
v nedeljo, 12. maja 2019, ob 10. uri
v dvorani Kinemaxa v Tržiču (GO),
ul. Grado 54/D**

DNEVNI RED

1. Predložitev v obravnavo in odobritev računovodskih izkazov na dan 31. 12. 2018: s tem povezani in iz tega izhajajoči sklepi.
2. Odobritev politike plačevanja in stimuliranja, vključno z merili za določanje plačila v primeru predčasne prekinitve delovnega razmerja ali predčasnega prenehanja mandata. Poročilo o izvajanju politike v letu 2018.
3. Določitev najvišje izpostavljenosti, ki jo lahko družba prevzame do članov in strank v skladu s členom 32.1 statuta družbe in z bonitetno regulativo za velike izpostavljenosti.
4. Izvolitev članov upravnega odbora.
5. Določitev honorarjev in povračila stroškov za člane upravnega odbora ter za neodvisnega upravitelja; sklenitev zavarovanja civilne odgovornosti in zavarovanja za primer nezgode pri delu ali v prostem času za upravitelje in nadzornike.
6. Odstop od pogodbe o reviziji računovodskih izkazov, ki je bila 22. 5. 2016 sklenjena z revizijsko družbo BDO Italia S.p.A., in imenovanje novih zakonitih revizorjev; določitev honorarja za izvrševanje revizije.
7. Poročilo o sprejetju pravilnika na ravni bančne skupine za upravljanje transakcij s povezanimi strankami.

Za vstop v dvorano je potrebno vabilo. V slučaju, da ga niste prejeli se obrnite na vašo podružnico za duplikat.

V kolikor se kateri izmed članov ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da v skladu s členom 5.1 pravilnika občnega zbora **pooblasti izključno drugo včlanjeno fizično osebo** (ki pa ne sme biti član upravnega odbora, nadzornik ali uslužbenec zadruge) na način, določen s 27. členom statuta. Overitev pooblastil poteka med delovnim urnikom v prostorih banke.

Za člane s tržaškega je predviden brezplačen prevoz v Tržič in nazaj, prijave v tajništvu na tel. 040-2149278.